

25/2014

Valtion oikeusaputoimistojen rakenneuudistus

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

25/2014

Valtion oikeusaputoimistojen rakenneuudistus

21.5.2014

Julkaisun nimi	Valtion oikeusaputoimistojen rakenneuudistus		
Tekijä	Valtion oikeusaputoimistojen rakennetyöryhmä, sihteeri Kirta Heine		
Oikeusministeriön julkaisu	25/2014 Mietintöjä ja lausuntoja		
OSKARI numero	OM 6/33/2013	HARE numero	OM005:00/2013
ISSN-L	1798-7105		
ISSN (PDF)	1798-7105		
ISBN (PDF)	978-952-259-376-4		
URN	URN:ISBN:978-952-259-376-4		
Pysyvä osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-376-4		
Asia- ja avain-sanat	oikeusapu, oikeusaputoimistot, organisaatiot, kehittäminen		

Tiivistelmä

Oikeusministeriön oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013–2025 (Mietintöjä ja lausuntoja 16/2013) todetaan, että julkisen oikeusavun lyhyen aikavälin tavoitteena on valtion oikeusaputoimistojen organisaatorakenteen kokonaisuudistuksen tarpeen selvittäminen. Pitkällä aikavälillä tulee selvittää, mitä vaikutuksia yhden oikeusapuviraston perustamisella olisi.

Työryhmä on useita eri organisaatiovaihtoehtoja harkittuaan päätenyt suosittamaan kuuden oikeusapupiirin muodostamista siten, että piirit vastaisivat oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa esiintuotua poliisin ja syyttäjän toimialuejakoa. Oikeusapupiireissä sijaitsisi tietty määrä oikeusaputoimistoja, joilla olisi puolestaan tietty määrä toimipaikkoja. Rakenne siis vastaisi pääpiirteittäin nykyistä rakennetta eikä toisi muutoksia esteellisyyksiin tai toimipaikkoihin. Piirien johtajat eivät kuitenkaan toimisi enää samalla toimiston johtavana julkisena oikeusavustajana, vaan keskittyisivät lähtökohtaisesti johtamis-, kehittämis- ja hallintotehtäviin. Jokaiseen piiriin nimitettäisiin johtajan tueksi kaksi hallintosihteeriä. Hallintotehtävät siirrettäisiin toimistoista piirien johtajille ja hallintosihteereille.

Työryhmä esittää lisäksi harkittavaksi, että oikeusapupalvelujen tarjoaminen ja edunvalvontapalvelujen järjestäminen eriytettäisiin omiksi toimistoiksi. Oikeusaputoimiston johtava julkinen oikeusavustaja ja edunvalvontatoimiston johtava yleinen edunvalvoja olisivat oman vastualueensa toimiston johtavia. Johtavien esimies olisi piirin oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja. Toimialojen eriyttäminen korostaisi edunvalvonnan samanarvoisuutta toimialana oikeusavun kanssa. Työryhmä arvioi, että nämä muutokset voitaisiin toteuttaa kustannusneutraalisti.

Keskusviraston tai yhden viraston perustaminen mahdollistaisi oikeusapu- ja edunvalvontatoimen nykyistä tehokkaamman kehittämisen ja operatiivisten tehtävien siirron pois ministeriöstä sekä nostaisi toimialojen profiilia. Tämä muutos kuitenkin edellyttäisi huomattavaa lisärahoitusta.

21.5.2014

Publikationens titel	Reform av de statliga rättshjälpsbyråernas organisationsstruktur		
Författare	Arbetsgrupp för att utreda de statliga rättshjälpsbyråernas organisationsstruktur, sekreterare Kirta Heine		
Justitieministeriets publikation	25/2014 Betänkanden och utlåtanden		
OSKARI nummer	JM 6/33/2013	HARE nummer	JM005:00/2013
ISSN-L	1798-7105		
ISSN (PDF)	1798-7105		
ISBN (PDF)	978-952-259-376-4		
URN	URN:ISBN:978-952-259-376-4		
Permanent adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-376-4		
Sak- och nyckelord	rättshjälp, rättshjälpsbyråerna, organisationerna, utveckling		

Referat I justitieministeriets reformprogram för rättsvården för åren 2013–2025 (Betänkanden och utlåtanden 16/2013) konstateras att ett av målen på kort sikt inom den allmänna rättshjälpen är att undersöka behovet av en totalreform av rättshjälpsbyråernas organisationsstruktur. På lång sikt ska utredas verkningarna av att inrätta ett enda rättshjälpsverk.

Efter att ha övervägt flera olika organisationsalternativ har arbetsgruppen beslutat sig för att rekommendera att det formas sex rättshjälpsdistrikt på så sätt att distrikten motsvarar den fördelning av polisens och åklagarnas verksamhetsområden som lyfts fram i reformprogrammet för rättsvården. I rättshjälpsdistrikten ska finnas ett visst antal rättshjälpsbyråer som i sin tur ska ha ett visst antal kontor. Således ska strukturen i stora drag motsvara den nuvarande strukturen och inte bringa ändringar när det gäller jävighet eller verksamhetsställen. Distriktens direktörer ska dock inte längre fungera som kontorens ledande offentliga rättsbiträden, utan i första hand koncentrera sig på ledning, utveckling och administration. Till stöd för direktören ska i varje distrikt utnämnas två förvaltningssekreterare. De administrativa uppgifterna ska överföras från kontoren till distriktens direktörer och förvaltningssekreterare.

Arbetsgruppen föreslår också att man överväger att rättshjälps tjänster och intressebevakningstjänster i fortsättningen ska tillhandahållas och ordnas via två skilda byråer. Enligt förslaget ska rättshjälpsbyråns ledande offentliga rättsbiträde och intressebevakningsbyråns ledande allmänna intressebevakare leda verksamheten vid byrån inom sitt respektive ansvarsområde, och som deras chef fungerar rättshjälps- och intressebevakningsdistriktets direktör. Att verksamhetsområdena skiljs åt på detta sätt betonar intressebevakningens jämställda status som verksamhetsområde i förhållande till rättshjälpen. Enligt arbetsgruppens bedömning kan dessa ändringar genomföras kostnadsneutralt.

Genom att inrätta en centralbyrå eller ett enda rättshjälpsverk skulle man möjliggöra effektivare utveckling av rättshjälps- och intressebevakningsväsendet än i nuläget. Det skulle också göra det möjligt att flytta de operativa uppgifterna bort från ministeriet samt höja verksamhetsområdenas profil. En sådan förändring skulle dock kräva betydande tilläggsfinansiering.

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 22. maaliskuuta 2013 valtion oikeusaputoimistojen rakennetyöryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää mahdollisuuksia muodostaa oikeusaputoimistoista nykyistä laajempia hallinnollisia kokonaisuuksia, arvioida yhden oikeusapuviraston perustamisen vaikutuksia sekä tehdä ehdotus oikeusaputoimistojen organisaatorakenteeksi.

Työryhmän toimikausi oli asettamispäätöksen mukaan 25.3.2013–31.12.2013. Toimikautta jatkettiin 31.3.2014 saakka.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin hallitusneuvos Merja Muilu oikeusministeriöstä ja jäseniksi Rovaniemen oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja Marja-Leena Tervahauta, Turun oikeusaputoimiston johtava julkinen oikeusavustaja Jouko Ponnikas, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan oikeusaputoimiston johtava julkinen oikeusavustaja Raija Kujanpää, Itä-Uudenmaan oikeusaputoimiston johtava yleinen edunvalvoja Ulla Mänttärri, Tampereen oikeusaputoimiston johtava yleinen edunvalvoja Teemu Jokinen, Pohjois-Karjalan oikeusaputoimiston hallintosihteeri Asta Ruokolainen, Porin oikeusaputoimiston julkinen oikeusavustaja ja Julkiset Oikeusavustajat ry:n puheenjohtaja Ylva Norrgård (edusti samalla JUKO ry:tä), Palkansaajajärjestö Pardia ry:n luottamusmies ja Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry:n puheenjohtaja Tuija Heino sekä oikeusministeriön hallitusneuvos Ahti Penttinen. Työryhmän sihteeriksi määrättiin hallitussihteeri Kirta Heine oikeusministeriöstä.

Työryhmä on kokoontunut 13 kertaa. Valmistelun aikana on kuultu Kieku-hankkeen hankepäällikkö Marjo Kurkea valtiosihteeristä, valtiosyyttäjä Christer Lundströmiä valtakunnansyyttäjänvirastosta, valtakunnanvouti Juhani Toukolaa valtakunnanvoudinvirastosta sekä Suomen Asianajajaliiton pääsihteeri Markku Ylöstä ja liiton valvonnasta vastaavaa lakimiestä Minna Melenderiä.

Työryhmä on tehnyt oikeusaputoimistoille seurantakyselyn koskien toimeksiantojen ohjaamista toiselle oikeusaputoimistolle tai yksityiselle avustajalle esteellisyyden vuoksi. Lisäksi työryhmä on järjestänyt johtaville julkisille oikeusavustajille ja johtaville yleisille edunvalvojille kuulemis- ja infotilaisuuden.

Saatuun työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa kunnioittaen mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2014

Merja Muilu

Marja-Leena Tervahauta

Jouko Ponnikas

Raija Kujanpää

Ulla Mänttari

Teemu Jokinen

Asta Ruokolainen

Ylva Norrgård

Tuija Heino

Ahti Penttinen

Kirta Heine

SISÄLLYS

1	Oikeusministeriön strategiset linjaukset	13
2	Valtion oikeusaputoimistot	14
2.1	Nykyrakenne	14
2.2	Julkisen oikeusavustajan ja yleisen edunvalvojan toimen erityispiirteet	22
2.3	Oikeusaputoimiston hallinto- ja tukitehtävät	25
2.4	Työsuojelun järjestäminen	27
2.5	Etäpalvelu oikeusaputoimistoissa	28
3	Nykyrakenteen tarkastelua	30
4	Rakenneuudistukset muilla hallinnonaloilla	33
4.1	Tuomioistuimet	33
4.2	Syyttäjälaitos	34
4.2.1	Valtakunnansyyttäjänvirasto	34
4.2.2	Paikalliset syyttäjänvirastot	36
4.3	Ulosottolaitos	38
4.3.1	Valtakunnanvoudinvirasto	39
4.3.2	Ulosottoviranomaiset	40
4.4	Maistraatit	42
4.5	Poliisihallinto	42
4.5.1	Poliisihallitus	43
4.5.2	Paikallispoliisi	43
5	Harkitut vaihtoehdot	45
5.1	Oikeusaputoiminnan ja edunvalvontapalvelujen eriyttäminen omiksi toimistoikseen	45
5.2	Oikeusapupiirien muodostaminen oikeudenhoidon uudistamisohjelman tavoitteiden mukaisesti	49
5.2.1	Kahdeksan oikeusapupiirin muodostaminen	49
5.2.2	Kuuden oikeusapupiirin muodostaminen	57
5.2.3	Tehtäväkuvat eriytettäessä oikeusapu ja edunvalvonta kuuden ja kahdeksan oikeusapu- ja edunvalvontapiirin mallissa	64

5.3	Yhdentoista oikeusaputoimiston muodostaminen	67
5.4	Keskusviraston perustaminen	75
5.5	Oikeusapuviraston perustaminen	80
LIITE 1	Esteellisyyskyselyn tulokset	86
LIITE 2	Syyttäjänvirastojen toimipaikkakartta	87
LIITE 3	Ehdotetut piirirakennemuutokset kuuden piirin mallissa	88

1 Oikeusministeriön strategiset linjaukset

Oikeusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuosille 2014–2017 (Toiminta ja hallinto 2/2013) asetetaan tehtäväksi selvittää mahdollisuuksia muodostaa oikeusaputoimistoista nykyistä laajempia hallinnollisia kokonaisuuksia. Kehyskaudella toteutetaan selvityksen perusteella mahdollisesti tarvittavat muutokset.

Toiminta- ja taloussuunnitelmassa linjataan lisäksi, että hallitusohjelman mukaisesti oikeusapua kohdennetaan tehtyjen selvitysten pohjalta nykyistä oikeudenmukaisemmin. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksen ensimmäinen osa Julkisen oikeusavun kohdentuminen (Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 117) julkaistiin maaliskuussa 2013. Osana tutkimusta julkaistiin syyskuussa 2013 tutkimustiedonanto Oikeusturvavakuutus ja julkinen oikeusapu (Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 119). Lisäksi on tarkoitus tehdä jatkotutkimusta. Edelleen valtion talouden tarkastusvirasto tekee selvitystä muun muassa oikeusavun saatavuudesta. Toiminta- ja taloussuunnitelmassa linjataan vielä, että oikeusavun ja edunvalvonnan palvelujen saatavuuden parantamiseksi etäpalveluja laajennetaan muun muassa yhteispalvelupisteissä. Selvitys oikeusavun entistä oikeudenmukaisemmasta kohdentamisesta sekä etäpalvelujen käytön laajentaminen tulee huomioida laajempia hallinnollisia kokonaisuuksia harkittaessa.

Oikeusministeriön oikeusturvaohjelmaa valmisteleavan neuvottelukunnan mietinnössä (Mietintöjä ja lausuntoja 16/2013, Oikeudenhoidon uudistamisohjelma vuosille 2013–2025) todetaan, että oikeudenhoidon uudistamisen lyhyen aikavälin tavoitteena julkisen oikeusavun osalta on valtion oikeusaputoimistojen organisaatorakenteen kokonaisuudistuksen tarpeen selvittäminen. Pitkällä aikavälillä tulee selvittää, mitä vaikutuksia yhden oikeusapuviraston perustamisella olisi. Lyhyen aikavälin uudistukset tulisi toteuttaa meneillään olevan eduskuntakauden aikana ja pitkän aikavälin uudistukset viimeistään vuoteen 2025 mennessä.

Jos oikeusaputoimisto on esteellinen ottamaan toimeksiannon vastaan, asiakas ohjataan toisen oikeusaputoimiston tai tarvittaessa yksityisen avustajan asiakkaaksi. Oikeusaputoimistojen määrän väheneminen vuodesta 2007 lukien on lisännyt esteellisyytilanteita. Asiointimatkat esteettömään toiseen oikeusaputoimistoon ovat pidentyneet. Samalla harvaan asutuilla alueilla yksityisten avustajien määrän arvioidaan olevan vähenemässä. Ensisijaisena vaihtoehtona on tällöin oikeusavun tarjoaminen etäpalveluna. Esteellisyytilanteiden lisääntyminen tulee ottaa huomioon toimistoverkoston ja organisaatorakenteen kehittämistä harkittaessa.

2 Valtion oikeusaputoimistot

2.1 Nykyrakenne

Valtion oikeusaputoimistoista annetun lain (258/2002) 2 §:n mukaan oikeusaputoimistot sijaitsevat oikeusapupalveluiden alueellisen tarpeen mukaan muodostettavissa oikeusapupiireissä. Oikeusaputoimistolla voi tarvittaessa olla useampi kuin yksi toimipaikka. Saman säännöksen mukaan oikeusapupiireistä ja oikeusaputoimistojen toimipaikoista säädetään tarkemmin oikeusministeriön asetuksella.

Holhustoimen edunvalvontapalveluiden järjestäminen siirtyi kunnilta oikeusministeriön hallinnonalalle ja oikeusaputoimistoihin vuoden 2009 alussa (Laki holhustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä 575/2008). Edunvalvontapalveluiden järjestämisellä tarkoitetaan huolehtimista siitä, että holhustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettuja edunvalvojan tehtäviä varten on saatavissa alueellisesti riittävä määrä edunvalvontapalveluja. Edunvalvontapalveluiden järjestämisen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat oikeusministeriölle. Edunvalvontapalveluiden järjestämisestä vastaa valtion oikeusaputoimisto sille asetuksella säädetyllä edunvalvonta-alueella (1§). Oikeusaputoimistot huolehtivat siitä, että yleisen edunvalvojan palveluita on saatavilla alueellisesti riittävä määrä.

Oikeusapupiireistä sekä oikeusaputoimistojen toimipaikoista ja edunvalvonta-alueista annetun oikeusministeriön asetuksen (534/2013) mukaan Suomi on jaettu kuuteen oikeusapupiiriin, jotka ovat Turun, Vaasan, Itä-Suomen, Helsingin, Kouvolan ja Rovaniemen oikeusapupiirit. Valtion oikeusaputoimistoja on 29 (27 vuoden 2015 alusta lukien) ja niillä on toimipaikkoja yhteensä 165. Näissä toimipaikoissa oikeusaputoimistot ottavat vastaan sekä oikeusavun että edunvalvonnan asiakkaita. Henkilökuntaa on paikalla päivittäin vajaassa puolessa toimipaikoista. Muissa toimipaikoissa käydään tarpeen mukaan.

Oikeusapupiiriä johtaa oikeusaputoimen johtaja ja oikeusaputoimistoa johtava julkinen oikeusavustaja. Oikeusministeriö määrää oikeusaputoimen johtajan enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Oikeusaputoimen johtaja on samalla yhden piirinsä oikeusaputoimiston johtava julkinen oikeusavustaja. Tietyissä toimistoissa on lisäksi johtava yleinen edunvalvoja. Johtavan yleisen edunvalvojan virka on perustettu, mikäli toimistossa on edunvalvontahenkilöstöä yli 10. Lisäksi oikeusaputoimistoissa työskentelee julkisia oikeusavustajia, yleisiä edunvalvojia, oikeusneuvoja, osasto-, hallinto-, oikeusapu- ja edunvalvontasihteereitä sekä virasto- ja vahtimestareita.

Oikeusaputoimen johtajan ydintehtävä on vastata oikeusapupalvelujen tasapuolisesta tarjonnasta oikeusapupiirin alueella. Tämä oikeusavun saatavuuden kannalta keskeinen tehtävä edellyttää huolehtimista siitä, että voimavarat jakautuvat tasapuolisesta piirin alueella. Oikeusaputoimen johtaja huolehtii piirinsä tulostavoitteiden toteutumisesta ja

on piiriään koskevien tulosneuvottelujen osapuolena ja tulosneuvotteluasiakirjan allekirjoittajana vastuussa tulossopimuksessa sovittujen tulostavoitteiden saavuttamisesta.

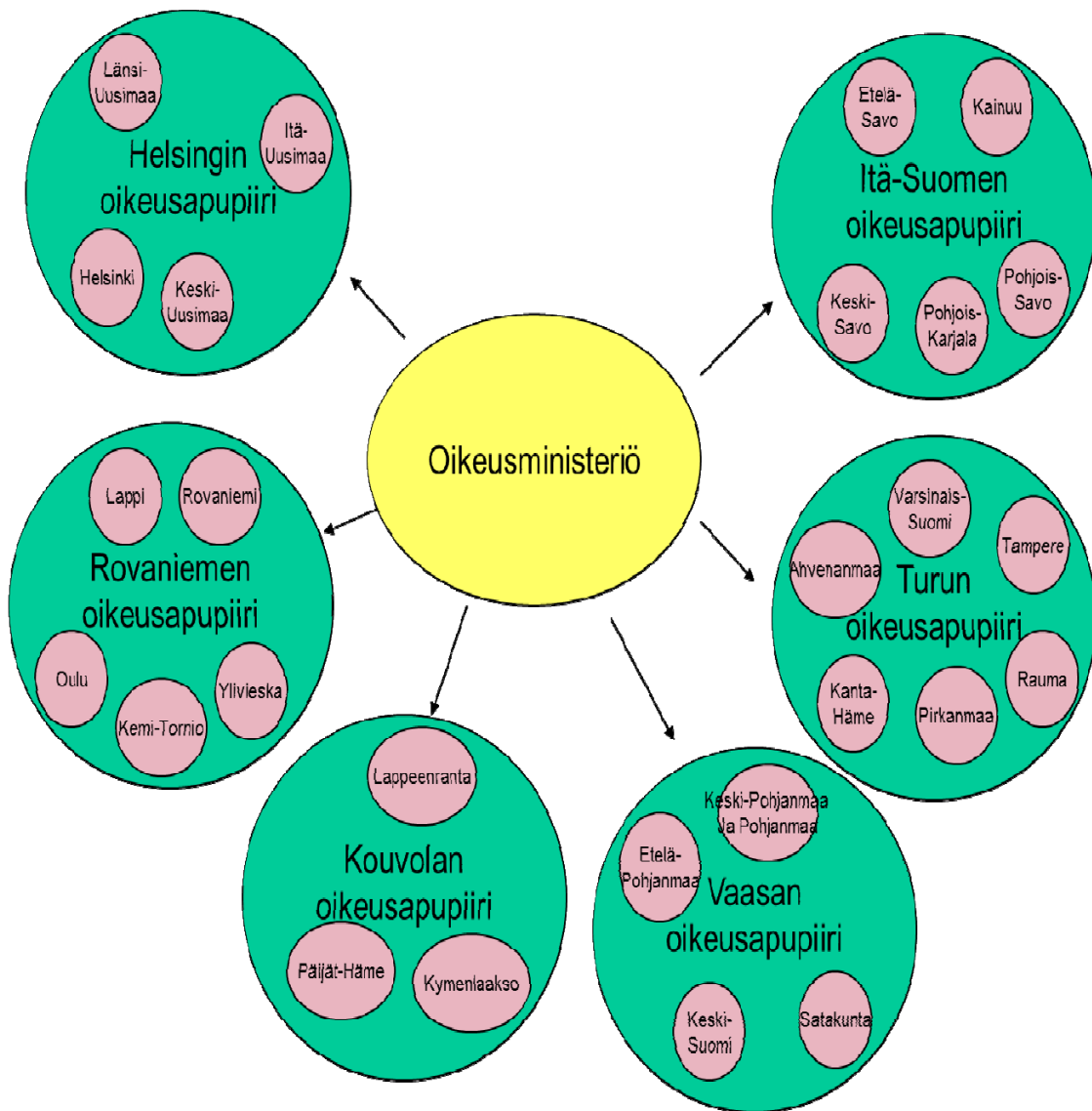
Oikeusaputoimistojen tulosohtausmenettely toteutetaan kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa oikeusministeriö käy oikeusaputoimen johtajien kanssa piirien tulosneuvottelut ja oikeusaputoimen johtajan oman toimiston tulosneuvottelut. Tulosneuvotteluissa keskustellaan seuraavan vuoden tuottavuutta ja taloudellisuutta koskevista tulostavoitteista toimistokohtaisesti. Tulosneuvotteluissa neuvotellaan ja myönnetään oikeusapupiirikohtaiset määrärahat. Oikeusaputoimen johtaja tekee selvityksen piirinsä oikeusaputoimistojen työtilanteesta ja toiminnasta sekä tarpeista. Tulosneuvotteluissa sovitaan myös seuraavan vuoden henkilöstöressurssien määrästä ja oikeusaputoimen johtajan liikkumavarasta henkilöstön palkkaamisessa. Tulosneuvotteluista laaditaan tulostavoiteasiakirja, jonka oikeusministeriön edustaja ja oikeusapupiirin johtaja allekirjoittavat. Tulostavoiteasiakirja on viraston ja ministeriön välinen sopimus alkavan vuoden toiminnallisista tavoitteista myönnettävien määrärahojen puitteissa.

Toisessa vaiheessa oikeusaputoimen johtajat käyvät seuraavaa vuotta koskevat tulosneuvottelut piirinsä toimistojen kanssa niissä rajoissa, mitkä on sovittu oikeusministeriön ja oikeusaputoimen johtajan välisissä tulosneuvotteluissa. Tulosneuvotteluista laaditaan tulostavoiteasiakirja, jonka oikeusaputoimen johtaja ja oikeusaputoimiston johtava julkinen oikeusavustaja allekirjoittavat.

Oikeusaputoimistoissa vuonna 2010 käyttöön otettu sähköinen asiointi oikeusapuhakemusten tekemisessä on mahdollistanut yksityisille oikeusavustajille tehtävien oikeusapupäätösten keskittämisen tietyille oikeusaputoimistoille. Keskittämisen tavoitteena on ollut työmäärien tasaaminen toimistojen kesken. Samalla ajatuksena on ollut, että keskittäessä päätösten tekoa tietyille toimistoille voidaan paremmin varmistua lainsoveltamisen yhdenmukaisuudesta päätösten teossa. Keskitetysti oikeusapupäätöksiä tekevistä oikeusaputoimistoista sovitaan vuosittain tulosneuvottelujen yhteydessä. Nämä toimitot vastaanottavat hakemuksia toimiston kuormitusluvun mukaan. Vuonna 2014 oikeusapupäätöksiä tekee keskitetysti 20 oikeusaputoimistoa.

Valtion oikeusaputoimistoja on hallinnollisesti yhdistetty vuodesta 2007 lukien. Oikeusaputoimistot ovat olleet suhteellisen pieniä henkilöstömääriltään ja periaatteena yhdistämisissä on ollut, että pienimmät oikeusaputoimistot yhdistetään lähimpään toimistoon. Pienimpien oikeusaputoimistojen hallinnollinen yhdistäminen vähentää näiden toimistojen haavoittuvuutta, hallinto kevenee ja henkilöstön työtehtävien järjestelymahdollisuudet lisääntyvät. Samalla uusien muodostettujen oikeusaputoimistojen nimet on määritelty maakuntapohjaisesti. Oikeusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuosille 2013–2016 on linjattu, että oikeusaputoimistojen määrää vähennetään noin 30 oikeusaputoimistoon vuoteen 2014 mennessä. Tämä tavoite on saavutettu.

Oikeusapupiirit ja niihin kuuluvat oikeusaputoimistot 1.1.2015 lukien

Seuraavasta taulukosta ilmenevät nykyiset oikeusapupiirit, piirissä sijaitsevat oikeusaputoimistot ja niiden toimipaikat* sekä virkamäärät** vuoden 2014 *** alusta:

*vo = vastaanotto, jossa asiakkaita otetaan vastaan sovittuina aikoina

** Kyselyn tulos elokuu 2013; vm= vahtimestari, vir.m.= virastomestari

***taulukossa on huomioitu 1.1.2015 toteutuvat Porin ja Kankaanpään oikeusaputoimistojen sekä Turun ja Varsinais-Suomen oikeusaputoimistojen yhdistymiset

Piirit Oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Oikeusapu (oa+siht.)	Edunvalvonta (ev+siht.)	Virkoja yhteensä 888,5
Turun oikeusapupiiri				163
Ahvenanmaa		1+1	1+1	4
	Maarianhamina	1+1	1+1	
Kanta-Häme		5+4	7+7	23
	Forssa	2+1	2+2	
	Hämeenlinna	3+3	5+5	
Pirkanmaa		11+9	4+7	31
	Akaa	2+1		
	Ikaalinen / vo			
	Kangasala / vo			
	Lempäälä / vo			
	Mänttä-Vilppula	2+2		
	Nokia / vo			
	Orivesi / vo			
	Parkano / vo			
	Ruovesi / vo			
	Sastamala	1+1		
	Tampere	6+5	4+7	
	Valkeakoski / vo			
Rauma		5+4	4+7	20
	Eura / vo			
	Laitila / vo			
	Rauma	3+2,5	2+3	
	Uusikaupunki	2+1,5	2+4	
Tampere		7+6	4+10	27
Tampere		7+6	4+10	
Varsinais-Suomi		17+14	10+17	58
1.1.2015 lukien; v. 2014 erilliset Turun ja Varsinais-Suomen oikeusaputoimistot	Loimaa	1+1	1+1	
	Mynämäki / vo			
	Salo	2+2		
	Somero / vo			
	Turku	7+6	6+11	
	Varsinais-Suomi	7+5	3+5	

Vaasan oikeusapupiiri	Toimipaikat	OA+siht.	EV+siht.	163
Etelä-Pohjanmaa		9+9	6+6	30
	Alajärvi / vo			
	Alavus	2+1	2+2	
	Jalasjärvi / vo			
	Kauhajoki	1+1	1+1	
	Kauhava / vo			
	Kurikka / vo			
	Lappajärvi / vo			
	Lapua	2+3		
	Seinäjoki	4+4	3+3	
	Teuva / vo			
	Virrat / vo			
	Ähtäri / vo			
Keski-Pohjanmaa ja Pohjanmaa		12,5+9,5	8,5+10,5	41
	Isokyrö / vo			
	Kannus / vo			
	Kaustinen / vo			
	Kokkola	4+3	3+3	
	Laihia / vo			
	Maalahti / vo			
	Närpiö	0,5+0,5	0,5+0,5	
	Pietarsaari	2+1	2+2	
OA Vaasanpuistikko	Vaasa	6+5	3+5	EV Korsholmanpuistotie
Keski-Suomi		11+11	13+20	55
	Joutsa / vo			
	Jyväskylä	8+6	8+15	
	Jämsä	1+2	1+1	
	Keuruu / vo			
	Konnevesi / vo			
	Pihtipudas / vo			
	Saarijärvi / vo		1+1	
	Viitasaari	1+1	1+1	
	Äänekoski	1+2	2+2	
Satakunta		11+10	6+10	37
1.1.2015 lukien; v. 2014 itsenäiset Porin ja Kankaanpään oikeus- aputoimistot	Harjavalta / vo			
	Huittinen / vo			
	Kankaanpää	3+3	2+4	
	Kokemäki	2+1		
	Merikarvia / vo			
	Pori	6+6	4+6	
	Säkylä / vo			

Itä-Suomen oikeusapupiiri	Toimipaikat	OA+siht.	EV+siht.	172,5
Kainuu		4+3	6+9,5	22,5
	Hyrnsalmi / vo		2+2	
	Kajaani	3+2,5	3+5	
	Kuhmo	1+0,5	1+2,5	
	Paltamo / vo			
	Puolanka / vo			
	Sotkamo / vo			
	Suomussalmi / vo			
Keski-Savo		4+5	2+3	14
	Hankasalmi / vo			
	Heinävesi / vo			
	Leppävirta / vo			
	Pieksämäki	2+2		
	Varkaus	2+3	2+3	
Pohjois-Savo		10+10+oik.n.	15+23+vm.	60
	Iisalmi	3+3	4+6	
	Juankoski / vo			
	Kaavi / vo			
	Kiuruvesi / vo			
	Kuopio	5+5+oik.n.	6+10+vm.	
	Kuopio (Nilsjä)	1+1	2+3	
	Maaninka / vo			
	Pielavesi / vo		1+1	
	Rautalampi / vo			
	Rautavaara / vo			
	Siilinjärvi / vo			
	Suonenjoki	1+1	2+3	
	Tervo / vo			
	Tuusniemi / vo			
Etelä-Savo		7+5	7+9,5	28,5
	Juva / vo			
	Kangasniemi / vo			
	Mikkeli	4+3	5+6,5	
	Mäntyharju / vo			
	Puumala / vo			
	Rantasalmi / vo			
	Savonlinna	3+2	2+3	
	Sulkava / vo			

Pohjois-Karjala		9+8+0,5oik.n	11+19	47,5
	Ilomantsi	1+1		
	Joensuu	5+4+0.5oik.n	8+13	
	Joensuu (Eno) / vo	.		
	Joensuu (Tuupovaara) / vo			
	Juuka / vo			
	Kitee	1+1	1+2	
	Kitee (Kesälahti) / vo			
	Lieksa	1+1	1+2	
	Nurmes	1+1	1+2	
	Outokumpu / vo			
	Polvijärvi / vo			
	Rääkkylä / vo			
	Tohmajärvi / vo			
Helsingin oikeusapupiiri	Toimipaikat	OA+siht.	EV+siht.	184
Helsinki		16+12	14+35+vir.m+vm	79
	Helsinki	16+12	14+35+vir.m+vm	
Itä-Uusimaa		7+5,33	7+14,67	34
	Loviisa / vo			
	Porvoo	2+1,33	3+5,67	
	Vantaa	5+4	4+9	
Keski-Uusimaa		8+7	4+7	26
	Hyvinkää	4+4	4+7	
	Järvenpää	4+3		
Länsi-Uusimaa		13+10	8+14	45
	Espoo	9+6	4+8	
	Hanko / vo			
	Inkoo / vo			
	Kirkkonummi / vo			
	Lohja	3+3	2+3	
	Nummela / vo			
	Raasepori (Karjaa) / vo			
	Raasepori (Tammisääri)	1+1	2+3	
	Vihti / vo			
Kouvolan oikeusapupiiri	Toimipaikat	OA+siht.	EV+siht.	85
Kymenlaakso		6+6	6+11	29
	Hamina / vo			
	Kotka	3+3	3+6	
	Kouvola	3+3	3+5	
Lappeenranta		4+5	8+10	27
	Imatra	1+2	3+4	
	Lappeenranta	3+3	5+6	
Päijät-Häme		7+6	7+9	29
	Heinola / vo			
	Lahti	7+6	7+9	

Rovaniemen oikeusapupiiri	Toimipaikat	OA+siht.	EV+siht.	121
Kemi-Tornio		5+3+oik.n.	2,5+3,5	15
	Kemi	3+2	1,5+2,5	
	Tervola / vo			
	Tornio	2+1	1+1	
	Ylitornio	oikeusneuvoja		
Lappi		5+4,5	3+2,5	15
	Enontekiö / vo			
	Inari (Ivalo)	1+1	1+1	
	Kittilä	1+1	1+1	
	Kolari / vo			
	Muonio / vo			
	Pello	1+1		
	Sodankylä	1+0,5	1+0,5	
	Utsjoki	1+1		
Oulu		11+10	10+15+vir.m.	47
EV Albertinkatu	li / vo			
	Muhos / vo			
	Oulu (Hallituskatu)	5+5	4+10+vir.mest.	
	Oulu (Kauppurienk.)	5+4		
	Oulu (Haukipudas)		2+1	
	Pudasjärvi / vo			
	Raahe	1+1	2+2	
	Siikalatva		1+1	
	Utajärvi		1+1	
Rovaniemi		5+5	6+8	24
	Hyrnsalmi / vo			
	Kemijärvi		1+1	
	Kuusamo	1+1	1+2	
	Rovaniemi	3+3	4+5	
	Suomussalmi	1+1		
	Taivalkoski / vo			
Ylivieska		5+4	5+6	20
	Alavieska / vo			
	Haapajärvi	3+2	2+4	
	Haapavesi / vo			
	Kalajoki / vo			
	Nivala / vo			
	Oulainen / vo			
	Pyhäjärvi / vo			
	Ylivieska	2+2	2+2	

2.2 Julkisen oikeusavustajan ja yleisen edunvalvojan toimen erityispiirteet

Julkisen oikeusavustajan työ on asianajotyötä. Julkiset oikeusavustajat edustavat päämiehiään oikeudenkäynneissä. Sen lisäksi heidän työhönsä kuuluu myös muiden asianajopalveluiden tarjoaminen. Tällaisia palveluja ovat esimerkiksi oikeudellinen neuvonta, vastapuolen kanssa käytävät sovintoneuvottelut, perunkirjoitukset, avustaminen osituksessa ja perinnönjaossa, asiakirjojen laadinta ja valitusten teko.

Julkisen oikeusavustaja on saamaansa toimeksiantoa hoitaessaan itsenäinen ja riippumaton. Julkinen oikeusavustaja on toiminnassaan velvollinen noudattamaan hyvää asianajajatapaa. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden perusarvoissa todetaan, että asianajaja ei saa luvottomasti ilmaista sellaista yksityisen tai perheen salaisuutta taikka liike- tai ammattisalaisuutta, josta hän tehtävässään on saanut tiedon (salassapitovelvollisuus). Asianajaja ei saa myöskään luvottomasti ilmaista muita tietoja, joita hän on tehtävää hoitaessaan saanut tietää asiakkaasta ja tämän oloista (vaitiolovelvollisuus). Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus muodostaa aina esteellisyyserusteen. Hyvän asianajajatavan noudattamisen osalta kaikki oikeusavustajat ovat Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan valvonnan alaisia. Julkisista oikeusavustajista yli puolet myös kuuluu Suomen Asianajajaliittoon (31.12.2012 liittoon kuului 106 julkista oikeusavustajaa).

Yleisen edunvalvojan tehtäviin kuuluu tavallisesti päämiehen omaisuuden hoitaminen. Edunvalvojan on huolehdittava päämiehensä omaisuudesta sillä tavoin, että omaisuus ja sen tuotto voidaan käyttää päämiehen hyödyksi ja tämän henkilökohtaisiin tarpeisiin. Edunvalvojan on muun muassa pidettävä huolta siitä, että päämies saa varoistaan riittävästi rahaa henkilökohtaisiin menoihinsa. Edunvalvojan on pyrittävä hyvään yhteistyöhön päämiehensä kanssa. Edunvalvojan on myös huolehdittava siitä, että päämies saa sopivan hoidon, huolenpidon ja kuntoutuksen. Edunvalvojan tulee tarvittaessa olla yhteistyössä esimerkiksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisen kanssa. Kaikkien edunvalvojien toimintaa valvoo maistraatti.

Julkisen oikeusavustajan ja yleisen edunvalvojan toimen erityispiirteistä johtuen esteettömyys toimeksiannon vastaanottamiseen on ensiarvoisen tärkeää.

Yleisen edunvalvojan esteellisyydestä säädetään kahdessa laissa. Holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetun lain (575/2008) 5 §:ssä säädetään, että yleinen edunvalvoja on esteellinen edustamaan päämiestään asiassa, jossa hän tai saman palvelun tuottajan palveluksessa oleva muu henkilö on aikaisemmin neuvotellut vastapuolen kanssa tai muutoin avustanut vastapuolta samassa tai muussa sellaisessa asiassa, jossa tietoon tulleilla seikoilla voi olla merkitystä asiassa. Yleinen edunvalvoja voi kuitenkin edustaa päämiestään, vaikka vastapuolta edustaa toinen saman palvelun tuottajan palveluksessa oleva yleinen edunvalvoja, jos hän ei itse ole edustanut vastapuolta samassa tai muussa sellaisessa asiassa, jossa tietoon tulleilla seikoilla voi olla merkitystä asiassa. Muutoin yleisen edunvalvojan esteellisyyteen sovelletaan, mitä holhoustoimesta annetussa laissa säädetään edunvalvojan esteellisyydestä.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle oikeusapulaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 132/ 1997) todetaan oikeusavustajan esteellisyydestä seuraavasti:

Viime aikoina on ryhdytty korostamaan, ettei ole riittävää, että oikeudenmukaisuus toteutuu, vaan oikeudenmukaisuuden tulee myös näyttää toteutuvan. Uutta oikeusapujärjestelmää luotaessa on otettava huomioon, että järjestelmä palvelee mahdollisimman hyvin tätä tarkoitusta. Tällöin on vältettävä kaikkia sellaisia kytkentöjä, jotka vaarantavat tai saattavat vaarantaa oikeusavustajan riippumattoman aseman.

Oikeusaputoiminta on luonteeltaan asianajotoimintaa. Koska asianajotoiminta perustuu asiamiehen ja asiakkaan väliseen luottamussuhteeseen, oikeusavustajan esteellisyyteen on kiinnitettävä riittävää huomiota. Suomen Asianajajaliiton hyväksymien hyvää asianajotapaa koskevien ohjeiden mukaan samassa toimistossa toimivat asianajajat eivät saa toimia vastapuolina olevien asianosaisten asiamiehinä. Vastaavasti asianajajat, joilla on toimistot samassa huoneistossa, eivät saa avustaa vastapuolina olevia asianosaisia. Oikeusaputoimiston oikeusavustajat olisivat esteellisiä toimimaan asiassa, jossa oikeusavun hakijan vastapuoli on jo samassa asiassa saman oikeusaputoimiston oikeusavustajan asiakkaana.

Saman hovioikeuspiirin alueella eri toimistoissa toimivat oikeusavustajat voisivat avustaa vastapuolia. Oikeusaputoimen johtaja ei voisi avustaa henkilöä, jonka vastapuolta avustaa saman hovioikeuspiirin alueella toimiva oikeusavustaja. Oikeusaputoimen johtajalla olisi hyvin vähäinen ohjausvalta yksittäiseen oikeusavustajaan nähden työtehtävissä. Hän ei voisi puuttua yksittäisen asian hoitamiseen. Tästä huolimatta olisi syytä välttää tilanteita, joissa oikeusaputoimen johtaja toimisi oman piirinsä toisen oikeusavustajan avustaman henkilön vastapuolen avustajana. Se seikka, että oikeusavustajilla olisi valtio yhteisenä työnantajana, ei ole peruste todeta häntä esteelliseksi.

Niissä tilanteissa, jossa tietyn oikeusaputoimiston oikeusavustajat olisivat esteellisiä hoitamaan asiaa sillä perusteella, että yksi toimiston oikeusavustajista avustaa hakijan vastapuolta, hakijalle olisi annettava osoitus joko toisen toimiston oikeusavustajalle tai asianajajalle. Yhden oikeusaputoimiston oikeusavustajien esteellisyys ei sinänsä muodostaisi esteellisyyttä koko oikeusapupiirin toimistojen välillä.

Hallituksen esityksessä on siis katsottu, että oikeusapupiirin oikeusaputoimenjohtaja ei tee piirin oikeusaputoimistoja toisiinsa nähden esteellisiksi, koska oikeusapupiirin (ent. hovioikeuspiiri) oikeusaputoimen johtajan ohjausvalta yksittäiseen oikeusavustajaan nähden on hyvin vähäistä tämän hoitaessa yksittäistä työtehtävää. Saman oikeusapupiirin oikeusaputoimistot voivat siis toimia vastapuolina olevien asianosaisten avustajina.

Esteellisyys toimeksiannon vastaanottamiseen on olemassa, mikäli päämies on ollut aiemmin vastapuolena saman oikeusaputoimiston oikeusavussa tai edunvalvonnassa. Myös oikeusaputoimiston eri toimipaikat ovat esteellisiä toimimaan vastapuolina olevien asianosaisten avustajina. Tällaisessa tapauksessa ensimmäisenä oikeusapua hakenut

otetaan oikeusaputoimiston asiakkaaksi. Toinen oikeusavun hakija ohjataan toisen oikeusaputoimiston tai yksityisen avustajan puoleen. Muussa kuin tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa hakija ohjataan ensisijaisesti toiseen oikeusaputoimistoon, jos lähin oikeusaputoimisto on kohtuullisen asiointimatkan päässä. Muussa tapauksessa hakija ohjataan yksityisen avustajan puoleen (Laki valtion oikeusaputoimistoista 10 §).

Tilanteissa, joissa avustajat muodostavat toimistoyhteisön esimerkiksi käyttämällä samaa sihteeripalvelua, saattaa muodostua esteellisyysongelma, mikäli esimerkiksi ajanvarauksen hoitaa yhteinen sihteerit, joka ajanvarauksen yhteydessä kyselee asiasta. Sähköisessä ajanvarauksessa esteellisyyttä ei synny. Myös yhteinen arkisto muodostaa esteellisyyden. Puhelinpäivystyksen osalta on syytä noudattaa erityistä varovaisuutta. Suomen Asianajajaliiton valvontalautakunta on antanut varoituksen esteellisyydestä, kun avustaja oli puhelimessa neuvonut vastapuolta.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksessa ”Julkisen oikeusavun kohdentuminen” (Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 117/2013) todetaan, että toimistojen yhdistymiset ovat luoneet lukuisia esteellisyytilanteita, jolloin asiakkaita on jouduttu ohjaamaan muihin oikeusaputoimistoihin tai yksityisille avustajille. Edunvalvontapalveluiden siirtyminen oikeusaputoimistojen alaisuuteen ei sen sijaan ole ilmeisesti lisännyt esteellisyyksiä niin paljon kuin aluksi uskottiin.

Työryhmä teki elokuussa 2013 oikeusaputoimistoille kyselyn, jossa tiedusteltiin kuinka monta oikeusapu- ja edunvalvontatoimeksiantoa toimisto on syyskuussa 2013 ohjannut esteellisyyden vuoksi toiselle oikeusaputoimistolle tai yksityiselle avustajalle sekä perustetta ohjaukselle. Vastauksista ilmenee, että kyseisenä aikana toimeksiantoja ohjattiin yhteensä 307 kappaletta (liite 1). Oikeusapu ohjasi asioita yhteensä 292 ja edunvalvonta 15. Oikeusavussa ulkoprosessuaalisia siviiliasioita ohjattiin 144, tuomioistuimessa käsiteltäviä rikosasioita 75, tuomioistuimessa käsiteltäviä siviiliasioita 67 ja ulkoprosessuaalisia rikosasioita 6. Edunvalvonta ohjasi erityistehtäviä 12 ja taloudellisia tehtäviä 3.

Ohjaus tehtiin toiselle oikeusaputoimistolle noin puolessa asioista eli 105 siviiliasiaassa, 40 rikosasiassa ja 3 edunvalvonta-asiassa. Yksityiselle avustajalle esteellisyyden vuoksi ohjattiin 68 siviiliasiaa, 50 rikosasiaa ja 1 edunvalvonta-asia. Yleisin syy toimeksiannon ohjaamiselle oli, että hakijan vastapuoli oli oikeusaputoimiston asiakas (255). Kuudessa tapauksessa syynä oli luottamuspula.

Kyselyn tulosten perusteella kynnys toimeksiannon ohjaamiselle toiselle oikeusaputoimistolle tai yksityiselle avustajalle vaihtelee suuresti ollen 41 ja 0 välillä. Eniten toimeksiantoja syyskuussa 2013 toiselle oikeusaputoimistolle tai yksityiselle avustajalle ohjanneet kaksi toimistoa eivät olleet vuoden 2014 alusta yhdistyviä toimistoja eli esteellisyyden syynä ei ollut varautuminen tulevaan yhdistymiseen. Tulosten perusteella voidaan kuitenkin todeta, että monipaikkaiset toimistot ohjaavat suhteessa enemmän toimeksiantoja verrattuna vähemmän toimipaikkoja omaaviin toimistoihin. Ero ei ole kuitenkaan merkittävä.

Kyselyn tulosten perusteella esteellisyytapauksia voidaan arvioida olevan vuosittain runsaat 3500, mitä voidaan pitää merkittävänä määränä. Jos toimistoverkoston vielä nykyisestä supistetaan, esteellisyydet lisääntyvät edelleen.

2.3 Oikeusaputoimiston hallinto- ja tukitehtävät

Lainsäädäntö edellyttää, että virastoilla on laadittuina ja ajantasaisina useita erilaisia viraston toimintaa koskevia suunnitelmia. Uusimpana esimerkkinä tällaisista suunnitelmista voidaan mainita henkilöstö- ja koulutussuunnitelma. 1.1.2014 voimaan tulleen yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 7 a §:n (1139/2013) mukaan velvollisuus laatia henkilöstö- ja koulutussuunnitelma koskee myös valtion virastoja. Nykyrakenteessa kaikki 29 oikeusaputoimistoa laativat tämän suunnitelman.

Erilaisia toimistoissa laadittavia suunnitelmia ovat lisäksi ainakin seuraavat:

- Arkistonmuodostussuunnitelma
- Henkilöstön perehdytys- ja työnopastus
- Oikeusapupiirin toimistojen työsuojelun toimintaohjelma
- Pelastus- ja valmiussuunnitelma
- Tasa-arvosuunnitelma
- Tietoturvasuunnitelma
- Toipumissuunnitelma
- Työjärjestys
- Työterveyshuollon toimintasuunnitelma
- Varautumissuunnitelma
- Viestintäsuunnitelma
- Yhdenvertaisuussuunnitelma

Lisäksi toimistoissa nimetään useita eri vastuualueiden ja tieto- tai käyttöjärjestelmien yhdyshenkilöitä. Merkittävänä tulevana uutena tietojärjestelmänä voidaan mainita Kieku-järjestelmä. Kieku-hankkeessa on kehitetty valtion yhteiset talous- ja henkilöstöhallinnon prosessit ja niitä tukeva tietojärjestelmä. Valtion oikeusaputoimistot ottavat Kiekun käyttöön 1.10.2016. Käyttöönoton valmistelu alkaa loppukevästä 2015.

Kiekussa kaikki keskeinen talous- ja henkilöstöhallinnon tieto on yhdessä ja samassa järjestelmässä. Tiedot syötetään Kiekuun vain kerran, tämän jälkeen samaa tietoa voidaan hyödyntää Kiekun eri sovelluksissa.

Koska virasto ei omista Kieku-järjestelmää, ei virasto voi muokata järjestelmää omien tarpeidensa mukaan. Kieku-järjestelmässä henkilöstöhallinnon organisaatiota tarkastellaan ainoastaan asianohjauksen näkökulmasta: kuka hyväksyy, esittelee ja päättää henkilöstöhallinnossa tehtävät päätös- ja ilmoitusasiat.

Kiekussa määritellään uudet yhtenäiset työroolit (ammattikäyttäjä v. peruskäyttäjä). Virkamiehet ovat ns. peruskäyttäjiä. Ammattikäyttäjät ovat talous- ja henkilöstöhallinnon asiantuntijoita, jotka Valtiokonttori kouluttaa Kiekun käyttöön. Kieku-hankkeessa on lähtökohtana ollut, että talous- ja henkilöstöhallinto tulisi keskittää noin 200 henkilön kirjanpitoyksiköihin. Yhtä ammattikäyttäjää kohden tulisi siis olla noin 200 peruskäyttäjää. Kieku-hanke puoltaa nykyisiä oikeusaputoimistoja huomattavasti isompia virastokokoja. Oikeusaputoimistojen osalta tämä voisi merkitä esimerkiksi, että yksi oikeusapupiiri olisi yksi kirjanpitoyksikkö, jolla olisi yksi Kieku-vastaava. Talous- ja henkilöstöhallintoasioista vastaavat voivat kuitenkin olla eri henkilöitä.

Muita jokaisessa toimistossa tällä hetkellä nimettäviä vastuu- tai yhdyshenkilöitä tai tällaisen vaativia ohjelmia ovat esimerkiksi:

- arkistovastaava
- atk-yhdyshenkilö
- eläkeyhdyshenkilö Keva
- E-portti, peruskäyttäjä
- HANSEL
- HeHa
- Heli
- Hertta
- HILMA
- HRM
- Julkaisujärjestelmä eli kotisivujen päivitys
- Kaiku
- kassavastaava
- Katso-pääkäyttäjä/Asta-palvelu
- KTJ, vain peruskäyttäjä
- M2
- OPTIMAZE
- Palkeet Asiakastuki, peruskäyttäjä
- Palkeet extranet Paletti
- Piirin hankintayhdyshenkilö
- puhelin-yhdyshenkilö
- Raindance
- Rondo
- Smartum
- TaHa
- Tahti
- tapaturma-asiamies
- Tarmo
- Terveystalo, extranet
- Terveystalo, laskujen lukuoikeus
- Tilastot, siis BOXI
- Intranetin virastopäivittäjät/päätoimittaja/toimittaja
- VR
- VTJ, vain peruskäyttäjä
- Vtml Extranet
- www.itella.fi/extranet

2.4 Työsuojelun järjestäminen

Oikeusapupiirin toimistojen työsuojelun toimintaohjelman perusteena ovat työsuojelua koskevat säännökset, määräykset ja ohjeet sekä kunkin oikeusaputoimiston oma työterveyshuollon toimintasuunnitelma, johon sisältyy myös suunnitelma työkyvyn ylläpitämisestä koskevasta toiminnasta. Työpaikan työsuojelua koskevat Laki työsuojelunvalvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (20.1.2006/44) sekä Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. Oikeusministeriön työsuojelua koskee lisäksi Valtion työsuojelun yhteistoimintasopimus 1.10.2007.

Työsuojeluorganisaation muodostavat työsuojelutoimikunta, työsuojelupäällikkö ja työsuojeluvaltuutettu.

Työpaikalla, jossa säännöllisesti työskentelee vähintään 20 työntekijää, on perustettava työsuojelutoimikunta. Työsuojelutoimikunnassa ovat edustettuina työnantaja sekä työpaikan työntekijät. Työsuojelutoimikunnan toimikausi on sama kuin työsuojeluvaltuutetun toimikausi. Työsuojelutoiminnan tarkoituksena on huolehtia kokonaisvaltaisesti työn henkisestä ja fyysisestä turvallisuudesta. Työsuojelutoimikunta kokoaa vuosittain keinot, joilla työsuojelun toimintaohjelman määrittelemät tavoitteet saavutetaan. Toimikunnan jäsenmäärä on neljä, kahdeksan tai kaksitoista sen mukaan kuin työpaikan laatu, laajuus ja muut olosuhteet edellyttävät, jollei työsuojelutoimikunnan jäsenmäärästä ja eri osapuolten edustuksesta muuta sovita. Jäsenistä neljännes edustaa työnantajaa.

Työsuojelupäällikön tehtävänä on työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 28 §:n mukaan avustaa työnantajaa ja esimiehiä tehtävissä, jotka liittyvät työsuojelun asiantuntemuksen hankintaan sekä yhteistyöhön työntekijöiden ja työsuojeluviranomaisten kanssa. Tässä tarkoituksessa työsuojelupäällikön tehtävänä on ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin työnantajan ja työntekijöiden välisen yhteistoiminnan järjestämiseksi ja ylläpitämiseksi työpaikalla sekä toimia työsuojelua koskevan yhteistoiminnan kehittämiseksi.

Työpaikalla, jossa säännöllisesti työskentelee vähintään kymmenen työntekijää, työntekijöiden on valittava keskuudestaan työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua edustajikseen. Muussakin työpaikassa työntekijät voivat valita keskuudestaan edellä tarkoitettua valtuutettua. Työsuojeluvaltuutettu edustaa edellä mainitun lain 31 §:n mukaan työpaikan työntekijöitä käsiteltäessä työsuojelun yhteistoiminnassa lain mukaan käsiteltäviä asioita työnantajan kanssa ja suhteessa työsuojeluviranomaisiin. Tämän lisäksi työsuojeluvaltuutetun tehtävänä on oma-aloitteisesti perehtyä työpaikkansa työympäristöön ja työyhteisön tilaan liittyviin työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen vaikuttaviin asioihin sekä työsuojelusäännöksiin. Samoin hänen tulee osallistua työsuojelua koskeviin tarkastuksiin ja asiantuntijan tutkimuksiin, jos tämä tai työsuojeluviranomainen katsoo tutkimukseen osallistumisen tarpeelliseksi. Työsuojeluvaltuutetun tulee myös osaltaan kiinnittää edustamiensa työntekijöiden huomiota työn turvallisuutta ja terveellisyttä edistäviin seikkoihin.

Oikeusaputoimessa työsuojelu on järjestetty piireittäin. Oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja toimii työsuojelupäällikkönä. Jokainen toimisto valitsee keskuudestaan työsuojeluvaltuutetun ja hänelle kaksi varamiestä. Piirikohtaista organisointia on pidetty riittävänä ja toimivana. Työsuojelun organisoinnista toimistokohtaisesti on keskusteltu piirikohtaisen organisoinnin sijaan. Tämä tarkoittaisi siis sitä, että edellä mainitut tahot tulisivat valittaviksi jokaisessa kokosedellytykset täyttävässä oikeusaputoimistossa. Tällainen vaatimus puoltaisi nykyistä isompia toimistokokoja.

2.5 Etäpalvelu oikeusaputoimistoissa

Etäpalveluilla tarkoitetaan erityisesti asiakkaan tapaamista videoyhteyden välityksellä. Valtiovarainministeriö on käynnistänyt valtakunnallisen etäpalveluhankkeen osana valtion hallinnon SADe- ohjelmaa. Hanke pilotoitiin aluksi kolmessa eri paikassa, Jyväskylässä, Karstula-Kivijärvellä ja Oulussa. Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan oikeusaputoimistot ovat olleet mukana pilotoinnissa. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa kansalaisille, yrityksille ja yhteisöille uusi paikkariippumaton, asiakaslähtöinen ja kustannustehokas asiointikanava koko julkiseen hallintoon sisältäen kunnat, valtion palveluntuottajat, Kelan ja muun välillisen valtionhallinnon. Tulevaisuudessa etäpalvelua on tarkoitus tarjota myös kansalaisten kotiin. Tämän mukaisesti asiakas voisi saada videoyhteyden viranomaiseen omalta kotitietokoneeltaan.

Valtiovarainministeriön päätöksen mukaisesti etäpalvelut otetaan käyttöön koko maassa. Valtakunnallinen käyttöönotto toteutetaan vaiheittain yhteispalvelupisteissä maakuntakohtaisesti. Ensi vaiheessa etäpalvelujen käyttö laajennetaan Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen maakuntien lisäksi Pohjois-Pohjanmaan, Lapin ja Etelä-Savon maakuntiin. Valtiovarainministeriön etäpalveluiden valtakunnallinen käyttöönotto pyritään toteuttamaan vuoden 2015 loppuun mennessä.

Etäpalvelut ovat lisäksi osa valtiovarainministeriön asiakaspalvelu 2014 -hanketta. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on, että asiakaspalvelun antamisesta asiakaspalvelupisteissä säädetään lailla. Ehdotuksen mukaan laissa säädetyille kunnille annetaan tehtäväksi järjestää asiakaspalvelupiste, jossa tarjotaan lailla säädettäviä valtion viranomaisten palveluja.

Oikeusaputoimistojen palveluista ei ole tarkoitus säätää lailla. Ne voivat kuitenkin tarjota palvelujaan sopimusperusteisesti asiakaspalvelupisteissä. Asiakaspalvelupisteiden lisäksi asiakas voi tulla oikeusaputoimiston toiseen toimipaikkaan tai toiseen oikeusaputoimistoon, josta videoyhteys voidaan ottaa palvelua antavaan henkilökuntaan. Edunvalvonnan asiakas voi olla esimerkiksi laitoksessa, jonne voidaan ottaa videoyhteys. Oikeusaputoimistot voivat käyttää etäpalvelulaitteita esimerkiksi asiakaspalvelussa, etätulkkauksessa, viranomaisyhteistyössä (erityisesti osallistuminen työryhmien kokouksiin) ja koulutusten järjestämisessä.

Säästöjä etäpalvelun käytöstä syntyy erityisesti asiakkaille, joiden ei tarvitse matkustaa oikeusaputoimistoon saakka. Tulkkauspalvelujen osalta säästöjä syntyy valtiolle, kun erityisesti harvinaisten kielten tulkkiin matkakustannukset vähenevät. Toisaalta säästöjen määrää pienentää se, että suuri osa tulkkausista voidaan hoitaa myös puhelimitse, jolloin matkakustannuksia ei myöskään synny. Etätulkkaus kuitenkin parantaa tulkkausten laatua verrattuna puhelimitse hoidettuun tulkkaukseen. Oikeusaputoimistoille videolaitteista on ollut toistaiseksi eniten hyötyä kokous- ja koulutusmatkojen vähentymisenä. Aika- ja kustannussäästöjen lisäksi niiden avulla on voitu osallistua sellaiseen koulutukseen, johon muuten ei välttämättä ole mahdollisuutta osallistua lainkaan.

Valtiovarainministeriön etäpalveluhanke on laajenemassa Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Etelä-Savon maakuntiin. Näillä alueilla toimii yhteensä kuusi oikeusaputoimistoa: Lapin oikeusaputoimisto, Kemi-Tornion oikeusaputoimisto, Rovaniemen oikeusaputoimisto, Ylivieskan oikeusaputoimisto, Oulun oikeusaputoimisto ja Etelä-Savon oikeusaputoimisto. Näiden toimistojen kanssa on sovittu tulossopimuksessa, että ne osallistuvat etäpalvelun laajentamisvaiheeseen. Lisäksi toimintaa jatkavat edelleen Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen oikeusaputoimistot.

Oikeusministeriön hallinnonalan viestintäratkaisu muodostuu tällä hetkellä Lotus Notes -sähköpostista ja kalenterista, Quickr-työryhmätilasta ja Sametime-pikaviestintätyökalusta. Tietohallintostrategian linjausten mukaisesti oikeusministeriön siirtyä valtavirtatuotteiden käyttöön sitä mukaan, kun nykyisistä tuotteista irrottautuminen antaa mahdollisuuden. Valtion yhteinen viestintäratkaisu (VYVI) tarjoaa mahdollisuuden viranomaisten keskinäiseen ja hallinnonalan rajat ylittävään ja kansalaisille suuntautuvaan kommunikaatioon ja yhteistyöhön. VYVI on otettu käyttöön oikeusministeriössä helmikuussa 2014. Oikeusaputoimistoissa VYVI on tarkoitus ottaa käyttöön kevään 2014 aikana.

Lync-sovellus on suunniteltu alun perin organisaatioiden sisäiseen yhteistyöhön. Siihen kuuluvan pikaviestinsovelluksen avulla on mahdollista ottaa nopeasti yhteyttä organisaation sisällä yhteistyökumppaniin sekä kirjallisesti että puhe- ja videoyhteydellä. Samalla on mahdollista jakaa esimerkiksi asiakirjoja. Lync-kokouspalvelun avulla voidaan myös järjestää Online- kokouksia. Verkkokokoukseen voidaan helposti kutsua mukaan myös sellaisiakin henkilöitä, joilla ei ole käytössään Lync-sovellusta, mutta joilla on työasema ja siihen asennettu kamera.

Oikeusministeriö on 17.2.2014 asettanut projektin, jonka tehtävänä on luoda ja kokeilla malleja videoneuvottelulaitteiden sekä Lync-pikaviestin ja kokousohjelman käyttöön ottamista varten oikeusaputoimistoissa. Tavoitteena on helpottaa yhteydenpitoa asiakkaisiin, oikeusaputoimiston muuhun henkilökuntaan erityisesti monipaikkaisissa toimitoissa sekä sidosryhmiin. Projektilla tuetaan valtion yhteisen viestintäratkaisun käyttöönottoa oikeusaputoimistoissa ja SADE-ohjelmaan kuuluvan etäpalvelun laajentamista. Projekti toteutetaan ajalla 18.2.2014–31.12.2015.

3 Nykyrakenteen tarkastelua

Valtion oikeusaputoimistoilla on toimipaikkoja yhteensä 165. Työryhmän lähtökohtana on, että toimipaikkaverkostoa ei tule rakenneuudistuksen yhteydessä supistaa, koska työn luonteen vuoksi verkoston pitää olla tiheä ja toimipaikkojen lähellä asiakasta.

Nykyisen organisaatorakenteen etuina voidaan pitää sen edullisuutta ja hallinnon joustavuutta. Piirijakoon perustuva organisaatorakenne on kevyt ja kustannuksiltaan edullinen. Oikeusministeriön oikeushallinto-osaston oikeusapu- ja ulosottoyksikkö ja oikeusapupiirien oikeusaputoimen johtajat kokoontuvat säännöllisesti. Jatkuvan vuorovaikutuksen ansiosta oikeusaputoimen johtajat pysyvät hyvin ajan tasalla siitä, mitä ministeriötasolla tapahtuu tai on suunnitteilla ja näistä sekä piirien asioista voidaan keskustella.

Oikeusaputoimen johtajat ja oikeusaputoimistojen johtavat julkiset oikeusavustajat ja johtavat yleiset edunvalvojat osallistuvat kulloisenkin työtilanteensa mukaan oikeusapu- ja edunvalvontatyöhön, jolloin toimistojen jokapäiväinen asiakastyö ei jää heille vieraaksi.

Oikeusaputoimistojen johto on lähellä työntekijöitä, mikä mahdollistaa läheisen kanssakäymisen. Työntekijöiden erikoisosaamista voidaan hyödyntää toimeksiantojen jaossa ja uusien työntekijöiden ohjaaminen on helppoa.

Oikeusaputoimistojen nykykoossa toimistot voivat kokea saavuttamiensa tulosten koituvan oman toimiston hyödyksi, mikä on tärkeää motivaation ylläpitämisessä. Oikeusaputoimistot ovat myös olleet tyytyväisiä ministeriön tarjoamaan koulutukseen.

Nykyisessä organisaatorakenteessa voidaan kuitenkin todeta myös sitä vastaan puhuvia seikkoja. Oikeusaputoimistot ovat edelleen kooltaan pieninä suhteessa valtionhallinnon muihin virastoihin. Oikeusaputoimistoja on 29 (27), kun esimerkiksi maistraatteja, syytäjänvirastoja ja poliisilaitoksia on 11. Hallinto vie nykyisessä oikeusaputoimistorakenteessa kohtuuttomasti aikaa. Oikeusaputoimistoissa laaditaan muun muassa huomattava määrä erilaisia suunnitelmia, jotka voitaisiin laatia keskitetysti päällekkäistä työtä välttäen. Myös erilaiset lausuntopyynnöt työllistävät toimistoja. Suuremmissa toimistoissa hallinto voitaisiin hoitaa keskitetympin, esimerkiksi 29 tietoturvasuunnitelman sijasta suunnitelmia laadittaisiin kuusi tai kahdeksan.

Oikeusaputoimistojen hallinnollisten yhdistämisten myötä esteellisyytilanteet ovat lisääntyneet. Samalla etäisyydet oikeusaputoimistojen välillä ovat kasvaneet, mikä on lisännyt matkakuluja. Yhdistämisten kohteena olleissa toimistoissa tilanne ei ole vielä kaikilta osiltaan tasaantunut. Yhdistämisistä huolimatta osa toimistoista on vieläkin liian pieniä, jotta työt voitaisiin järjestää mahdollisimman joustavasti. Toimistojen koot vaihtelevat 4 ja 79 viran välillä. Yhdistämällä toimistoja ei enää kuitenkaan välttämättä saada etuja. Tähänastiset laajentumiset ovat tuottaneet jossain määrin lisäarvoa toimistoille,

sillä toimiston henkilökunnan lisääntyminen ja siten juridisen osaamisen laajeneminen on tuottanut synergiaetuja.

Kuusi oikeusapupiiriä voi olla jopa liikaa, etenkin, jos toimistojen määrä vielä nykyisestä vähenee. Jo nykyisessä organisaatorakenteessa on havaittavissa, että eri toimistoissa ja piireissä on erilaisia käytäntöjä, vaikka asiakkaan kannalta menettelytapojen pitäisi olla samat. Myös hallinto saattaa olla sirpaleista.

Kaksivaiheinen tulosohjausmenettely on oikeusministeriön kannalta raskas menettelytapa. Oikeusministeriö käy tulosneuvottelut oikeusaputoimen johtajien kanssa kaikkia oikeusaputoimistoja koskien. Tämä tarkoittaa käytännössä 29 (27) eri neuvottelua. Menettely on käytännössä raskas.

Oikeusaputoimen johtajan vastuisiin sisältyy sellaisia tehtäviä, joiden hoitaminen edellyttäisi työvälineitä ohjata oikeusaputoimistoja ja tarvittaessa puuttua niiden toimintaan. Nykytilanteessa nämä välineet puuttuvat. Kysymys on sekä työnjohdollisista että toimistojen johtamis- ja toimintatapaan, toiminnalliseen tuloksellisuuteen ja tulostavoitteiden saavuttamiseen liittyvistä asioista. Oikeusaputoimen johtajan asema perustuu keskusteluun, sopimiseen ja sovitteluun ilman oikeusapua koskevan lainsäädännön tukea ja tehokkaita työvälineitä ongelmatilanteissa. Mikäli oikeusapupiirit säilyvät organisointitapana, tulisi oikeusaputoimen johtajan asemaa ja toimivaltuuksia nykyisestä selventää.

Epäkohtana on myös pidetty, että piirin oikeusaputoimen johtaja on samalla jonkin piirin toimiston johtava julkinen oikeusavustaja. Tämä voi antaa vaikutelman siitä, että johtajan toimisto on erityisasemassa piirin muihin toimistoihin verrattuna esimerkiksi resursseja jaettaessa. Toisaalta johtavan oman toimiston henkilökunta saattaa kokea, että johtaja on paljon poissa toimistosta tehtävänsä vuoksi.

Oikeusaputoimistojen monitoimipaikkaisuus heikentää yleisesti lähiesimiesten ja työntekijöiden jokapäiväistä kanssakäymistä. Myös tiedonvälityksessä oikeusministeriöstä oikeusaputoimistoille ja toisinpäin sekä oikeusaputoimistojen sisällä on edelleen kehittävää.

Oman haasteensa nykyrakenteelle on asettanut edunvalvontatehtävän siirto oikeusaputoimistoille. Oikeusaputoimistot ovat vastanneet oikeusapupalvelujen tarjonnan ohella edunvalvontapalveluiden järjestämisestä nyt reilun viiden vuoden ajan. Kahden eri alan yhteistoiminta ei aina ole toteutunut odotetulla tavalla. Tosin on huomattava, että yhteistyön sujuvuus jatkossa edellyttää työtä kaikissa mahdollisissa organisaatiovaihtoehdoissa.

Oikeusaputoimistojen virkarakennetta ja virkojen kelpoisuusvaatimuksia ei ole tarkistettu edunvalvonnan siirryttyä oikeusministeriön hallinnonalalle. Oikeusaputoimiston johtavana voi nykyisen lainsäädännön puitteissa toimia ainoastaan johtava julkinen oikeusavustaja, ei johtava yleinen edunvalvoja. Mikäli toimistolla on johtava yleinen edunvalvoja, on hän toimessaan johtavan julkisen oikeusavustajan alainen. Vallitsevaa tilannetta on kritisoitu erityisesti edunvalvontahenkilöstön taholta. Muutoinkin edunvalvojan työ jää johtaville julkisille oikeusavustajille vieraaksi, koska he eivät tee käytännön edunvalvontatyötä.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksessa on todettu oikeusaputoimistojen palvelujen saatavuudessa olevan eroja asiakkaan näkökulmasta (tutkimustiedonantoja 117/2013). Oikeusapupalvelujen saatavuutta seurataan jonotusajan avulla. Jonotusajalla kartoitetaan, missä ajassa asiakas ajan varattuaan pääsee oikeusavustajan kanssa neuvottelemaan. Jonotusaika vaihtelee huomattavasti eri oikeusaputoimistojen ja eri toimipaikkojen välillä. Jonotusajat ovat erityisen herkkiä toimiston henkilökunnan sairauslomille sekä normaaleille lomakausille. Asioiden hoitaminen myös vaatii asioiden monitukaistuttua enemmän aikaa. Kiireellisiä tapauksia varten monessa oikeusaputoimistossa on varattuna niin sanottuja akuutteja aikoja. Jos oikeusaputoimisto ei pysty ottamaan vastaan tällaista akuuttia asiakasta, häntä neuvotaan ottamaan yhteyttä yksityiseen avustajaan.

Valtion oikeusaputoimistojen ajanvaraustyöryhmä toteaa mietinnössään (Oikeusaputoimistojen ajanvarauksen kehittäminen, Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 17/2014), että oikeusaputoimistoista oikeusapua hakeva kansalainen saa ajan oikeusavustajan vastaanotolle tilastollisesti keskimäärin 14 vuorokaudessa.

Ajanvaraustyöryhmä on selvittänyt oikeusavun saatavuutta raporttien lisäksi oikeusaputoimistoille tekemällään kyselyllä. Näiden perusteella on arvioitu, että palvelujen saatavuus on kohtuullisella tasolla, mutta että joissakin oikeusaputoimistoissa odotusajat ovat kohtuuttoman pitkät. Palvelun kysyntä jakaantuu epätasaisesti. Työryhmä on myös todennut, että asiakkaille varatuista ajoista jää käyttämättä huolestuttavan suuri määrä, mikä voi osaltaan huonontaa palvelun saatavuutta.

Ajanvaraustyöryhmä suosittaa palvelun saatavuuden parantamiseksi resurssien lisäämistä niihin toimistoihin, joissa kysyntä on suurta, työn jakamista toimistojen ja toimipaikkojen välillä ja kysynnän ohjaamista vähemmän kuormittuneisiin toimistoihin. Keinoina on esitetty muun ohella ajanvarauksen keskittämistä, henkilökunnan joustavaa siirtymistä toimipaikasta toiseen ja etäpalvelujen voimakasta lisäämistä asiakkaan vastaanottamisessa. Varattujen aikojen käyttöasteen nostamiseksi esitetään muun ohella toimintatapoja, joilla asiakasta muistutetaan varaamansa ajan käyttämisestä tai perumisesta. Lisäksi työryhmä katsoo, että kansalaisille on kehitettävä sähköisen ajanvarauksen mahdollisuus myös oikeusaputoimistoihin ja sähköisen asiointin käyttämistä on helpotettava uudistamalla järjestelmää ja sähköistä oikeusapuhakemusta.

Nykyisen organisaatorakenteen edut ja haitat:

- + rakenne kevyt
- + rakenne on kustannuksiltaan edullinen
- + hallinto joustava
- tulosohtausmenettely raskas
- toimistot ovat pieniä verrattuna muihin valtion virastoihin
- hallinnossa paljon päällekkäistä työtä
- edunvalvonnan asema ”oikeusavun alla”
- oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja samalla oikeusaputoimiston johtava julkinen oikeusavustaja
- oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtajan asemaa ja toimivaltuuksia tulisi selventää
- toimistokohtainen työsuojeluorganisaatio puoltaisi isompia toimistokokoja

4 Rakenneuudistukset muilla hallinnonaloilla

4.1 Tuomioistuimet

Käräjäoikeuksien rakenneuudistus toteutettiin 1.1.2010 lukien. Uudistuksessa käräjäoikeuksien määrä väheni 54:stä 27:ään. Tuomioistuinverkoston tiivistämisellä tavoitellaan nykyistä suurempia ja tasakokoisempia tuomioistuinyksiköitä, joissa olisi hyvät mahdollisuudet tuomioistuintyön laadun parantamiseen niin yleis- kuin erityisosaamista syventämällä. Suuremmat yksiköt ovat myös vähemmän haavoittuvia, jolloin voidaan välttää ruuhkien syntymistä ja taata asioiden viivytyksetön käsittely mahdollisimman yhdenvertaisesti eri puolilla maata. Pällekkäisten toimintojen poistamisella ja toimitilakustannusten vähenemisellä voidaan saavuttaa myös säästöjä.

1.4.2014 lukien tuli voimaan hovi- ja hallinto-oikeusverkoston uudistus, jossa hovioikeuksien määrä väheni yhdellä ja hallinto-oikeuksien määrä kahdella (Laki hovioikeuslain muuttamisesta 281/2013 ja Laki hallinto-oikeuslain 1 ja 2 §:n muuttamisesta 282/2013). Kouvolan hovioikeus ja Kuopiossa sijaitseva Itä-Suomen hovioikeus yhdistettiin siten, että uuden Itä-Suomen hovioikeuden sijaintipaikkana on Kuopio. Myös Kouvolan ja Kuopion hallinto-oikeudet yhdistettiin ja uusi Itä-Suomen hallinto-oikeus sijoitettiin niin ikään Kuopioon. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus sijaintipaikkanaan Oulu muodostettiin yhdistämällä Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeudet. Uudistuksen jälkeen hovioikeuksia on yhteensä viisi ja hallinto-oikeuksia kuusi. Hovioikeudet ovat Turun, Vaasan, Itä-Suomen, Helsingin ja Rovaniemen hovioikeudet ja hallintotuomioistuimet Helsingin, Hämeenlinnan, Itä-Suomen, Pohjois-Suomen, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet.

Uudistuksen yhteydessä hovioikeuksien asiamääriä tasattiin myös tuomiopiirimuutoksilla (Valtioneuvoston asetus hovioikeuksien tuomiopiireistä 337/2013). Kainuun käräjäoikeus siirtyi Itä-Suomen hovioikeuden tuomiopiiristä Rovaniemen hovioikeuden tuomiopiiriin. Lisäksi Hyvinkään käräjäoikeus siirtyi Helsingin hovioikeuden tuomiopiiriin, kun se aiemmin kuului Kouvolan hovioikeuden tuomiopiiriin.

Hallinto-oikeuksien asiamäärien tasaamiseksi ja saman aluehallintoviranomaisen asioiden ohjautumiseksi samaan hallinto-oikeuteen Kouvolan hallinto-oikeuden tuomiopiiriin aiemmin kuulunut Päijät-Hämeen maakunta siirrettiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuden tuomiopiiriin (Valtioneuvoston asetus hallinto-oikeuksien tuomiopiireistä 338/2013).

Uudistuksen taustana on tuomioistuinten toimintaympäristön muutoksista johtuen tarve vahvistaa hovi-oikeuksien ja hallinto-oikeuksien rakennetta niin, että oikeusturva voidaan taata muuttuvissa yhteiskunnallisissa oloissa.

Oikeusministeriön oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013–2025 todetaan pitkän aikavälin tavoitteena olevan, että tuomioistuinhallintoa hoitaa oikeusministeriöstä erillinen keskusvirasto, jossa yhdistyvät oikeuslaitoksen syvälinen tuntemus, ammattimainen operatiivinen johtaminen sekä riittävä ja pätevä henkilöstö. Viraston tehtävänä olisi valmistella tuomioistuinlaitoksen talousarvio oikeusministeriölle sekä kohdentaa tuomioistuimille osoitetut henkilöstö- ja muut voimavarat. Viraston tehtävänalaa kuuluisivat myös mm. tuomioistuintoiminnan strateginen suunnittelu ja kehittäminen, sidosryhmäyhteistyö, toimitilajärjestelyt, tietotekniikan hyödyntämismahdollisuuksien tunnistaminen ja kehittäminen sekä turvajärjestelyt. Virasto vastaisi myös tuomioistuinhenkilöstön täydennyskoulutuksesta sekä yhdessä tuomioistuinten kanssa viestinnän kehittämisestä ja arkistotoimesta. Virasto tukisi tuomioistuimia henkilöstöhallinnossa ja muissa hallinnollisissa asioissa. Tuomioistuinvirasto ei voisi puuttua tuomioistuinten lainkäyttötoimintaan.

Tavoitteena on lisäksi jatkaa jo aloitettua rakenneuudistusta ensi vaiheessa luopumalla sivukanslioista siten, että vain asiointimatkan pituuden johdosta välttämättömät säilytetään. Pidemmällä aikavälillä on tarpeen edelleen vähentää käräjäoikeuksien määrää nykyisestä noin puoleen siten, että tuomiopiirit mahdollisuuksien mukaan vastaavat poliisin ja syyttäjän toimialueita. Rakenneuudistus aloitetaan yhdistämällä pienempiä yksiköitä. Samalla selvitetään, mikä olisi asianmukainen suhde käräjäoikeuksien selkeän vähentämisen ja siitä aiheutuvan erillisten istuntopaikkojen määrän välillä, ottaen huomioon kehittyvän tekniikan tarjoamat mahdollisuudet videokuulemiselle ja muulle sähköiselle asioinnille.

4.2 Syyttäjälaitos

Syyttäjäorganisaatio on kaksiportainen. Siihen kuuluvat Helsingissä sijaitseva Valtakunnansyyttäjänvirasto, joka on syyttäjälaitoksen keskushallintoviranomainen sekä 11 paikallista syyttäjänvirastoa.

4.2.1 Valtakunnansyyttäjänvirasto

Valtakunnansyyttäjänvirasto huolehtii keskushallintoviranomaisena koko syyttäjälaitoksen toimintaedellytyksistä ja toimii valtakunnansyyttäjän esikuntana. Tämä tarkoittaa henkilöstö- ja taloushallinnon tehtäviä, tiedotusta, koulutus- ja kehittämistehtäviä sekä syyttäjälaitoksen kansainvälistä toimintaa.

Valtakunnansyyttäjänvirastossa työskentelee 42 virkamiestä. Viraston vuosibudjetti on noin 3 miljoonaa euroa. Tehtävien tarkoituksenmukaista hoitamista varten virasto toimii yksiköihin jaettuna. Valtakunnansyyttäjä on ylin syyttäjä ja johtaa syyttäjälaitosta. Valtakunnansyyttäjä johtaa ja kehittää syyttäjän toimintaa antamalla yleisiä määräyksiä ja ohjeita syyttäjille. Hän myös nimittää syyttäjät virkoihinsa. Valtakunnansyyttäjä voi

ottaa itse ratkaistavakseen alaiselleen syyttäjälle kuuluvan asian, mutta hän ei voi määrätä alaistaan syyttäjää ratkaisemaan jotain asiaa jollain tietyllä tavalla. Hän voi myös itse päättää syytteen nostamisesta ja määrätä syyttäjän ajamaan oikeudessa syytettä. Apulaisvaltakunnansyyttäjä ratkaisee samoin valtuuksin kuin valtakunnansyyttäjä hänen käsiteltäväkseen kuuluvat asiat. Hän toimii tarvittaessa valtakunnansyyttäjän sijaisena.

Valtakunnansyyttäjänvirastossa käsitellään myös rikosasioita, joissa tehdään normaalisti syyteharkinta ja ajetaan tarvittaessa asiat tuomioistuimissa eri puolella Suomea. Yleensä nämä ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä. Edellä kerrotuissa syyttäjäntehtävissä toimii 13 valtiosyyttäjää, joilla on toimivalta koko maassa. Valtiosyyttäjä on syyttäjänä myös asioissa, jotka hovioikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena. Sellaisia ovat eräiden korkeiden virkamiesten virkarikosasiat.

Valtakunnansyyttäjänvirastossa on hallintoyksikkö, syyteasiainyksikkö, ohjaus- ja kehittämisyksikkö ja kansainvälinen yksikkö. Yksiköiden päälliköt määrää valtakunnansyyttäjä.

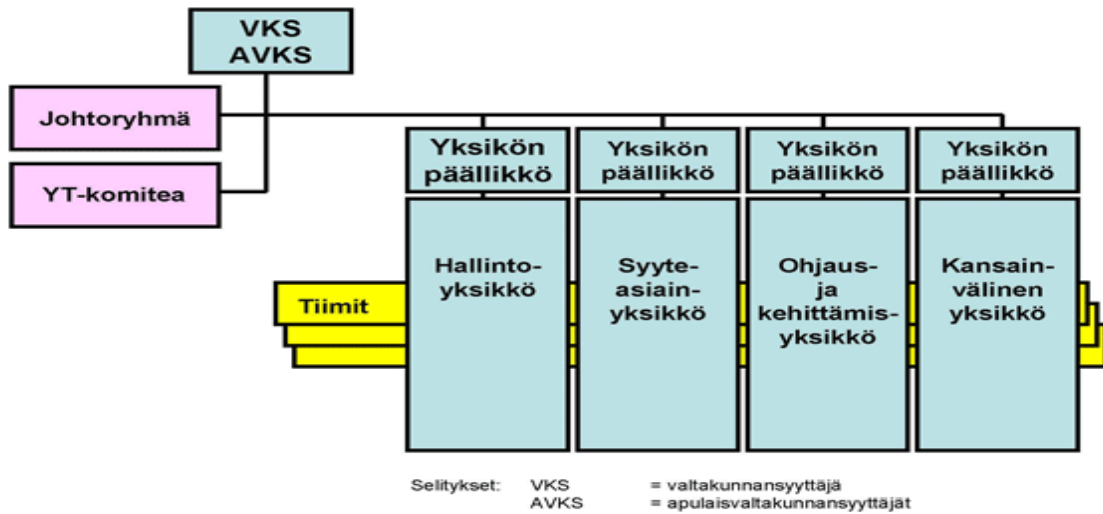
Hallintoyksikkö tuottaa syyttäjälaitoksen keskushallintopalveluita ja Valtakunnansyyttäjänviraston sisäisiä palveluita. Yksikkö vastaa syyttäjälaitoksen henkilöstö- ja taloushallinnosta sekä tulosohjauksesta. Hallintoyksikössä hoidetaan myös viestintään ja tietopalveluihin liittyviä tehtäviä. Lisäksi yksikkö huolehtii sidosryhmäyhteistyöstä, joka liittyy esimerkiksi työterveyspalveluihin, kiinteistöasioihin ja työnantajatehtäviin.

Syyteasiainyksikkö on syyttäjälaitoksen johdon rikos- ja prosessioikeuden asiantuntijayksikkö. Yksikön tärkeimpiä tehtäviä on käsitellä asioita, jotka liittyvät syyttäjälaitoksessa hoidettavana oleviin syyteasioihin. Yksikkö myös tukee paikallisten syyttäjien toimintaa neuvomalla ja tuottamalla ohjaavia ratkaisuja. Lisäksi yksikkö ohjaa poliisin tekemiksi epäiltyjen rikosten tutkintaa johtavien syyttäjien toimintaa. Yksikkö huolehtii myös laajojen ja vaativien rikosasioiden syyttäjätoiminnan valtakunnallisesta seurannasta.

Ohjaus- ja kehittämisyksikkö on syyttäjäntoimintaa ohjaava ja laadun varmistava asiantuntijayksikkö. Syyttäjäntoiminnan laadullista ohjausta yksikkö tekee yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen liittyviä tulostavoitteiden, arvioinnin ja kehittämishankkeiden avulla. Yksikkö myös edustaa syyttäjälaitosta erilaisten lainsäädäntöhankkeiden valmistelussa. Yksikkö huolehtii lisäksi syyttäjien nimitysasioista ja syyttäjälaitoksen koulutuksesta. Yksikköön kuuluva ICT-tiimi toimii asiantuntijana syyttäjälaitoksen tietohallinto- ja tietoturvallisuusasioissa.

Kansainvälinen yksikkö on syyttäjälaitoksen johdon, kansainvälisen prosessioikeuden ja kansainvälisen viranomaisyhteistyön asiantuntijayksikkö. Yksikkö avustaa syyttäjiä kansainvälistä oikeusapua ja rikoksentehtävien luovuttamista koskevissa asioissa sekä valmisteleekin ulkomailla tehtyjen rikosten syytemääräykset. Se myös ohjaa Eurojustin Suomen osaston toimintaa, toimii kansainvälisissä verkostoissa sekä kouluttaa ja laatii käsikirjoja. Kansainvälinen yksikkö edustaa syyttäjiä kansainvälisen yhteistyön foorumeilla ja valmisteleekin virastoon tulevat kansainväliset vierailut.

Valtakunnansyyttäjänviraston organisaatio 1.1.2012-

4.2.2 Paikalliset syyttäjänvirastot

Paikalliset yksiköt ovat johtavien kihlakunnansyyttäjien johtamia syyttäjänvirastoja, joita on 11 (kartta liitteenä 2). Syyttäjänvirastot ja niiden toimialueet 1.1.2014 lukien ovat:

1. Helsingin syyttäjänviraston toimialueena on Helsinki, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Helsingissä;
2. Länsi-Uudenmaan syyttäjänviraston toimialueena ovat Espoo, Hanko, Inchoo, Karjalohja, Karkkila, Kauniainen, Kirkkonummi, Lohja, Nummi-Pusula, Raasepori, Sammatti, Siuntio ja Vihti, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Espoossa;
3. Itä-Uudenmaan syyttäjänviraston toimialueena ovat Askola, Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Pukkila, Pyhtää, Sipoo, Tuusula ja Vantaa, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Vantaalla;
4. Salpausselän syyttäjänviraston toimialueena ovat Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen maakuntiin kuuluvat kunnat lukuun ottamatta Pyhtäätä, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Kouvolassa;
5. Länsi-Suomen syyttäjänviraston toimialueena ovat Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntiin kuuluvat kunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Turussa;
6. Sisä-Suomen syyttäjänviraston toimialueena ovat Pirkanmaan ja Keski-Suomen maakuntiin kuuluvat kunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Tampereella;
7. Pohjanmaan syyttäjänviraston toimialueena ovat Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntiin kuuluvat kunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Vaasassa;

8. Itä-Suomen syyttäjänviraston toimialueena ovat Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakuntiin kuuluvat kunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Mikkelissä;
9. Oulun syyttäjänviraston toimialueena ovat Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntiin kuuluvat kunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Oulussa; sekä
10. Lapin syyttäjänviraston toimialueena ovat Lapin maakuntaan kuuluvat kunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Rovaniemellä.
11. Ahvenanmaan maakunnansyyttäjänviraston toimialueesta ja päätoimipaikasta säädetään syyttäjälaitoksesta annetun lain 18 §:ssä.

Syyttäjänvirastot ovat tulosvastuullisesti itsenäisiä yksiköjä, ja ne käyvät jokainen erikseen tulosneuvottelut Valtakunnansyyttäjänviraston kanssa. Syyttäjälaitoksessa työskentelee kaikkiaan 540 virkamiestä, joista 375 on syyttäjiä (v. 2013).

Paikallisissa syyttäjänvirastoissa on 26 palvelutoimistoa. Palvelutoimistot sijaitsevat seuraavasti:

1. Länsi-Uudenmaan syyttäjänvirastolla Lohjalla ja Raaseporissa;
2. Itä-Uudenmaan syyttäjänvirastolla Järvenpäässä ja Porvoossa;
3. Salpausselän syyttäjänvirastolla Hämeenlinnassa, Kotkassa, Lahdessa ja Lappeenrannassa;
4. Länsi-Suomen syyttäjänvirastolla Porissa, Raumalla ja Salossa;
5. Sisä-Suomen syyttäjänvirastolla Jyväskylässä;
6. Pohjanmaan syyttäjänvirastolla Kokkolassa ja Seinäjoella;
7. Itä-Suomen syyttäjänvirastolla Iisalmissa, Joensuussa, Kuopiossa, Savonlinnassa ja Varkaudessa;
8. Oulun syyttäjänvirastolla Kajaanissa, Kuusamossa, Raahessa ja Ylivieskassa ja
9. Lapin syyttäjänvirastolla Ivalossa, Kemissä ja Sodankylässä.

Syyttäjälaitos on linjannut organisaatio- ja henkilöstörakenteen osalta viimeistään vuoteen 2020 mennessä saavutetuksi tavoitteilaksi, että syyttäjälaitoksella on käytettävissä riittävä henkilöstö, joka on sijoittunut alueellisesti tarkoituksenmukaisella ja tehtävämäärien edellyttämällä tasapuolisella tavalla. Toimivin rakennemalli on 25–45 syyttäjän yksikkö sijoittuneena samaan toimipisteeseen Tästä voidaan poiketa suuntaan tai toiseen, jos tehtävämäärät, etäisyydet, pitkään voimassaolevat vuokrasopimukset tai muut alueelliset erityispiirteet sitä välttämättä edellyttävät. Myös keskeisten sidosryhmien - poliisin ja tuomioistuinlaitoksen - organisaatiomuutosten sekä kunta- ja maakuntarakenteen muutosten mahdolliset vaikutukset syyttäjälaitoksen rakenteeseen on arvioitava ja otettava huomioon. Hyvään vuorovaikutuskäyttäytymiseen perustuvalla esimiestyölle on parhaat rakenteelliset edellytykset, kun yhtä lähiesimiestä kohden on enintään 15 johdettavaa henkilöä. (Syyttäjälaitoksen toimintalinjat 2020, 24.2.2012)

Oikeusministeriön oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013–2025 todetaan lyhyen ja keskipitkän aikavälin tavoitteena olevan, että syyttäjänvirastojen toimialueet on saatettu vastaamaan poliisilaitosten toimialueita niin, että jokainen syyttäjänvirasto

on samarajainen yhden tai useamman poliisilaitoksen alueen kanssa. Henkilöstö on sijoittunut alueellisesti tarkoituksenmukaisella ja työmäärien edellyttämällä tasapuolisella tavalla eri toimipaikkoihin. Syyttäjälaitoksen 1.1.2014 voimaantulleilla muutoksilla tämä tavoite on toimialueiden osalta saavutettu. Lisäksi vielä selvitetään mahdollisuudet yhdistää Lapin ja Oulun syyttäjänvirastot.

4.3 Ulosottolaitos

Ulosoton organisaatio jakautuu ulosottoviranomaisiin ja ulosoton hallintoviranomaisiin.

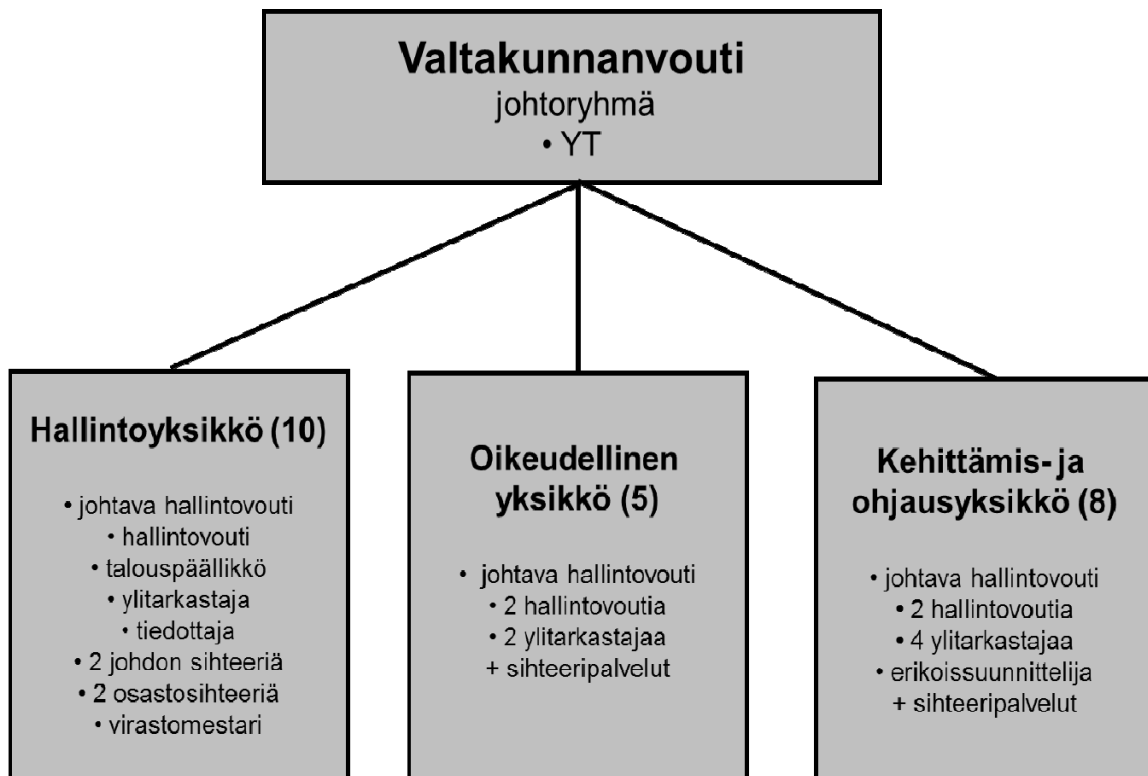

4.3.1 Valtakunnanvoudinvirasto

Ulosoton keskushallintovirasto, Valtakunnanvoudinvirasto, aloitti toimintansa 1.1.2010.

Valtakunnanvoudinvirasto on oikeusministeriön alainen keskusvirasto, jonka tehtäviä ovat ulosottotoimen hallinnollinen johto, ohjaus ja valvonta. Valtakunnanvoudinviraston erityisenä tehtävänä on huolehtia ulosoton palveluiden alueellisesta saatavuudesta. Perustehtävänä on huolehtia ulosottolaitoksen toimintaedellytyksistä ja kehittää ulosottotoimea. Tähän kuuluvat mm. ulosottovirastojen tulosohtaus, toimitila-asiat, ulosoton tietojärjestelmien ylläpito ja kehittäminen sekä ulosottovirastojen henkilöstön koulutus. Valtakunnanvoudinvirasto käsittelee ulosottoviranomaisten toiminnasta tehdyt kantelut ja vastaa kansalaiskirjeisiin. Lisäksi Valtakunnanvoudinvirasto edustaa valtiota vahingonkorvausasioissa, jotka koskevat ulosottoviranomaisen toimintaa, sekä silloin, kun valtiolta vaaditaan ulosottovalitusasiassa oikeudenkäyntikuluja.

Valtakunnanvoudinvirastoa johtaa valtakunnanvoudint ja viraston henkilöstöä on noin 23. Viraston vuosibudjetti on noin 2 miljoonaa euroa. Tehtäviä hoitaa kolme yksikköä: hallinnollinen yksikkö, oikeudellinen yksikkö sekä kehittämis- ja ohjausyksikkö. Yksiköiden päälliköinä toimivat johtavat hallintovoudit. Hallintoyksikkö hoitaa ulosottolaitoksen talous- ja henkilöstöhallintoon sekä viestintään liittyviä tehtäviä. Oikeudellisessa yksikössä käsitellään mm. ulosottoviranomaisista tehtyjä kanteluja ja vahingonkorvauksia sekä huolehditaan valtion edunvalvonnasta oikeudenkäynneissä. Kehittämis- ja ohjausyksikkö valmistelee ulosoton tulostavoitteita ja -ohjausta sekä ulosottolaitoksen kehittämistä ja sidosryhmäyhteistyötä.

Oikeusministeriölle jää organisaatiomallissa hallinnonalan strateginen suunnittelu ja ohjaus sekä talousarviosuunnittelu ja säädösvalmistelu.

4.3.2 Ulosottoviranomaiset

Ulosottotehtäviä hoitavat paikalliset ulosottomiehet, joita ovat johtavat kihlakunnanvoudit, kihlakunnanvoudit ja Ahvenanmaan maakunnanvouti. Heidän apunaan toimivat kihlakunnanulosottomiehet ja Ahvenanmaalla avustavat ulosottomiehet, jotka käytännössä hoitavat suurimman osan yksittäisistä ulosottoasioista (n 2,5 miljoonaa asiaa/vuosi). Lisäksi ulosottovirastossa työskentelee kansliahenkilökuntaa. Ulosottohenkilöstön kokonaismäärä on noin 1 300. Ulosottopiirit ovat ulosottovirastoja ja niiden toimialueena on yleensä yksi tai useampi kihlakunta.

Vuoden 2013 alusta voimaantulleella asetuksella ulosottovirastojen toimipaikoista (821/2012) toimipaikkojen lukumäärä väheni 178 toimipaikasta 66:een. 22 päätoimipaikkaa säilyivät uudistuksessa ennallaan, mutta toimipaikkojen sivutoimipaikkoja lakkautettiin siten, että sivutoimipaikkoja on nyt yhteensä 44. Osa virastojen sivutoimipaikoista toimii ns. päivystystoimipaikkana, jossa ei ole vakituisesti henkilöstöä, ja jossa on mahdollisuus vastaanottaa asiakkaita tiettyinä aikoina tai tarvittaessa. Asetus sisältää siirtymäajan vuoden 2014 loppuun.

Ulosottovirastojen päätoimipaikat ja sivutoimipaikat ovat:

1. Ahvenanmaan maakunnan maakunnanvoudinviraston päätoimipaikka sijaitsee Maarianhaminan kaupungissa;
2. Etelä-Karjalan ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Lappeenrannan kaupungissa ja sivutoimipaikka Imatran kaupungissa;
3. Etelä-Pohjanmaan ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Seinäjoen kaupungissa ja sivutoimipaikka Kauhajoen kaupungissa;
4. Etelä-Savon ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Mikkelin kaupungissa ja sivutoimipaikat Pieksämäen ja Savonlinnan kaupungeissa;
5. Helsingin ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Helsingin kaupungissa;
6. Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Vantaan kaupungissa ja sivutoimipaikat Hyvinkään, Järvenpään ja Porvoon kaupungeissa;
7. Kainuun ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Kajaanin kaupungissa ja sivutoimipaikat Kuhmon kaupungissa sekä Suomussalmen kunnassa;
8. Kanta-Hämeen ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Hämeenlinnassa ja sivutoimipaikat Forssan ja Riihimäen kaupungeissa;
9. Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Vaasan kaupungissa ja sivutoimipaikat Kokkolan, Kristiinankaupungin ja Pietarsaaren kaupungeissa;
10. Keski-Suomen ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Jyväskylän kaupungissa ja sivutoimipaikat Jämsän ja Äänekosken kaupungeissa;

11. Kymenlaakson ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Kouvolassa ja sivutoimipaikka Kotkan kaupungissa;
12. Lapin ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Rovaniemen kaupungissa ja sivutoimipaikat Kemijärven kaupungissa sekä Inarin, Muonion ja Sodankylän kunnissa;
13. Länsi-Pohjan ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Kemin kaupungissa ja sivutoimipaikka Pellon kunnassa;
14. Länsi-Uudenmaan ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Espoon kaupungissa ja sivutoimipaikat Lohjan ja Raaseporin kaupungeissa;
15. Oulun seudun ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Oulun kaupungissa ja sivutoimipaikat Kuusamon ja Pudasjärven kaupungeissa;
16. Pirkanmaan ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Tampereen kaupungissa ja sivutoimipaikat Ikaalisten, Mänttä-Vilppulan, Nokian ja Valkeakosken kaupungeissa sekä Kangasalan kunnassa;
17. Pohjois-Karjalan ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Joensuun kaupungissa ja sivutoimipaikka Nurmeksen kaupungissa;
18. Pohjois-Savon ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Kuopion kaupungissa ja sivutoimipaikat Iisalmen ja Varkauden kaupungeissa;
19. Päijät-Hämeen ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Lahden kaupungissa;
20. Raahan seudun ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Raahan kaupungissa ja sivutoimipaikat Haapajärven ja Ylivieskan kaupungeissa;
21. Satakunnan ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Porin kaupungissa ja sivutoimipaikat Huittisten, Kankaanpään ja Rauman kaupungeissa;
22. Varsinais-Suomen ulosottoviraston päätoimipaikka sijaitsee Turun kaupungissa ja sivutoimipaikat Loimaan, Paraisten, Raision, Salon ja Uudenkaupungin kaupungeissa.

Organisaatiouudistuksen syyt olivat pääasiallisesti toiminnalliset. Henkilöstö oli jakautunut monissa virastoissa useisiin eri toimipaikkoihin siten, että yksiköt olivat epätarkoituksenmukaisen pieniä ja haavoittuvia. Henkilöstön työskentely hajautetusti hankaloitti johtamista, toiminnan organisointia ja tarkoituksenmukaista työnjakoa. Liaksi hajautettu organisaatio ei tukenut myöskään toiminnan yhtenäisyysvaatimuksia. Kaikissa toimipaikoissa henkilöstölle ei kyetty tarjoamaan turvallisuusvaatimukset täyttävää työympäristöä.

Organisaatiota oli tarpeen uudistaa myös siksi, että ulosotto on kehittynyt voimakkaasti. Ulosoton lainsäädäntö ja tietojärjestelmä on uudistettu ja tarve henkilökohtaiseen asiointiin on vähentynyt. Asiointi ulosotossa tapahtuu nykyisin pääsääntöisesti sähköisesti tai puhelimitse. Velallisten varallisuusselvitykset perustuvat pääosin suoraan tietojärjestelmästä saataviin tietoihin. Tiheä toimipaikkaverkko ei vastannut kansalaisten asiointitarvetta eikä ulosottolaitoksen toiminnallisia tarpeita ja oli ylimitoitettu.

Oikeusministeriön oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013–2025 todetaan, että ulosoton rakenneuudistuksen yhteydessä selvitetään ulosottolaitoksen organisaation uudistustarve. Paikallisten virastojen määrän vähentämistarpeen ohella selvitetään mahdollisuus luopua kokonaan paikallispiireistä ja siirtyä yhden viraston malliin. Näin

---

voitaisiin hallintoa keventää ja edistää samalla toiminnan yhdenmukaisuutta. Valtakunnanvoudinvirasto on 16.5.2013 asettanut ulosottotoimen rakenneuudistushanketta varten johtoryhmän, jonka toimikausi päättyy 31.12.2016. Rakenneuudistuksen valmistelun ja toteutuksen vaatimaa laaja-alaista selvitystyötä varten on 13.9.2013 asetettu tietotekniikka-, menettely- ja organisaatiotyöryhmät. Työryhmien toimikausi päättyy 31.12.2014.

4.4 Maistraatit

Valtion paikallishallintoon kuuluvien maistraattien määrä supistui vuoden 2012 alusta 24:stä 11:een. Uusiksi maistraattien toimialueiksi tulivat Helsinki, Länsi-Uusimaa, Itä-Uusimaa, Kaakkois-Suomi, Häme, Lounais-Suomi, Sisä-Suomi, Länsi-Suomi, Itä-Suomi, Pohjois-Suomi ja Lappi. Toimipisteitä on 41. Ahvenanmaalla maistraatin tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto. Kaksikielisiä maistraatteja on kuusi: Lounais-Suomen, Länsi-Suomen, Itä-Uudenmaan, Länsi-Uudenmaan, Kaakkois-Suomen sekä Helsingin maistraatit.

Maistraattien palvelut ja tehtävät säilyivät alueuudistuksessa ennallaan ja paikallisesti helposti asiakkaiden saatavilla. Maistraattitoimintoja suuremmiksi kokonaisuuksiksi paikallishallinnossa kokoava uudistus selkiyttää maistraattien johtamisjärjestelmää ja mahdollistaa käytäntöjen yhdenmukaistamisen koko maassa. Toimialueiden laajentaminen varmistaa laadukkaat palvelut voimavarojen vähentyessäkin. Tavoitteena on myös turvata henkilöstön jaksaminen.

Maistraattien henkilöstömäärä on vuodenvaihteessa 2012 yhteensä 765. Se supistuu 40:llä vuoteen 2015 mennessä. Vuodesta 2006 maistraattien henkilöstömäärä on vähentynyt 125:llä tuottavuusohjelman johdosta, vaikka tehtävät eivät ole supistuneet. Toimintaa tehostavat sähköisten ja automaattisten palvelujen käyttöönotto sekä viranomaisien yhteispalvelupisteet. Vuoden 2013 alussa hallintoviranomaisten yhteispalvelupisteitä oli Suomessa 193. Niistä 34:ssä hoidetaan maistraattien tehtäviä. Lokakuussa 2013 valmistuneessa selvityksessä ehdotetaan, että maistraatit liitettäisiin osaksi aluehallintovirastoja.

4.5 Poliisihallinto

Sisäasiainministeriö vastaa poliisin toimialan ohjauksesta ja valvonnasta. Poliisin organisaatio on kaksiportainen. Sisäasiainministeriön alainen Poliisihallitus johtaa ja ohjaa operatiivista poliisitoimintaa. Suoraan Poliisihallituksen alaisuudessa toimivat poliisilaitokset ja poliisin valtakunnalliset yksiköt. Poliisin valtakunnallisia yksiköitä ovat Keskusrikospoliisi, Suojelupoliisi ja Poliisiammattikorkeakoulu.

Poliisin koko henkilöstön määrä on noin 10 500, josta poliiseja on noin 7 500 (v. 2012).

4.5.1 Poliisihallitus

Poliisihallituksen tehtävänä on suunnitella, johtaa, kehittää ja valvoa poliisitoimintaa ja sen tukitoimintoja. Lisäksi se vastaa poliisin palvelujen tasapuolisesta saatavuudesta maan eri osissa, päättää poliisiyksiköiden välisestä yhteistoiminnasta sekä vastaa poliisiyksiköiden tulosohjauksesta.

4.5.2 Paikallispoliisi

Poliisilaitosta johtaa poliisipäällikkö. Paikallispoliisin palveluverkkona on pääpoliisiasema, poliisiasemia, poliisin palvelupisteitä sekä yhteispalvelupisteitä. Paikallispoliisin tehtävänä on ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta, toimia rikollisuuden ennalta estämiseksi, tutkia rikoksia ja muita yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavia tapahtumia, ohjata ja valvoa liikennettä sekä toimia liikenneturvallisuuden edistämiseksi ja suorittaa muut poliisille säädetyt tai määrätyt tehtävät. Paikallispoliisi vastaa poliisin lupapalveluista, joita on tarjolla poliisin toimipisteiden lisäksi useissa yhteispalvelupisteissä ympäri maata.

Poliisin hallintoa uudistetaan voimakkaasti. Sisäasiainministeriö asetti vuonna 2012 valtioneuvoston kehyspäätöksen perusteella hankkeen poliisin hallintorakenteen kehittämiseksi (PORA III). Aiemmin on jo toteutettu poliisin hallintorakennemuutosten I ja II vaiheet siten, että vuoden 2009 alusta toteutettiin paikallispoliisin rakenneuudistus ja vuoden 2010 alusta uudistuksen toinen vaihe, johon sisältyivät poliisin valtakunnallisten yksiköiden, poliisin ylijohdon, poliisin lääninjohtojen ja Helsingin poliisilaitoksen rakenneuudistukset. Vuoden 2010 alusta poliisin lääninjohtot ja sisäasiainministeriön poliisiosasto yhdistyivät Poliisihallitukseksi. Poliisihallinnon kolmannen vaiheen uudistukset (PORA III) tulivat voimaan 1.1.2014. Liikkuva poliisi ja Poliisin tekniikkakeskus hallinnollisina yksikköinä lakkautettiin, Poliisihallitusta ja Keskusrikospoliisia virtaviivaistettiin ja aluehallintovirastojen poliisin vastualueet lakkautettiin. Keskeisimpänä uudistuksena poliisilaitosten määrää vähennettiin 24:stä 11:een.

Poliisihallinnon uudistamisen tavoitteena on säilyttää poliisin toimintakyky hyvänä. Siihen pyritään vähentämällä hallinto-, tuki- ja johtotehtävissä toimivien määrää, jotta kenttä- ja rikostorjuntatehtävissä toimivien poliisimiesten riittävyys pystytään turvaamaan. Tämä edellyttää rakenteellisia ja muita kehittämistoimia, kuten esimerkiksi poliisin hallintorakenteen uudistamista, palveluverkkouudistuksen toteuttamista ja sähköisten palveluiden kehittämistä.

Palveluverkkouudistus toteutetaan niin, että poliisin asiakaspalvelujen alueellinen kattavuus turvataan. Erityisesti huolehditaan palveluiden saatavuudesta harvaan asutuilla alueilla. Tavoitteena on tehokas ja taloudellinen poliisin toimipiste- ja asiakaspalveluverkosto, joka huomioi palveluiden kysynnän ja sopeutuu asiakaspalvelun muutoksiin. Myös ruotsinkielisen palvelun saatavuus varmistetaan ja kielilain mukaiset alueelliset yksiköt säilytetään ennallaan.

Paikallispoliisi koostuu 1.1.2014 lukien 11 poliisilaitoksesta (Sisäasiainministeriön päätös poliisilaitosten toimipisteiden sijaintipaikoista 418/2013). Poliisilaitosten pääpoliisiasemat ja poliisiasemat ovat:

- Helsingin poliisilaitos: pääpoliisiasema Helsingissä, poliisiasema Helsingissä
- Länsi-Uudenmaan poliisilaitos: pääpoliisiasema Espoossa, poliisiasemat Hangossa, Kirkkonummella, Lohjalla ja Raaseporissa
- Itä-Uudenmaan poliisilaitos: pääpoliisiasema Vantaalla, poliisiasemat Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Loviisassa, Mäntsälässä, Nurmijärvellä ja Porvoosassa
- Lounais-Suomen poliisilaitos: pääpoliisiasema Turussa, poliisiasemat Eurassa, Huittisissa, Kaarinassa, Kankaanpäässä, Kemiönsaarella, Kokemäellä, Loimaalla, Paraisilla, Porissa, Raisiossa, Raumalla, Salossa ja Uudessa-kaupungissa
- Hämeen poliisilaitos: pääpoliisiasema Lahdessa, poliisiasemat Forssassa, Heinolassa, Hämeenlinnassa, Orimattilassa ja Riihimäellä
- Kaakkois-Suomen poliisilaitos: pääpoliisiasema Kouvolassa, poliisiasemat Haminassa, Imatralla, Kotkassa, Lappeenrannassa ja Parikkalassa
- Pohjanmaan poliisilaitos: pääpoliisiasema Vaasassa, poliisiasemat Alajärvellä, Alavudella, Kannuksessa, Kauhajoella, Kaustisella, Kokkolassa, Kristiinankaupungissa, Laihialla, Lapualla, Pietarsaarella ja Seinäjoella
- Sisä-Suomen poliisilaitos: pääpoliisiasema Tampereella, poliisiasemat Ikaalisissa, Joutsassa, Jyväskylässä, Jämsässä, Kangasalalla, Keuruulla, Lemppälässä, Mänttä-Vilppulassa, Nokialla, Orivedellä, Saarijärvellä, Sastamalassa, Valkeakoskella, Viitasaarella, Virroilla, Ylöjärvellä ja Äänekoskella
- Itä-Suomen poliisilaitos: pääpoliisiasema Kuopiossa, poliisiasemat Iisalmissa, Ilomantsissa, Joensuussa, Juankoskella, Juvalla, Kiteellä, Lieksassa, Mikkelissä, Mäntyharjulla, Nurmeksessa, Outokummussa, Pieksämäellä, Savonlinnassa, Siilinjärvellä, Suonenjoella ja Varkaudessa
- Oulun poliisilaitos: pääpoliisiasema Oulussa, poliisiasemat Haapajärvellä, Haapavedellä, Kajaanissa, Kalajoella, Kuhmossa, Kuusamossa, Limingalla, Muhoksella, Oulussa, Pudasjärvellä, Raahessa, Sotkamossa, Suomussalmella, Taivalkoskella ja Ylivieskassa
- Lapin poliisilaitos: pääpoliisiasema Rovaniemellä, poliisiasemat Enontekiöllä, Inarissa, Kemissä, Kemijärvellä, Kittilässä, Kolarissa, Muoniolla, Pellossa, Posiolla, Ranualla, Sallassa, Sodankylässä, Torniossa, Utsjoella ja Ylitorniossa

Pääpoliisiasemalla tarkoitetaan poliisilaitoksen hallinnollista päätoimipistettä, josta poliisilaitosta johdetaan. Poliisiasemalla tarkoitetaan muuta poliisin toimipistettä. Ahvenanmaalla poliisitoiminnasta vastaa maakunnan oma poliisilaitos, joka on hallinnollisesti Ahvenanmaan maakuntahallituksen alainen.

5 Harkitut vaihtoehdot

5.1 Oikeusaputoiminnan ja edunvalvontapalvelujen eriyttäminen omiksi toimistoikseen

Työryhmä esittää harkittavaksi, että oikeusapupalvelujen tarjoaminen ja edunvalvontapalvelujen järjestäminen eriytettäisiin omiksi toimistoikseen. Mikäli eriyttämistä ei toteutettaisi, tulisi oikeusapulainsäädäntöä selventää kelpoisuus- ja sijaistamissäännösten osalta. Epäselvää on ollut, onko johtavien julkisten oikeusavustajien ja johtavien yleisten edunvalvojien mahdollista sijaistaa toinen toisiaan.

Piirin nimi muutettaisiin muotoon [Turun] oikeusapu- ja edunvalvontapiiri ja piirin toimistoja olisivat [Rauman] oikeusaputoimisto ja [Rauman] edunvalvontatoimisto. Oikeusaputoimen johtajan nimike olisi uudistuksen jälkeen [Turun] oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja. Edunvalvonnan nostaminen nimikkeisiin korostaisi edunvalvonnan samanarvoisuutta toimialana oikeusavun kanssa.

Oikeusaputoimiston johtava julkinen oikeusavustaja ja edunvalvontatoimiston johtava yleinen edunvalvoja olisivat oman vastuualueensa toimiston johtavia. Pienemmissä toimistoissa, joissa virkojen yhteenlaskettu määrä olisi alle 20, johtavan virka olisi kuitenkin yhdistelmävirka. Päätös yhdistelmävirasta perustuisi toimiston virkamäärän lisäksi toimiston toimipaikkojen etäisyyteen suhteessa toisiin toimistoihin. Johtavien esimies olisi piirin oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja.

Mikäli oikeusapu- tai edunvalvontatoimiston henkilökuntamäärä olisi 20 tai enemmän olisi mahdollistaa muodostaa vastuullisia tiimejä tai nimittää yksi sihteeristä hallintosihteeriksi, joka toimisi sihteerien esimiehenä.

Nykyisessä rakenteessa edunvalvoja on esteellinen ottamaan toimeksiannon hoidettavakseen, mikäli päämies on ollut vastapuolena saman oikeusaputoimiston oikeusavussa (ja toisinpäin). Eriytetyt oikeusapu- ja edunvalvontatoimistot poistaisivat tämän esteellisyysongelman silloin kun oikeusaputoimisto ja edunvalvontatoimisto sijaitsevat myös fyysisesti erillään (kuten esimerkiksi Helsingissä). Yhteinen toimitila muodostaa jatkosakin esteellisyyden etenkin jos asiakkaita palvellaan joustavasti (esimerkiksi toimistojen henkilökunta sijaistaa toisiaan lounastauoilla tai lomilla). Mitä pienempi toimipaikka olisi kyseessä, sitä tärkeämpää kuitenkin olisi, että palvelu asiakkaisiin päin olisi mahdollisimman joustavaa.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit, niiden oikeusapu- ja edunvalvontatoimistot, toimipaikat ja virat (punaisella merkitty johtavan yhdistelmävirka), mikäli piirejä olisi kuusi ja ne olisi muodostettu kuten kappaleessa 5.2.2. esitetään:

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit		Omat johtavat	Yhdistelmävirka (hlökunt. <20)	Oikeusaputoimisto (oa+siht.)	Edunvalvontatoimisto (ev+siht.)	Virkoja yht. 888,5
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri						119
Ahvenanmaan toimistot			x	1+1	1+1	4
	Maarianhamina			1+1	1+1	
Rauman toimistot		x		5+4	4+7	20
	Eura / vo					
	Rauma			3+2,5	2+3	
	Laitila / vo					
	Uusikaupunki			2+1,5	2+4	
Satakunnan toimistot		x		11+10	6+10	37
	Harjavalta / vo					
	Huittinen / vo					
	Kankaanpää			3+3	2+4	
	Kokemäki			2+1		
	Merikarvia / vo					
	Pori			6+6	4+6	
	Säkylä / vo					
Varsinais-Suomen toimistot		x		17+14	10+17	58
	Loimaa			1+1	1+1	
	Mynämäki / vo					
	Salo			2+2		
	Somero / vo					
	Turku (V-S+Turku)			14+11	9+16	
Keski-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri						184
Etelä-Pohjanmaan toimistot		x		9+9	6+6	30
	Alajärvi / vo					
	Alavus			2+1	2+2	
	Jalasjärvi / vo					
	Kauhajoki			1+1	1+1	
	Kauhava / vo					
	Kurikka / vo					
	Lappajärvi / vo					
	Lapua			2+3		
	Seinäjoki			4+4	3+3	
	Teuva / vo					
	Vierres / vo					
	Ähtäri / vo					
Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan toimistot		x		12,5+9,5	8,5+10,5	41
	Isokyrö / vo					
	Kannus / vo					
	Kaustinen / vo					
	Kokkola			4+3	3+3	
	Laihia / vo					
	Maalahti / vo					
	Närpiö			0,5+0,5	0,5+0,5	
	Pietarsaari			2+1	2+2	
	Vaasa			6+5	3+5	
Keski-Suomen toimistot		x		11+11	13+20	55
	Joutsa / vo					
	Jyväskylä			8+6	8+15	
	Jämsä			1+2	1+1	
	Keuruu / vo					
	Konnevesi / vo					
	Pihlajavesi / vo					
	Saarijärvi / vo				1+1	
	Viitasaari			1+1	1+1	
	Äänekoski			1+2	2+2	
Pirkanmaan toimistot		x		11+9	4+7	31
	Akaa			2+1		
	Ikaalinen / vo					
	Kangasala / vo					
	Lempäälä / vo					
	Mänttä-Vilppula			2+2		
	Nokia / vo					
	Orivesi / vo					
	Parkano / vo					
	Ruovesi / vo					
	Sastamala			1+1		
	Tampere			6+5	4+7	
	Valkeakoski / vo					
Tampereen toimistot		x		7+6	4+10	27
	Tampere			7+6	4+10	

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit		Omat johtavat	Yhdistelmävirka (hlökunt. <20)	Oikeusaputoimisto (oa+siht.)	Edunvalvontatoimisto (ev+siht.)	Virkojalyht.
Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri						150
Keski-Savon toimistot			x	4+5	2+3	14
	Hankasalmi / vo					
	Heinävesi / vo					
	Kangasniemi					
	Leppävirta / vo					
	Pieksämäki			2+2		
	Varkaus			2+3	2+3	
Pohjois-Savon toimistot		x		10+10+oik.r	15+23+vm.	60
	Iisalmi			3+3	4+6	
	Juankoski / vo					
	Kaavi / vo					
	Kiuruvesi / vo					
	Kuopio			5+5+oik.n.	6+10+vm.	
	Kuopio (Nilsinä)			1+1	2+3	
	Maaninka / vo					
	Pielavesi / vo				1+1	
	Rautalampi / vo					
	Rautavaara / vo					
	Siilinjärvi / vo					
	Suonenjoki			1+1	2+3	
	Tervo / vo					
	Tuusniemi / vo					
Etelä-Savon toimistot		x		7+5	7+9,5	28,5
	Juva / vo					
	Kangasniemi / vo					
	Mikkeli			4+3	5+6,5	
	Mäntyharju / vo					
	Puumala / vo					
	Rantasalmi / vo					
	Savonlinna			3+2	2+3	
	Sulkava / vo					
Pohjois-Karjalan toimistot		x		9+8+0,5oik.	11+19	47,5
	Ilomantsi			1+1		
	Joensuu			5+4+0,5oik.	8+13	
	Joensuu (Eno) / vo					
	Joensuu (Tuupovaara) / vo					
	Juuka / vo					
	Kitee			1+1	1+2	
	Kitee (Kesälahti) / vo					
	Lieksa			1+1	1+2	
	Nurmes			1+1	1+2	
	Outokumpu / vo					
	Polvijärvi / vo					
	Rääkkylä / vo					
	Tohmajärvi / vo					
Uudenmaan oikeusapu- ja edunvalvontapiiri						184
Helsingin toimistot		x		16+12	14+35+vir.m.-	79
	Helsinki	x		16+12	14+35+vir.m.+vm.	
Itä-Uudenmaan toimistot		x		7+5,33	7+14,67	34
	Loviisa / vo					
	Porvoo			2+1,33	3+5,67	
	Vantaa			5+4	4+9	
Keski-Uudenmaan toimistot		x		8+7	4+7	26
	Hyvinkää			4+4	4+7	
	Järvenpää			4+3		
Länsi-Uudenmaan toimistot		x		13+10	8+14	45
	Espoo			9+6	4+8	
	Hanko / vo					
	Inkoo / vo					
	Kirkkonummi / vo					
	Lohja			3+3	2+3	
	Nummela / vo					
	Raasepori (Karjaa) / vo					
	Raasepori (Tammisaari)			1+1	2+3	
	Vihti / vo					

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit		Omat	Yhdistelmä	Oikeusapu	Edunvalvon-	Virkoja
Piirin toimistot	Toimipaikat	johta-	virka (hlö-	toimisto	tatoimisto	yht.
		v	kunt. <20)	(oa+siht.)	(ev+siht.)	
Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri						108
Kymenlaakson toimistot		x		6+6	6+11	29
	Hamina / vo					
	Kotka			3+3	3+6	
	Kouvola			3+3	3+5	
Lappeenrannan toimistot		x		4+5	8+10	27
	Imatra			1+2	3+4	
	Lappeenranta					
	Lappeenranta			3+3	5+6	
Päijät-Hämeen toimistot		x		7+6	7+9	29
	Heinola / vo					
	Lahti			7+6	7+9	
Kanta-Hämeen toimistot		x		5+4	7+7	23
	Forssa			2+1	2+2	
	Hämeenlinna			3+3	5+5	
Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri						143,5
Kemi-Tornion toimistot			x	5+3+oik.n.	2,5+3,5	15
	Kemi			3+2	1,5+2,5	
	Tervola / vo					
	Tornio			2+1	1+1	
	Ylitornio			oikeusneuv.		
Lapin toimistot			x	5+4,5	3+2,5	15
	Enontekiö / vo					
	Inari (Ivalo)			1+1	1+1	
	Kittilä			1+1	1+1	
	Kolari / vo					
	Muonio / vo					
	Pello			1+1		
	Sodankylä			1+0,5	1+0,5	
	Utsjoki			1+1		
Oulun toimistot		x		11+10	10+15+vir.m.	47
	Ii / vo					
	Muhos / vo					
	Oulu			10+9	4+10+vir.m.	
	Oulu (Haukipudas)				2+1	
	Pudasjärvi / vo					
	Raahe			1+1	2+2	
	Siikalatva				1+1	
	Utajärvi				1+1	
Rovaniemen toimistot		x		5+5	6+8	24
	Hyrnsalmi / vo					
	Kemijärvi				1+1	
	Kuusamo			1+1	1+2	
	Rovaniemi			3+3	4+5	
	Suomussalmi			1+1		
	Taivalkoski / vo					
Ylivieskan toimistot		x		5+4	5+6	20
	Alavieska / vo					
	Haapajärvi			3+2	2+4	
	Haapavesi / vo					
	Kalajoki / vo					
	Nivala / vo					
	Oulainen / vo					
	Pyhäjärvi / vo					
	Ylivieska			2+2	2+2	
Kainuun toimistot		x		4+3	6+9,5	22,5
	Hyrnsalmi / vo				2+2	
	Kajaani			3+2,5	3+5	
	Kuhmo			1+0,5	1+2,5	
	Paltamo / vo					
	Puolanka / vo					
	Sotkamo / vo					
	Suomussalmi / vo					

5.2 Oikeusapupiirien muodostaminen oikeudenhoidon uudistamisohjelman tavoitteiden mukaisesti

5.2.1 Kahdeksan oikeusapupiirin muodostaminen

Oikeusministeriön oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013–2025 poliisin toimialuejako nostetaan tavoiteltavaksi toimialuejaksi. Uudistamisohjelmassa todetaan, että syyttäjänviraston toimialueen on toiminnallisesti tarkoituksenmukaista vastata poliisilaitoksen toimialuetta niin, että syyttäjänvirasto on samarajainen yhden tai useamman poliisilaitoksen alueen kanssa. Ohjelmassa todetaan lisäksi, että käräjäoikeuksien määrää on tarpeen pidemmällä aikavälillä edelleen vähentää nykyisestä 27:stä noin puoleen siten, että tuomiopiirit mahdollisuuksien mukaan vastaavat poliisin ja syyttäjän toimialueita.

Poliisilaitosten määrä on vuoden 2014 alusta lukien 11. Poliisilaitokset ovat Helsingin, Länsi-Uudenmaan, Itä-Uudenmaan, Lounais-Suomen, Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan, Sisä-Suomen, Itä-Suomen, Oulun ja Lapin poliisilaitokset (kohta 4.5.2). Syyttäjänvirastoja on yhdistetty vuoden 2014 alusta siten, että syyttäjänvirastojen toimialueet on saatu vastaamaan poliisiorganisaatiota (kohta 4.2.2).

Oikeusaputoimistojen koko huomioon ottaen yksitoista oikeusapupiiriä olisi kuitenkin paljon. Oikeusaputoimistojen hallinto saattaisi hajaantua tavoitteena olevan yhtenäistymisen sijasta. Työryhmä onkin päätenyt harkitsemaan yhdentoista oikeusapupiirin sijasta kahdeksaa oikeusapupiiriä. Piirien toimialueet määriteltäisiin kuitenkin siten, että ne vastaisivat poliisin ja syyttäjän toimialueita.

Kahdeksan oikeusapupiirin mallissa piirit olisivat virastoja. Suomi jaettaisiin nykyisen kuuden oikeusapupiirin sijasta kahdeksaan oikeusapupiiriin poliisiorganisaatiota vastaavasti. Nykyinen piirijako siis muuttuisi. Oikeusapupiireissä sijaitisi tietty määrä oikeusaputoimistoja, joilla olisi puolestaan tietty määrä toimipaikkoja. Rovaniemen oikeusaputoimiston Kuusamon toimipaikka siirrettäisiin Oulun tai Kainuun oikeusaputoimiston toimipaikaksi.

Nykyisen kuuden oikeusapupiirin johtajan lisäksi tulisi nimitettäväksi kaksi uutta piirin johtajaa. Nämä johtajat keskittyisivät lähtökohtaisesti hallinto-, johto- ja kehittämistehtäviin eli he eivät toimisi enää samalla jonkin piirin toimiston johtavana julkisena oikeusavustajana. Jokaiseen piiriin nimitettäisiin johtajan tueksi kaksi hallintosihteeriä. Tämä ns. johtotiimi istuisi jossakin piirin toimistoista. Johtavat julkiset oikeusavustajat ja johtavat yleiset edunvalvojat jatkaisivat toimistonsa tuloksesta vastaavina esimiehinä kuten nykyisin.

Hallintotehtävät siirrettäisiin oikeusapupiirien johtajille ja hallintosihteereille. Hallintotehtävien siirtäminen johtavilta julkisilta oikeusavustajilta, johtavilta yleisiltä edunvalvojilta ja osastosihteereiltä oikeusaputoimen johtajille vapauttaisi voimavaroja hallinnollisista tehtävistä asianajo- ja edunvalvontatyöhön. Johtajuudesta tulisi tehokkaampaa

ja samalla hallinnosta yhtenäisempää ainakin oikeusapupiireittäin, koska piirien johtajat keskittyisivät johtamis-, kehittämis- ja hallintotehtäviin.

Uudistuksella ei olisi esteellisyystilanteita nykyisestä lisääviä vaikutuksia. Oikeusapupiirien johtajien toimialueet olisivat lähtökohtaisesti nykyistä pienempiä, mikä osaltaan mahdollistaisi aiempaa tehokkaamman hallinnon kehittämisen.

Oikeusministeriö kävisi tulosneuvottelut oikeusapupiirien johtajien kanssa. Tämän jälkeen johtaja neuvottelisi piirinsä toimistojen kanssa toimistokohtaisista tulostavoitteista. Budjetista ei toimistojen kanssa tässä mallissa neuvoteltaisi, koska budjetti pysyisi piiritason asiana. Menettely vähentäisi tulosneuvottelutyötä oikeusministeriössä sekä siirtäisi toimistokohtaisia tulohjausvaltaa ja -vastuuta oikeusapupiirin johtajalle.

Virkaluvultaan pienimmässä oikeusapupiirissä olisi noin 71 ja suurimmassa noin 150 virkaa.

Nykyisessä kuuden oikeusapupiirin mallissa on jo havaittavissa toimintatapojen eriytymistä piirien välillä. Piirien määrän lisääntyessä toimintatapojen pitäminen yhdenmukaisena mahdollisesti vaikeutuisi entisestään piirien välillä.

Poliisipiirien mukainen malli noudattaa pääosin maistraattien jakoa, jolloin edunvalvonnan kannalta valvonta olisi yhtenäisempää.

Oikeusapu- ja edunvalvontatoimistojen eriyttäminen olisi mahdollista kahdeksan piirin mallissa.

Arvion mukaan vaihtoehto on valtiontalouden näkökulmasta kustannusneutraali, jos palkkauksen perusteena ovat nykyiset tarkentavat virka- ja työehtosopimukset (sopimusalat: julkisten oikeusavustajien sopimusala ja oikeuslaitoksen yleinen).

Mikäli oikeusapua ja edunvalvontaa ei eriytetä omiksi toimistoikseen, lisäkustannuksia aiheutuisi kahden uuden oikeusapupiirin johtajan nimittämisestä, kuuden johtavan julkisen oikeusavustajan nimittämisestä sekä kahden piiritason hallintosihteerin nimittämisestä. Rekrytoinnit tehtäisiin nykyisen henkilöstön joukosta, jolloin lisäkustannus olisi tehtävien palkkaluokkien välinen erotus. Toisaalta nykyisten johtavien julkisten oikeusavustajien ja johtavien yleisten edunvalvojien sekä hallinto- ja osastosihteerien palkkausta tulisi tarkistaa, koska heidän toimenkuvansa muuttuisi olennaisesti hallinto- ja johdotehtävien siirtyessä piirin johdolle.

Eriytettäessä oikeusapu- ja edunvalvonta omiksi toimistoikseen nykyiset tehtäväkohtaiset vaativuustasot muuttuisivat eri henkilöstöryhmissä. Vaativuustasojen muutoksista aiheutuisi sekä säästöjä että menoja. Nykyisten johtavien julkisten oikeusavustajien tehtäväkohtaiset vaativuustasot muuttuisivat, koska henkilöstön määrä vähenisi. Johtavien yleisten edunvalvojien tehtäväkohtaiset vaativuustasot muuttuisivat, koska vastuu kasvaisi. Toimistojen hallinto- ja osastosihteerien tehtäväkohtaiset vaativuustasot muuttuisivat, koska toimenkuva muuttuisi. Myös tässä mallissa tulisi nimitettäväksi kaksi uutta piirin johtajaa, kaksi piiritason hallintosihteeria sekä kuusi johtavaa julkista oikeusavustajaa.

Viraston eli piirin johtajan palkkaus määräytyisi samoin perustein kuin oikeusaputoimen johtajan. Nykyisen tarkentavan virka- ja työehtosopimuksen perusteella virastojen johtajat (8) sijoittuvat vaativuustasolle O6 (henkilömäärä 45 tai yli). Oikeusapupiirin hallintosihteeri (2/piiri) sijoittuu vaativuustasolle Y15–Y16 (toimistopäällikkö / hallintosihteeri, talous- ja henkilöstöasiat).

Toimistojen johtavat julkiset oikeusavustajat sijoittuvat vaativuustasoille O2–O5 (O2 henkilömäärä 2–5, O3 henkilömäärä 6–10 henkilöä, O4 henkilömäärä 11–15 henkilöä, O5 henkilömäärä 16–44). Toimistojen johtavat yleiset edunvalvojat ovat tasoilla Y17–Y18. Toimistojen hallinto/osastosihteerien vaativuustaso on Y9–Y10 (oikeusapusihteeri Y9 ja hallintosihteeri Y10).

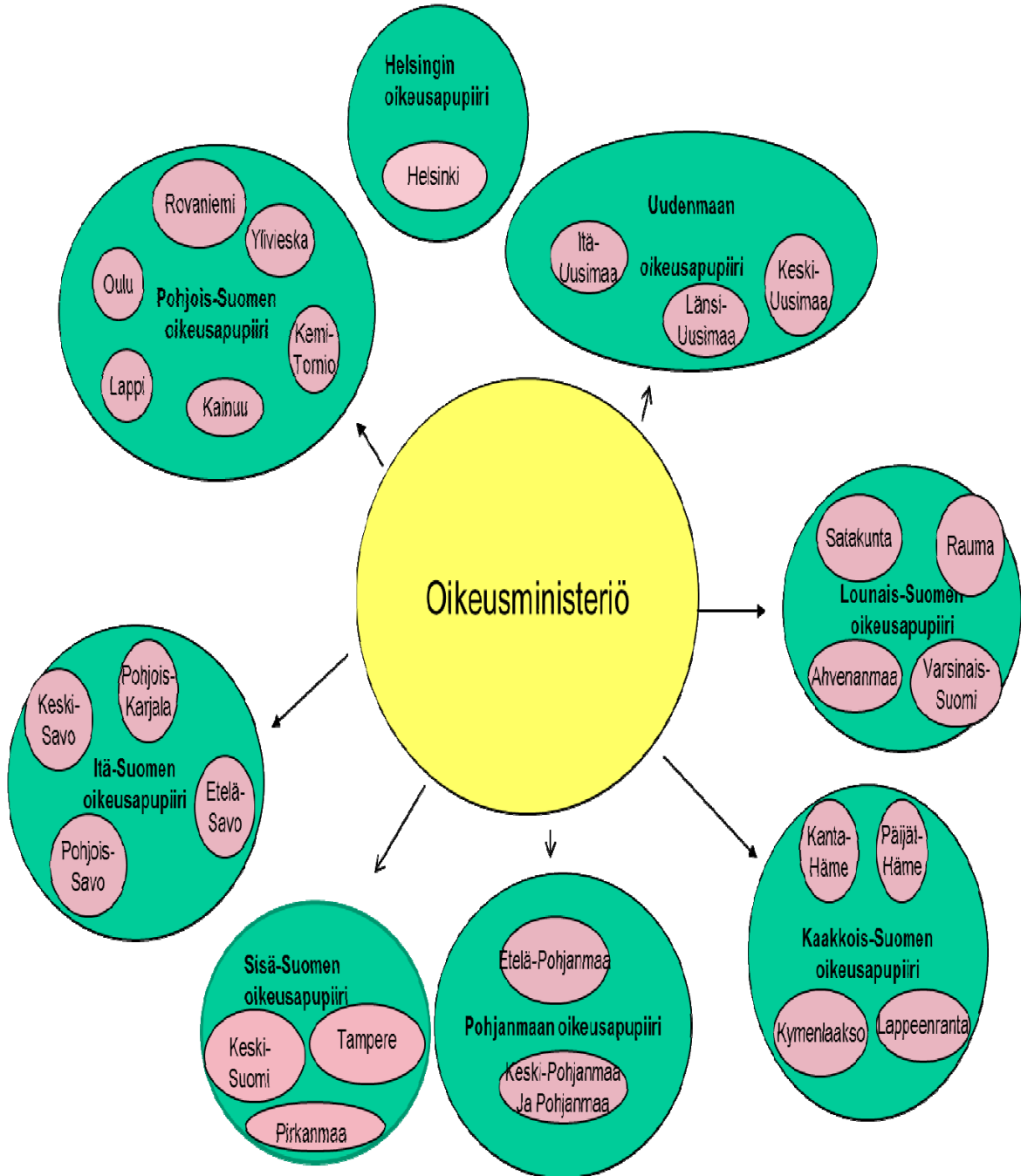
Tilapäisesti kokonaispalkkakustannukset nousisivat kahden vuoden ajaksi takuupalkkauksen vuoksi.

Vaihtoehdolla ei arvioida olevan vaikutuksia toimitila- tai muihin menoihin, koska toimipaikkoja ei lakkautettaisi tai muutettaisi.

Organisaatiorakenteen edut ja haitat:

- + *muutos vastaisi oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa asetettua tavoitetta*
- + *oikeusapupiirien johtajat keskittyisivät johtamis-, kehittämis- ja hallinto-tehtäviin*
- + *oikeusapupiirien johtajilla ei enää olisi kaksoisroolia toisaalta piirin, toisaalta toimiston johtajana*
- + *vapauttaisi johtavan julkisen oikeusavustajan, johtavan yleisen edunvalvojan ja toimiston hallintosihteerin voimavaroja hallinnollisista tehtävistä asianajaja edunvalvontatyöhön, jolloin tuottavuus paranisi*
- + *pienemmät oikeusapupiirit mahdollistaisivat hallinnon tehokkaamman kehittämisen*
- + *tulosvastuuta siirtyisi oikeusministeriöltä oikeusapupiirien johtajille*
- + *esteellisyys ei lisääntyisi*
- + *hallinto keskittyisi, mikä tehostaisi hallinnon hoitoa*
- + *piirit olisivat virastoja, joten yhteistoiminta- ja työsuojelutoiminta voitaisiin järjestää selkeästi ja tehokkaasti*
- + *mahdollistaisi oikeusapu- ja edunvalvontatoimintojen eriyttämisen toimistoissa siten kuin työryhmä ehdottaa*

- *oikeusapupiirit henkilömäärältään hyvin eri kokoiset, kuten nykyään*
- *koska oikeusapupiirin johtajan aika kuluisi valtaosin johtamis-, kehittämis- ja hallintotehtäviin, hän etäänntyisi käytännön työstä*
- *riskinä, että oikeusapupiirin suuren henkilöstömäärän ja lukuisten toimipaikkojen vuoksi osa hallintotehtävistä jäisi käytännössä toimistoille?*
- *hallinnossa kuusi henkilöä enemmän kuin kuuden piirin mallissa (5.2.2.)*

Kahdeksan oikeusapupiirin malli

Seuraavasta taulukosta ilmenevät vaihtoehdon mukaiset oikeusapupiirit, piirissä sijaitsevat oikeusaputoimistot ja niiden toimipaikat (vo = vastaanotto) sekä virkamäärät vuoden 2014 alusta. Taulukossa on huomioitu 1.1.2015 toteutuvat Porin ja Kankaanpään oikeusaputoimistojen sekä Turun ja Varsinais-Suomen oikeusaputoimistojen yhdistymiset.

Oikeusapupiirit	Piirin oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Helsingin oikeusapupiiri			79
	Helsingin oikeusaputoimisto		79
		Helsinki	
Uudenmaan oikeusapupiiri			105
	Länsi-Uudenmaan oikeusaputoimisto		45
		Espoo	
		Hanko / vo	
		Inkoo / vo	
		Kirkkonummi / vo	
		Lohja	
		Nummela / vo	
		Raasepori (Karjaa) / vo	
		Raasepori (Tammisaari)	
		Vihti / vo	
	Itä-Uudenmaan oikeusaputoimisto		34
		Loviisa / vo	
		Porvoo	
		Vantaa	
	Keski-Uusimaan oikeusaputoimisto		26
		Hyvinkää	
		Järvenpää	
Lounais-Suomen oikeusapupiiri			119
	Varsinais-Suomen oikeusaputoimisto		58
		Loimaa	
		Mynämäki / vo	
		Salo	
		Somero / vo	
		Turku	
	Ahvenanmaan oikeusaputoimisto		4
		Maarianhamina	
	Rauman oikeusaputoimisto		20
		Eura / vo	
		Rauma	
		Laitila / vo	
		Uusikaupunki	
	Satakunnan oikeusaputoimisto		37
		Harjavalta / vo	
		Huittinen / vo	
		Kankaanpää	
		Kokemäki	
		Merikarvia / vo	
		Pori	
		Säkylä / vo	

Oikeusapupiirit	Piirin oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Kaakkois-Suomen oikeusapupiiri			108
	Päijät-Hämeen oikeusaputoimisto		29
		Heinola / vo	
	Kanta-Hämeen oikeusaputoimisto		23
		Forssa	
		Hämeenlinna	
	Kymenlaakson oikeusaputoimisto		29
		Hamina / vo	
		Kotka	
		Kouvola	
	Lappeenrannan oikeusaputoimisto		27
		Imatra	
		Lappeenranta	
Pohjanmaan oikeusapupiiri			71
	Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan oikeusaputoimisto		41
		Isokyrö / vo	
		Kannus / vo	
		Kaustinen / vo	
		Kokkola	
		Laihia / vo	
		Maalahti / vo	
		Närpiö	
		Pietarsaari	
		Vaasa	
	Etelä-Pohjanmaan oikeusaputoimisto		30
		Alajärvi / vo	
		Alavus	
		Jalasjärvi / vo	
		Kauhajoki	
		Kauhava / vo	
		Kurikka / vo	
		Lappajärvi / vo	
		Lapua	
		Seinäjoki	
		Teuva / vo	
		Virrat / vo	
		Ähtäri / vo	

Oikeusapupiirit	Piirin oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Sisä-Suomen oikeusapupiiri			113
	Pirkanmaan oikeusaputoimisto		31
		Akaa	
		Ikaalinen / vo	
		Kangasala / vo	
		Lempäälä / vo	
		Mänttä-Vilppula	
		Nokia / vo	
		Orivesi / vo	
		Parkano / vo	
		Ruovesi / vo	
		Sastamala	
		Tampere	
		Valkeakoski / vo	
	Tampereen oikeusaputoimisto		27
		Tampere	
	Keski-Suomen oikeusaputoimisto		55
		Joutsa / vo	
		Jyväskylä	
		Jämsä	
		Keuruu / vo	
		Konnevesi / vo	
		Pihtipudas / vo	
		Saarijärvi / vo	
		Viitasaari	
		Äänekoski	
Itä-Suomen oikeusapupiiri			150
	Pohjois-Savon oikeusaputoimisto		60
		Iisalmi	
		Juankoski / vo	
		Kaavi / vo	
		Kiuruvesi / vo	
		Kuopio	
		Kuopio (Nilsiä)	
		Maaninka / vo	
		Pielavesi / vo	
		Rautalampi / vo	
		Rautavaara / vo	
		Sillinjärvi / vo	
		Suonenjoki	
		Tervo / vo	
		Tuusniemi / vo	
	Pohjois-Karjalan oikeusaputoimisto		47,5
		Ilomantsi	
		Joensuu	
		Joensuu (Eno) / vo	
		Joensuu (Tuupovaara) / vo	
		Juuka / vo	
		Kitee	
		Kitee (Kesälahti) / vo	
		Lieksa	
		Nurmes	
		Outokumpu / vo	
		Polvijärvi / vo	
		Rääkkylä / vo	
		Tohmajärvi / vo	
	Keski-Savon oikeusaputoimisto		14
		Hankasalmi / vo	
		Heinävesi / vo	
		Leppävirta / vo	
		Pieksämäki	
		Varkaus	
	Etelä-Savon oikeusaputoimisto		28,5
		Juva / vo	
		Kangasniemi / vo	
		Mikkeli	
		Mäntyharju / vo	
		Puumala / vo	
		Rantasalmi / vo	
		Savonlinna	
		Sulkava / vo	

Oikeusapupiirit	Piirin oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Pohjois-Suomen oikeusapupiiri			143,5
	Oulun oikeusaputoimisto		47
		li / vo	
		Muhos / vo	
		Oulu	
		Oulu (Haukipudas)	
		Pudasjärvi / vo	
		Raahe	
		Siikalatva	
		Utajärvi	
	Ylivieskan oikeusaputoimisto		20
		Alavieska / vo	
		Haapajärvi	
		Haapavesi / vo	
		Kalajoki / vo	
		Nivala / vo	
		Oulainen / vo	
		Pyhäjärvi / vo	
		Ylivieska	
	Kainuun oikeusaputoimisto		22,5
		Hyrynsalmi / vo	
		Kajaani	
		Kuhmo	
		Paltamo / vo	
		Puolanka / vo	
		Sotkamo / vo	
		Suomussalmi / vo	
	Rovaniemen oikeusaputoimisto		24
		Hyrynsalmi / vo	
		Kemijärvi	
		Kuusamo	
		Rovaniemi	
		Suomussalmi	
		Taivalkoski / vo	
	Lapin oikeusaputoimisto		15
		Enontekiö / vo	
		Inari (Ivalo)	
		Kittilä	
		Kolari / vo	
		Muonio / vo	
		Pello	
		Sodankylä	
		Utsjoki	
	Kemi-Tornion oikeusaputoimisto		15
		Kemi	
		Tervola / vo	
		Tornio	
		Ylitornio	

5.2.2 Kuuden oikeusapupiirin muodostaminen

Suomi on jaettu kuuteen oikeusapupiiriin, jotka ovat Turun, Vaasan, Itä-Suomen, Helsingin, Kouvolan ja Rovaniemen oikeusapupiirit. Eräs vaihtoehto oikeusaputoimistojen rakenneuudistukseksi on säilyttää nykyinen piirimäärä, mutta muuttaa piirikohtaisia toimistoja tarpeellisilta osilta siten, että piirit vastaavat oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa esiintuotua poliisin ja syyttäjän toimialuejakoa. Oikeusaputoimistojen nykyrakenne sekä rakenne yllä mainituilla muutoksilla ilmenee liitteestä 3 (taulukko on muutokset merkitty värikoodein).

Erot tämän ja edellisen harkitun vaihtoehdon välillä ovat pieniä. Työryhmä on kuitenkin päättänyt kannattamaan kuuden oikeusapupiirin muodostamista, koska tässä vaihtoehdossa piirien kokoerot ovat pienemmät ja hallinto keskitetympää. Lisäksi kahdeksan oikeusapupiirin malliin verrattuna tämä malli on kustannuksiltaan edullisempi.

Piirit olisivat virastoja. Kuuden oikeusapupiirin johtajat keskittyisivät lähtökohtaisesti johtamis-, kehittämis- ja hallintotehtäviin eli he eivät toimisi enää samalla jonkin piirin toimiston johtavana julkisena oikeusavustajana. Jokaiseen piiriin nimitettäisiin johtajan tueksi kaksi hallintosihteeriä. Tämä ns. johtotiimi istuisi jossakin piirin toimistoista. Johtavat julkiset oikeusavustajat ja johtavat yleiset edunvalvojat jatkaisivat toimistonsa tuloksesta vastaavina esimiehinä kuten nykyisin.

Hallintotehtävät siirrettäisiin oikeusapupiirien johtajille ja hallintosihteereille. Hallintotehtävien siirtäminen johtavilta julkisilta oikeusavustajilta, johtavilta yleisiltä edunvalvojilta ja osastosihteereiltä piirien johtajille vapauttaisi voimavaroja hallinnollisista tehtävistä asianajo- ja edunvalvontatyöhön. Johtajuudesta tulisi tehokkaampaa ja samalla hallinnosta yhtenäisempää ainakin piireittäin, koska piirien johtajat keskittyisivät pelkästään johtamis-, kehittämis- ja hallintotehtäviin.

Oikeusministeriö kävisi tulosneuvottelut oikeusapupiirien johtajien kanssa. Tämän jälkeen johtaja neuvottelisi piirinsä toimistojen kanssa toimistokohtaisista tulostavoitteista. Budjetista ei toimistojen kanssa tässä mallissa neuvoteltaisi, koska budjetti pysyisi piiritason asiana. Menettely vähentäisi tulosneuvottelutyötä oikeusministeriössä sekä siirtäisi toimistokohtaista tulohjausvaltaa ja -vastuuta oikeusapupiirin johtajalle.

Uudistuksella ei olisi esteellisyytilanteita nykyisestä lisääviä vaikutuksia.

Poliisipiirien mukainen malli noudattaa pääosin maistraattien jakoa, jolloin edunvalvonnan kannalta valvonta olisi yhtenäisempää.

Oikeusapu- ja edunvalvontatoimistojen eriyttäminen olisi mahdollista kuuden piirin mallissa.

Arvion mukaan vaihtoehto on valtiontalouden näkökulmasta kustannusneutraali, jos palkkauksen perusteena ovat nykyiset tarkentavat virka- ja työehtosopimukset (sopimusalat: julkisten oikeusavustajien sopimusala ja oikeuslaitoksen yleinen).

Mikäli oikeusapu ja edunvalvontaa ei eriytetä omiksi toimistoikseen, lisäkustannuksia aiheutuisi kuuden johtavan julkisen oikeusavustajan nimittämisestä sekä kahden piiritason hallintosihteerin nimittämisestä. Rekrytoinnit tehtäisiin nykyisen henkilöstön joukosta, jolloin lisäkustannus olisi tehtävien palkkaluokkien välinen erotus. Toisaalta nykyisten johtavien julkisten oikeusavustajien ja johtavien yleisten edunvalvojien sekä hallinto- ja osastosihteerien palkkausta tulisi tarkistaa, koska heidän toimenkuvansa muuttuisi olennaisesti hallinto- ja johtotehtävien siirtyessä piirin johdolle.

Eriytettäessä oikeusapu- ja edunvalvonta omiksi toimistoikseen nykyiset tehtäväkohtaiset vaativuustasot muuttuisivat eri henkilöstöryhmissä. Vaativuustasojen muutoksista aiheutuisi sekä säästöjä että menoja. Nykyisten johtavien julkisten oikeusavustajien tehtäväkohtaiset vaativuustasot muuttuisivat, koska henkilöstön määrä vähenisi. Johtavien yleisten edunvalvojien tehtäväkohtaiset vaativuustasot muuttuisivat, koska vastuu kasvaisi. Hallinto/osastosihteerien tehtäväkohtaiset vaativuustasot muuttuisivat, koska toimenkuva muuttuisi. Myös tässä mallissa tulisi nimitettäväksi kuusi uutta johtavaa julkista oikeusavustajaa ja kaksi piiritason hallintosihteerää.

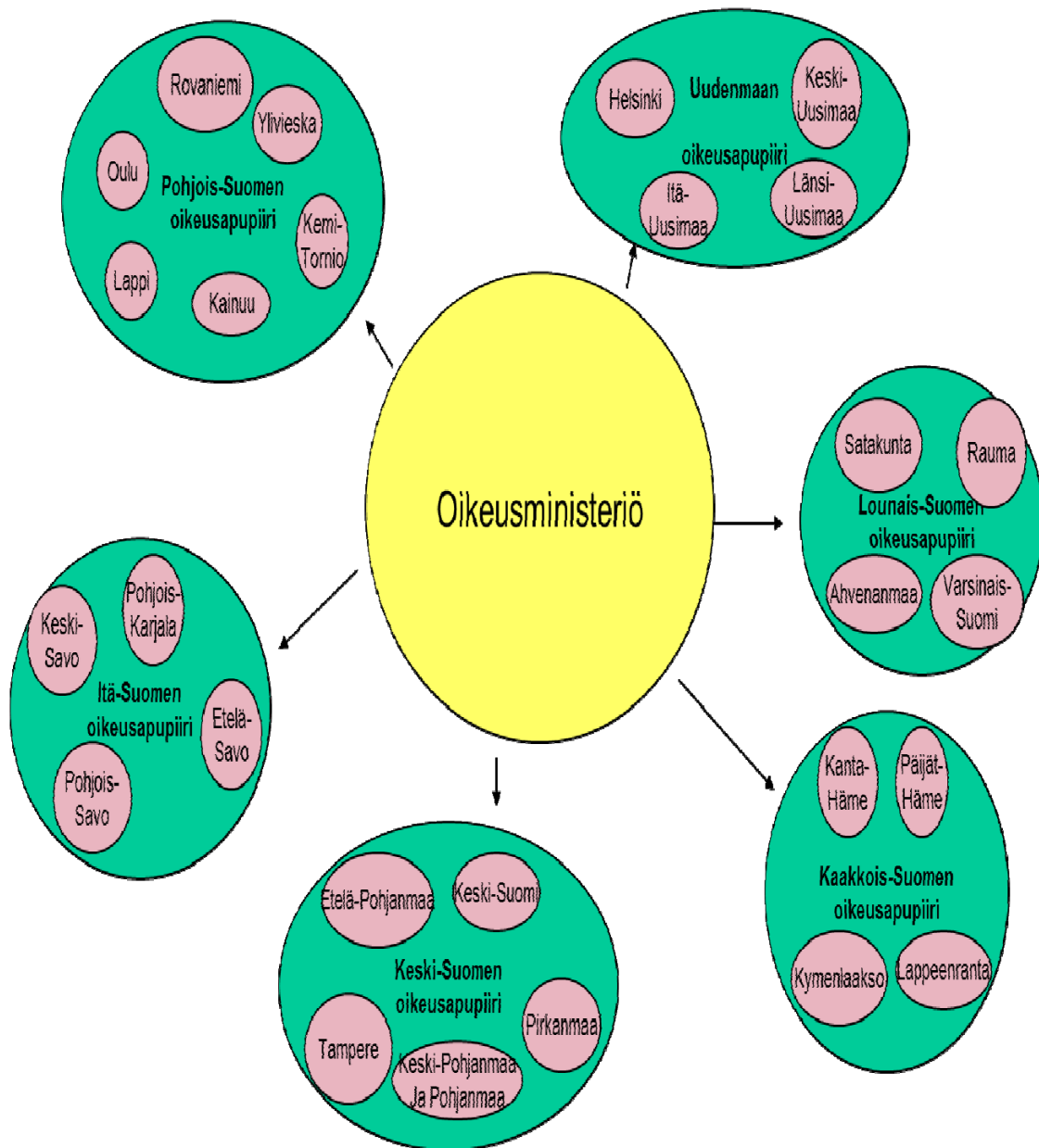
Tilapäisesti kokonaispalkkakustannukset nousisivat kahden vuoden ajaksi takuupalkkauksen vuoksi.

Vaihtoehdolla ei arvioida olevan vaikutuksia toimitila- tai muihin menoihin, koska toimipaikkoja ei lakkautettaisi tai muutettaisi.

Organisaatiorakenteen edut ja haitat:

- + *muutos vastaisi oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa asetettua tavoitetta*
- + *oikeusapupiirien johtajat keskittyisivät johtamis-, kehittämis- ja hallintotehtäviin*
- + *oikeusapupiirien johtajilla ei enää olisi kaksoisroolia toisaalta piirin, toisaalta toimiston johtajana*
- + *vapauttaisi johtavan julkisen oikeusavustajan, johtavan yleisen edunvalvojan ja toimiston hallintosihteerin voimavaroja hallinnollisista tehtävistä asianajo- ja edunvalvontatyöhön, jolloin tuottavuus paranisi*
- + *tulosvastuuta siirtyisi oikeusministeriöltä oikeusapupiirien johtajille*
- + *esteellisyys ei lisääntyisi*
- + *hallinto keskittyisi, mikä tehostaisi hallinnon hoitamista ja mahdollistaisi menettelytapojen kehittämistä*
- + *piirit olisivat virastoja, joten yhteistoiminta- ja työsuojelutoiminta voitaisiin järjestää selkeästi ja tehokkaasti*
- + *hallinnossa kuusi henkilöä vähemmän kuin kahdeksan piirin mallissa (5.2.1.)*
- + *mahdollistaisi oikeusapu- ja edunvalvontatoimintojen eriyttämisen toimistoissa siten, kun työryhmä ehdottaa*

- *koska oikeusapupiirin johtajan aika kuluisi valtaosin hallinto- ja johtotehtäviin, hän etäännyisi käytännön työstä*
- *oikeusapupiirit henkilömäärältään hyvin eri kokoiset, kuten nykyään*
- *kahdeksan piirin malliin verrattuna suurempana riskinä, että piirien suuren henkilöstömäärän ja lukuisten toimipaikkojen vuoksi osa hallintotehtävistä jäisi käytännössä toimistoille*

Kuuden oikeusapupiirin malli

Seuraavasta taulukosta ilmenevät vaihtoehtoon mukaiset oikeusapupiirit, piirissä sijaitsevat oikeusaputoimistot ja niiden toimipaikat (vo = vastaanotto) sekä virkamäärät vuoden 2014 alusta.

Taulukossa on huomioitu 1.1.2015 toteutuvat Porin ja Kankaanpään oikeusaputoimistojen sekä Turun ja Varsinais-Suomen oikeusaputoimistojen yhdistyminen.

Oikeusapupiirit	Piirin oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Uudenmaan oikeusapupiiri			184
	Helsingin oikeusaputoimisto		79
		Helsinki	
	Länsi-Uudenmaan oikeusaputoimisto		45
		Espoo	
		Hanko / vo	
		Inkoo / vo	
		Kirkkonummi / vo	
		Lohja	
		Nummela / vo	
		Raasepori (Karjaa) / vo	
		Raasepori (Tammisaari)	
		Vihti / vo	
	Itä-Uudenmaan oikeusaputoimisto		34
		Loviisa / vo	
		Porvoo	
		Vantaa	
	Keski-Uusimaan oikeusaputoimisto		26
		Hyvinkää	
		Järvenpää	
Lounais-Suomen oikeusapupiiri			119
	Varsinais-Suomen oikeusaputoimisto		58
		Loimaa	
		Mynämäki / vo	
		Salo	
		Somero / vo	
		Turku	
	Ahvenanmaan oikeusaputoimisto		4
		Maarianhamina	
	Rauman oikeusaputoimisto		20
		Eura / vo	
		Rauma	
		Laitila / vo	
		Uusikaupunki	
	Satakunnan oikeusaputoimisto		37
		Harjavalta / vo	
		Huittinen / vo	
		Kankaanpää	
		Kokemäki	
		Merikarvia / vo	
		Pori	
		Säkylä / vo	

Oikeusapupiirit	Piirin oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Keski-Suomen oikeusapupiiri			184
	Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan oikeusaputoimisto		41
		Isokyrö / vo	
		Kannus / vo	
		Kaustinen / vo	
		Kokkola	
		Laihia / vo	
		Maalahti / vo	
		Närpiö	
		Pietarsaari	
		Vaasa	
	Etelä-Pohjanmaan oikeusaputoimisto		30
		Alajärvi / vo	
		Alavus	
		Jalasjärvi / vo	
		Kauhajoki	
		Kauhava / vo	
		Kurikka / vo	
		Lappajärvi / vo	
		Lapua	
		Seinäjoki	
		Teuva / vo	
		Virrat / vo	
		Ähtäri / vo	
	Pirkanmaan oikeusaputoimisto		31
		Akaa	
		Ikaalinen / vo	
		Kangasala / vo	
		Lempäälä / vo	
		Mänttä-Vilppula	
		Nokia / vo	
		Orivesi / vo	
		Parkano / vo	
		Ruovesi / vo	
		Sastamala	
		Tampere	
		Valkeakoski / vo	
	Tampereen oikeusaputoimisto		27
		Tampere	
	Keski-Suomen oikeusaputoimisto		55
		Joutsa / vo	
		Jyväskylä	
		Jämsä	
		Keuruu / vo	
		Konnevesi / vo	
		Pihtipudas / vo	
		Saarijärvi / vo	
		Viitasaari	
		Äänekoski	

Oikeusapupiirit	Piirin oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Itä-Suomen oikeusapupiiri			150
	Pohjois-Savon oikeusaputoimisto		60
		Iisalmi	
		Juankoski / vo	
		Kaavi / vo	
		Kiuruvesi / vo	
		Kuopio	
		Kuopio (Nilsinä)	
		Maaninka / vo	
		Pielavesi / vo	
		Rautalampi / vo	
		Rautavaara / vo	
		Siilinjärvi / vo	
		Suonenjoki	
		Tervo / vo	
		Tuusniemi / vo	
	Pohjois-Karjalan oikeusaputoimisto		47,5
		Iloantsi	
		Joensuu	
		Joensuu (Eno) / vo	
		Joensuu (Tuupovaara) / vo	
		Juuka / vo	
		Kitee	
		Kitee (Kesälahti) / vo	
		Liekka	
		Nurmes	
		Outokumpu / vo	
		Polvijärvi / vo	
		Rääkkylä / vo	
		Tohmajärvi / vo	
	Keski-Savon oikeusaputoimisto		14
		Hankasalmi / vo	
		Heinävesi / vo	
		Leppävirta / vo	
		Pieksämäki	
		Varkaus	
	Etelä-Savon oikeusaputoimisto		28,5
		Juva / vo	
		Kangasniemi / vo	
		Mikkeli	
		Mäntyharju / vo	
		Puumala / vo	
		Rantasalmi / vo	
		Savonlinna	
		Sulkava / vo	

Oikeusapupiirit	Piirin oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Pohjois-Suomen oikeusapupiiri			143,5
	Oulun oikeusaputoimisto		47
		li / vo	
		Muhos / vo	
		Oulu	
		Oulu (Haukipudas)	
		Pudasjärvi / vo	
		Raahe	
		Siikalatva	
		Utajärvi	
	Ylivieskan oikeusaputoimisto		20
		Alavieska / vo	
		Haapajärvi	
		Haapavesi / vo	
		Kalajoki / vo	
		Nivala / vo	
		Oulainen / vo	
		Pyhäjärvi / vo	
		Ylivieska	
	Kainuun oikeusaputoimisto		22,5
		Hyrnsalmi / vo	
		Kajaani	
		Kuhmo	
		Paltamo / vo	
		Puolanka / vo	
		Sotkamo / vo	
		Suomussalmi / vo	
	Rovaniemen oikeusaputoimisto		24
		Hyrnsalmi / vo	
		Kemijärvi	
		Kuusamo	
		Rovaniemi	
		Suomussalmi	
		Taivalkoski / vo	
	Lapin oikeusaputoimisto		15
		Enontekiö / vo	
		Inari (Ivalo)	
		Kittilä	
		Kolari / vo	
		Muonio / vo	
		Pello	
		Sodankylä	
		Utsjoki	
	Kemi-Tornion oikeusaputoimisto		15
		Kemi	
		Tervola / vo	
		Tornio	
		Ylitornio	

Oikeusapupiirit	Piirin oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Kaakkois-Suomen oikeusapupiiri			108
	Päijät-Hämeen oikeusaputoimisto		29
		Heinola / vo	
	Kanta-Hämeen oikeusaputoimisto		23
		Forssa	
		Hämeenlinna	
	Kymenlaakson oikeusaputoimisto		29
		Hamina / vo	
		Kotka	
		Kouvola	
	Lappeenrannan oikeusaputoimisto		27
		Imatra	
		Lappeenranta	

5.2.3 Tehtäväkuvat eriytettäessä oikeusapu ja edunvalvonta kuuden ja kahdeksan oikeusapu- ja edunvalvontapiirin mallissa

Tavoitteena olisi hallinnon mahdollisimman pitkälle viety keskittäminen. Jokaisella oikeusapu- ja edunvalvontapiirillä olisi oma johtaja. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan virkanimitys olisi vakinainen. Johtaja keskittyisi lähtökohtaisesti hallinto-, johdanto- ja kehittämistehtäviin. Hän ei enää toimisi samalla jonkin piirin oikeusaputoimiston johtavana julkisena oikeusavustajana. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien johtajat muodostaisivat yhteistyöryhmän, jossa sovittaisiin esimerkiksi yhtenäisistä linjanvedoista.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan tueksi nimitettäisiin kaksi hallintosihteeriä. Johtaja ja hallintosihteerit muodostaisivat piirin johdon, jonka tehtäväksi piirin hallinto keskitettäisiin niin pitkälle kuin mahdollista. Hallintosihteerejä nimitettäessä huomiota tulisi kiinnittää siihen, että heistä toisella olisi oikeusapu- ja toisella edunvalvontatuntemusta.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja neuvottelisi piirin budjetista oikeusministeriön kanssa. Tämän jälkeen piirin johtaja neuvottelisi piirinsä oikeusapu- ja edunvalvontatoimistojen johtavien kanssa toimistokohtaisista tulostavoitteista. Budjetista ei johtavien kanssa tässä mallissa neuvoteltaisi, koska budjetti pysyisi piiritason asiana. Menettely vähentäisi tulosneuvottelutyötä oikeusministeriössä sekä siirtäisi toimistokohtaista tulosohtausvaltaa ja vastuuta oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajalle.

Toimiston johtava julkinen oikeusavustaja sekä johtava yleinen edunvalvoja olisivat kumpikin itsenäisiä oman vastuualueensa toimiston johtavia. Pienemmissä toimistoissa, joissa virkojen yhteenlaskettu määrä olisi alle 20, johtavan virka olisi yhdistelmävirka. Päätös yhdistelmävirasta perustuisi toimiston virkamäärän lisäksi toimiston toimipaikkojen etäisyyteen suhteessa toisiin toimistoihin. Johtavien esimies olisi piirin johtaja.

Mikäli oikeusapu- tai edunvalvontatoimiston henkilökuntamäärä olisi 20 tai enemmän olisi mahdollistaa muodostaa vastuullisia tiimejä tai nimittää yksi sihteereistä toimiston hallintosihteeriksi, joka toimisi sihteereiden esimiehenä.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan tehtävänä olisi erityisesti:

- käydä piirikohtaiset tulosneuvottelut oikeusministeriön kanssa
- tulostavoitteista sopiminen johtavien kanssa käytävissä kehityskeskusteluis-
sa
- huolehtia piirin talousarvion seurannasta
- seurata piirin tulostavoitteiden toteutumista sekä tarvittaessa tehdä kehitystä
oikaisevia toimenpiteitä
- turvata yleisesti piirin toiminnan edellytykset
- vastata piirin strategiasuunnittelusta
- vastata piirin toiminta- ja menettelytapojen kehittamisestä
- vastata piirin julkisista hankinnoista (esim. kilpailuttaminen tarvittaessa)
- hyväksyä laskut (laskujen asiatarkastus toimistossa)
- piiriä koskevien sopimusten allekirjoittaminen (esimerkiksi vuokra-, siivo-
us- jne.)
- vastata piirin toimitila-asioista
- päättää piirin toimistojen virkanimityksistä ja virkavapauksien myöntämi-
sestä yhteistyössä toimiston johtavan julkisen oikeusavustajan ja johtavan
yleisen edunvalvojan kanssa
- piirin toimistojen henkilökunnan henkilökohtaisten pisteiden vahvistaminen
- vastata edunvalvonnan järjestämissuunnitelmasta
- huolehtia piirin toimistojen yhdenvertaisista käytännöistä
- huolehtia tiedonkulusta piirin toimistojen välillä sekä ministeriön ja toimis-
tojen välillä
- osallistua piirille järjestettävän koulutuksen suunnitteluun
- tarvittavien suunnitelmien ja ohjelmien laatiminen ja jalkauttaminen
- oikeusministeriön ohjeiden, suositusten yms seuranta ja niistä tiedottaminen
sekä toimenpiteisiin ryhtyminen
- pyydettyjen lausuntojen/kannanottojen laatiminen
- sidosryhmäyhteistyö
- piirikohtainen tiedottaminen tiedotusvälineille, kansalaisjärjestöille jne.
- vastata kansalaisten yhteydenottoihin koskien piirin toimistojen toimintaa
sekä
- huolehtia piiritasojen edustuksellisesta yhteistoiminnasta (YT-lain/sopi-
muksen mukaan)
- piirin johtajaa sijaistaa joku piirin johtavista

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin hallintosihteerin tehtävänä olisi erityisesti:

- toimia johtajan sihteerinä
- vastata osaltaan piirin toiminta- ja menettelytapojen kehittämisestä
- avustaa piirin budjetin tekemisessä ja tietojen keruussa
- seurata piirin budjetin toteutumista
- KIEKU -yhteyshenkilönä toimiminen
- huolehtia johtajan erikseen delegoimista tai määräämistä henkilöstöasioista
- piirin laskujen tiliöinti
- yleisesti kaikki sellaiset hallintotehtävät, joita ei tarvitse hoitaa itse toimitoissa (esimerkiksi useimpien tietojärjestelmien edellyttämät toimenpiteet ja määräaikaisselvitysten teko)
- hallintosihteerit sijaistavat toisiaan

Oikeusaputoimiston johtavan julkisen oikeusavustajan tehtävänä olisi erityisesti:

- avustaa johtajaa tarvittaessa em. toimenpiteissä oman toimiston osalta
- oman toimiston tulostavoitteista sopiminen
- toimiston työntekijöiden toimenkuvien laatiminen yhteistyössä henkilöstön kanssa
- toimia lähiesimiehenä oman toimiston henkilökunnalle ja käydä kehityskeskustelut oikeusavustajien kanssa (myös kansliahenkilökunnan kanssa, mikäli toimistolla ei ole omaa hallintosihteerää)
- hyväksyä oman toimiston henkilökunnan lomahakemukset
- sijaistaa johtajaa tarvittaessa
- asiakastoimeksiantojen hoito
- johtavaa sijaistaa joku toimiston julkisista oikeusavustajista

Edunvalvontatoimiston johtavan yleisen edunvalvojan tehtävänä olisi erityisesti:

- avustaa johtajaa tarvittaessa em. toimenpiteissä oman toimiston osalta
- oman toimiston tulostavoitteista sopiminen
- toimiston työntekijöiden toimenkuvien laatiminen yhteistyössä henkilöstön kanssa
- toimia lähiesimiehenä oman toimiston edunvalvonnan henkilökunnalle ja käydä edunvalvojien kanssa kehityskeskustelut (myös kansliahenkilökunnan kanssa, mikäli toimistolla ei ole omaa hallintosihteerää)
- hyväksyä oman toimiston henkilökunnan lomahakemukset
- sijaistaa johtajaa tarvittaessa
- asiakastoimeksiantojen hoito
- johtavaa sijaistaa joku toimiston yleisistä edunvalvojista

Oikeusaputoimiston ja edunvalvontatoimiston hallintosihteerin tehtävänä olisi erityisesti:

- asiatarkastaa toimiston laskut
- toimia lähi- tai tiimiesimiehenä kansliahenkilökunnalle
- käydä kehityskeskustelut kansliahenkilökunnan kanssa sekä
- hallintosihteeriä sijaistaa joku toimiston sihteereistä

5.3 Yhdentoista oikeusaputoimiston muodostaminen

Oikeusministeriön oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013–2025 poliisin ja syyttäjän toimialuejako nostetaan tavoiteltavaksi toimialuejaoksi. Poliisilaitosten ja syyttäjänvirastojen lukumäärä on vuoden 2014 alusta lukien yksitoista. Mallin mukaisesti oikeusaputoimistoja organisoitaessa olisi mahdollista muodostaa yksitoista oikeusaputoimistoa, joilla olisi tietty määrä toimipaikkoja.

Oikeusaputoimistot korvaisivat nykyiset oikeusapupiirit. Oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtajien sijasta tulisi nimitettäväksi yksitoista oikeusaputoimiston johtajaa. Nämä johtajat keskittyisivät johtamis-, kehittämis- ja hallintotehtäviin.

Oikeusministeriö kävisi tulosneuvottelut yhdentoista oikeusaputoimiston johtajan kanssa, jotka sopisivat tulostavoitteista toimiston toimipaikkojen kanssa. Jokaiseen toimistoon nimitettäisiin oikeusaputoimiston johtajan tueksi kaksi hallintosihteeriä. Mikäli toimistossa olisi virkoja alle 50, nimitettäisiin lähtökohtaisesti yksi hallintosihteeri.

Yhdentoista oikeusaputoimiston mallissa hallinnon keskittyminen yhdelletoista toimistolle nykyisen 29 (27) sijaan vapauttaisi johtavien julkisten oikeusavustajien, johtavien yleisten edunvalvojien ja osastosihteerien voimavaroja hallinnollisista tehtävistä asianajo- ja edunvalvontatyöhön. Johtajuudesta tulisi tehokkaampaa ja samalla hallinnosta yhtenäisempää ainakin oikeusaputoimistoittain, koska oikeusaputoimistojen johtajat voisivat keskittyä nimenomaan hallinto-, johto ja kehittämistehtäviin. Oikeusaputoimen ja edunvalvonnan yhteiset tavoitteet korostuisivat, kun työtä ei tehtäisi pienessä organisaatiossa ”itselle”.

Tässä mallissa toimistojen koko kasvaisi, jolloin töiden järjestely olisi joustavampaa. Isompi toimistokoko mahdollistaisi aidosti uusien työtapojen kehittämisen sekä helpottaisi henkilökunnan vastuuttamista. Avustajien erikoistuminen tiettyyn oikeudenalaan olisi mahdollista, koska toimipaikkoja ja sitä kautta virkoja olisi yhdessä toimistossa nykyistä enemmän. Työtehtävät myös jakautuisivat tasaisemmin.

Poliisiorganisaation mukainen malli noudattaa pääosin maistraattien jakoa, jolloin edunvalvonnan kannalta valvonta olisi yhtenäisempää.

Tässä vaihtoehdossa on kuitenkin havaittavissa merkittäviä haittapuolia oikeusaputoiminnalle ottaen huomioon esimerkiksi esteellisyyssäännökset. Saman oikeusaputoimiston oikeusavustajat ovat esteellisiä toimimaan samassa toimeksiannossa eri vastapuolten

avustajina. Mahdollinen esteellisyys on aina tarkistettava ennen toimeksiannon vastaanottamista, sillä esteellisyys syntyy myös, mikäli joku toimiston avustajista on aiemmin toiminut oikeusapuhakijan aiemmassa asiassa vastapuolen avustajana. Oikeusavun asiakkaan vastapuolta ei voida ottaa myöskään edunvalvonnan asiakkaaksi. Mikäli oikeusapua ja edunvalvontapalveluita tarjoaisi ainoastaan yksitoista oikeusaputoimistoa, lisäksi tämä esteellisyytapausta huomattavasti nykyisestä. Pitkät välimatkat toimistojen välillä vaikeuttaisivat asiakkaan ohjaamista toisen oikeusaputoimiston asiakkaaksi. Etäpalvelujen käyttö auttaisi joissakin tilanteissa, mutta ei työryhmän arvion mukaan riittäisi mallin synnyttämän esteellisyysongelman ratkaisuksi.

Oikeusaputoimistojen hallinto sijoittuisi tietyistä toimipaikoista katsoen kauas. Tästä voidaan arvioida aiheutuvan useita erilaisia ongelmia. Nykyisessä kuuden oikeusapupiirin mallissa on jo havaittavissa toimintatapojen eriytymistä piirien välillä. Todennäköistä olisi, että toimintatapojen pitäminen yhdenmukaisena vaikeutuisi entisestään sekä oikeusaputoimistojen että eri toimipaikkojen välillä. Hallinnollisiin tehtäviin keskittyvä oikeusaputoimiston johtaja vieraantuisi toimiston käytännön työstä. Arkipäivän ongelmissa johtajan puoleen kääntyminen olisi mahdotonta.

Asiantuntijaorganisaation substanssijohtaminen edellyttäisi uuden lähiesimiesportaan muodostamista. Toimipaikoissa tulisi olla nimetyt lähiesimiehet. Ratkaistavaksi tulisi kuinka paljon henkilökuntaa yhden lähiesimiehen johdettavana voisi maksimissaan olla. Jotta tulos- ja kehityskeskustelujen käyminen olisi vielä mahdollista, voidaan rajana yleisesti pitää 8–20 alaista. Tätä pienemmissä toimipaikoissa lähiesimies voisi olla yhteinen toisen toimipaikan kanssa. Lähiesimiehen vastuualue määriteltäisiin toimiston työjärjestyksessä.

Oikeusaputoimiston useasta eri toimipaikasta johtuen eri toimipaikkojen henkilökunta jäisi toisilleen vieraksi. Yhteishengen syntyminen olisi vaikeaa. Toimipaikkojen välinen tiedonkulku olisi ensiarvoisen tärkeässä asemassa. Etäpalvelujen käyttö mahdollisesti tehostuisi.

Yhdentoista oikeusaputoimiston mallissa ruotsinkielinen asema mahdollisesti heikentyisi. Organisaatiomalli vaikuttaisi ruotsinkielisen henkilökunnan rekrytointikiintiöön, mikä on erittäin tärkeää kaksikielisillä alueilla. Ruotsinkielinen henkilökunta joutuisi myös sopeutumaan suomenkielistä henkilökuntaa enemmän.

Toimistojen kokoerot olisivat suuria. Suurimmassa toimistossa olisi noin 150 virkaa ja pienimmässä noin 45 virkaa.

Arvion mukaan vaihtoehto on valtiontalouden näkökulmasta kustannusneutraali, jos palkkauksen perusteena ovat nykyiset tarkentavat virka- ja työehtosopimukset (sopimusalat: julkisten oikeusavustajien sopimusala ja oikeuslaitoksen yleinen). Vaihtoehdossa nykyiset tehtäväkohtaiset vaativuustasot muuttuisivat eri henkilöstöryhmissä, joista aiheutuu niin säästöjä kuin lisämenoja. Oikeusaputoimien johtajan tehtävät lakkaisivat, jolloin tehtävästä maksettu palkkio poistuisi. Johtavan julkisen oikeusavustajan virka muuttuisi oikeusaputoimiston johtajan viraksi ja virkojen määrä vähenisi nykyisestä yhteentoista. Myös johtavien yleisten edunvalvojien määrä vähenisi yhteentoista. Uusia lähiesimiehiä tulisi nimitettäväksi arviolta noin 30 toimipaikkaan. Enin osa heistä

olisi nykyisiä johtavan julkisen oikeusavustajan tai johtavan yleisen edunvalvojan virassa olevia. Nykyisten johtavien sekä hallinto- ja osastosihteereiden tehtäväkohtaiset vaa-
tavuustasot muuttuisivat, koska toimenkuva muuttuisi.

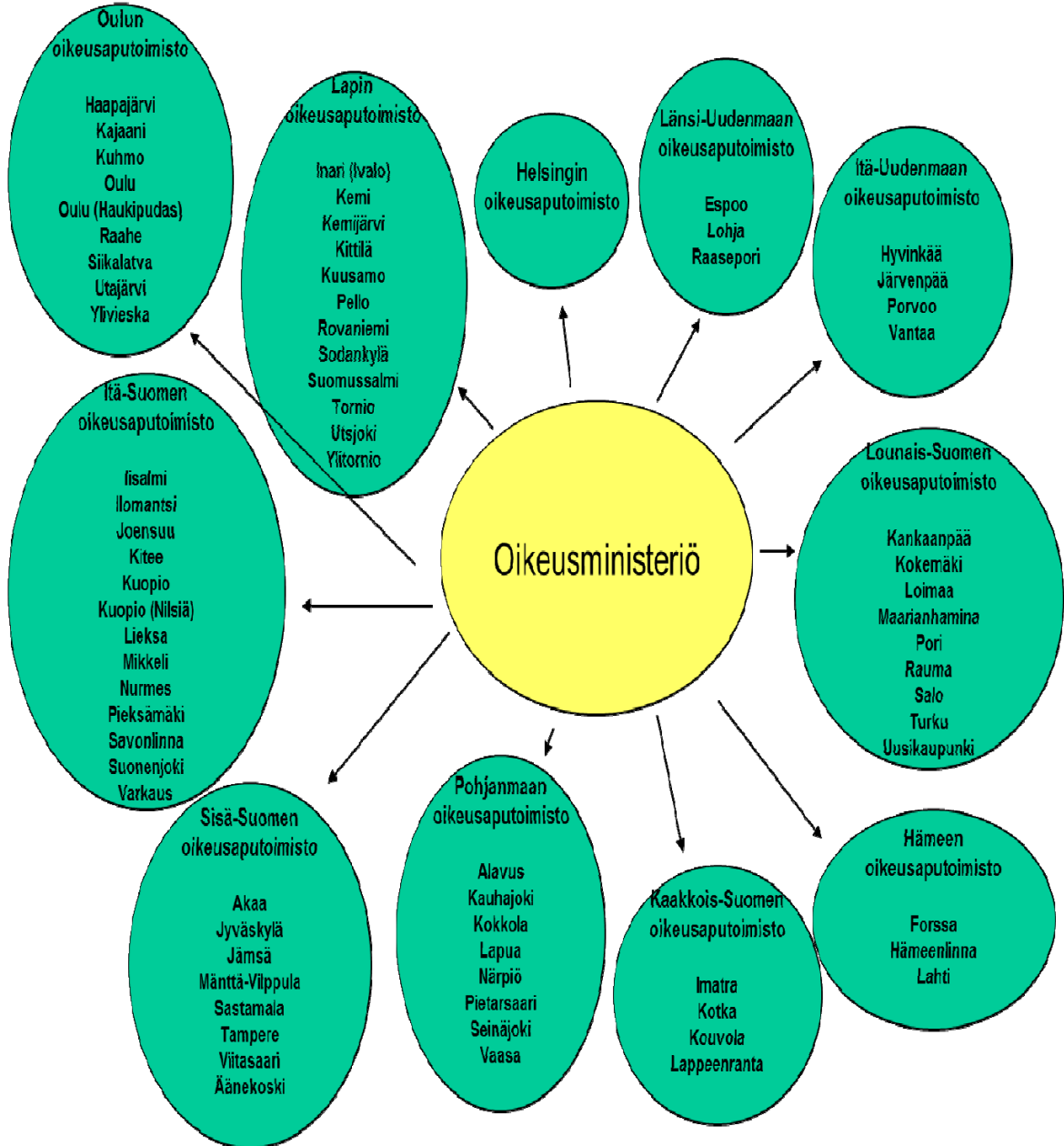
Tilapäisesti kokonaispalkkakustannukset nousisivat kahden vuoden ajaksi takuupalkka-
uksen vuoksi.

Vaihtoehdolla ei arvioida olevan vaikutuksia toimitila- tai muihin menoihin, koska toi-
mipaikkoja ei lakkautettaisi tai muutettaisi.

Organisaatiorakenteen edut ja haitat:

- + oikeusaputoimistojen johtajat keskittyisivät johtamis-, kehittämis- ja hallinto-
tehtäviin, joten heillä ei enää olisi kaksoisroolia toisaalta piirin, toisaalta
piirin toimiston johtajana*
- + vapauttaisi johtavien julkisten oikeusavustajien, johtavien yleisten edunvalvo-
jien ja toimiston hallintosihteerien voimavaroja hallinnollisista tehtävistä
asianajo- ja edunvalvontatyöhön, jolloin tuottavuus paranisi*
- + isossa toimistossa töiden järjestely olisi joustavampaa*
- + iso toimistokoko mahdollistaisi avustajien erikoistumisen*
- + iso toimistokoko mahdollistaisi uusien työtapojen kehittämisen*
- + hallinto keskittyisi nykyisestä, mikä tehostaisi hallinnon hoitamista*

- hallinto ei kevenisi, koska edellyttäisi uutta lähiesimiespörrästä*
- esteellisyys lisääntyisi huomattavasti*
- toimistot olisivat hyvin eri kokoisia henkilöstömäärältään*
- työryhmän esittämä oikeusavun ja edunvalvonnan eriyttäminen ei olisi mah-
dollista*
- ei sovellu oikeusavustajan työn luonteen vuoksi*

Vaihtoehdon mukaiset oikeusaputoimistot ja niiden toimipaikat

Seuraavasta taulukosta ilmenevät vaihtoehtojen mukaiset oikeusaputoimistot ja niiden toimipaikat (vo = vastaanotto) ja toimistojen virkamäärät.

Oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Helsingin oikeusaputoimisto		79
	Helsinki	
Länsi-Uudenmaan oikeusaputoimisto		45
	Espoo	
	Hanko / vo	
	Inkoo / vo	
	Kirkkonummi / vo	
	Lohja	
	Nummela / vo	
	Raasepori (Karjaa) / vo	
	Raasepori (Tammisaari)	
	Vihti / vo	
Itä-Uudenmaan oikeusaputoimisto		60
	Hyvinkää	
	Järvenpää	
	Loviisa / vo	
	Porvoo	
	Vantaa	
Lounais-Suomen oikeusaputoimisto		119
	Eura / vo	
	Harjavalta / vo	
	Huittinen / vo	
	Kankaanpää	
	Kokemäki	
	Laitila / vo	
	Loimaa	
	Maarianhamina	
	Merikarvia / vo	
	Mynämäki / vo	
	Pori	
	Rauma	
	Salo	
	Somero / vo	
	Säkylä / vo	
	Turku	
	Uusikaupunki	
Hämeen oikeusaputoimisto		52
	Forssa	
	Heinola / vo	
	Hämeenlinna	
	Lahti	

Oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Kaakkois-Suomen oikeusaputoimisto		56
	Hamina / vo	
	Imatra	
	Kotka	
	Kouvola	
	Lappeenranta	
Pohjanmaan oikeusaputoimisto		71
	Alajärvi / vo	
	Alavus	
	Isokyrö / vo	
	Jalasjärvi / vo	
	Kannus / vo	
	Kauhajoki	
	Kauhava / vo	
	Kaustinen / vo	
	Kokkola	
	Kurikka / vo	
	Laihia / vo	
	Lappajärvi / vo	
	Lapua	
	Maalahti / vo	
	Närpiö	
	Pietarsaari	
	Seinäjoki	
	Teuva / vo	
	Vaasa	
	Virrat/ vo	
	Ähtäri / vo	
Sisä-Suomen oikeusaputoimisto		113
	Akaa	
	Ikaalinen / vo	
	Joutsa / vo	
	Jyväskylä	
	Jämsä	
	Kangasala / vo	
	Keuruu / vo	
	Konnevesi / vo	
	Lempäälä / vo	
	Mänttä-Vilppula	
	Nokia / vo	
	Orivesi / vo	
	Parkano / vo	
	Pihtipudas / vo	
	Ruovesi / vo	
	Saarijärvi / vo	
	Sastamala	
	Tampere	
	Valkeakoski / vo	
	Viitasaari	
	Äänekoski	

Oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Itä-Suomen oikeusaputoimisto		150
	Hankasalmi / vo	
	Heinävesi / vo	
	Iisalmi	
	Ilomantsi	
	Joensuu	
	Joensuu (Eno) / vo	
	Joensuu (Tuupovaara) / vo	
	Juankoski / vo	
	Juuka / vo	
	Juva / vo	
	Kaavi / vo	
	Kangasniemi / vo	
	Kitee	
	Kitee (Kesälahti) / vo	
	Kiuruvesi / vo	
	Kuopio	
	Kuopio (Nilsiä)	
	Leppävirta / vo	
	Lieksa	
	Maaninka / vo	
	Mikkeli	
	Mäntyharju / vo	
	Nurmes	
	Outokumpu / vo	
	Pieksämäki	
	Pielavesi / vo	
	Polvijärvi / vo	
	Puumala / vo	
	Rantasalmi / vo	
	Rautalampi / vo	
	Rautavaara / vo	
	Rääkkylä / vo	
	Savonlinna	
	Siilinjärvi / vo	
	Sulkava / vo	
	Suonenjoki	
	Tervo / vo	
	Tohmajärvi / vo	
	Tuusniemi / vo	
	Varkaus	

Oikeusaputoimistot	Toimipaikat	Virkoja
Oulun oikeusaputoimisto		89,5
	Alavieska / vo	
	Haapajärvi	
	Haapavesi / vo	
	Hyrnsalmi / vo	
	Ii / vo	
	Kajaani	
	Kalajoki / vo	
	Kuhmo	
	Muhos / vo	
	Nivala / vo	
	Oulainen / vo	
	Oulu	
	Oulu (Haukipudas)	
	Paltamo / vo	
	Pudasjärvi / vo	
	Puolanka / vo	
	Pyhäjärvi / vo	
	Raahe	
	Siikalatva	
	Sotkamo / vo	
	Suomussalmi / vo	
	Utajärvi	
	Ylivieska	
Lapin oikeusaputoimisto		54
	Enontekiö / vo	
	Hyrnsalmi / vo	
	Inari (Ivalo)	
	Kemi	
	Kemijärvi	
	Kittilä	
	Kolari / vo	
	Kuusamo	
	Muonio / vo	
	Pello	
	Rovaniemi	
	Sodankylä	
	Suomussalmi	
	Taivalkoski / vo	
	Tervola / vo	
	Tornio	
	Utsjoki	
	Ylitornio	

5.4 Keskusviraston perustaminen

Oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013–2025 asetetaan tuomioistuinten pitkän aikavälin tavoitteeksi tuomioistuinviraston perustaminen huolehtimaan tuomioistuinhallinnosta. Nykyisen oikeusministeriössä hoidetun tuomioistuinhallinnon sijaan erillisen tuomioistuinviraston perustaminen vahvistaa tuomioistuinten riippumattomuutta ja tuomioistuinhallinnon toimivuutta.

Keskusvirastolla tarkoitetaan tiettyä valtionhallinnon haaraa hoitavaa valtioneuvoston ja samalla jonkin sen ministeriön alaista koko valtakunnan alueella toimivaa viranomaista. Keskusvirasto tukee ja luo edellytyksiä muiden virastojen tulokselliselle toiminnalle ja seuraa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Keskusvirastojärjestelmä on saanut oikeusministeriön hallinnonalalla paljon kannatusta. Vuonna 1997 perustettiin syyttäjälaitoksen keskushallintoviranomaisena toimiva Valtakunnansyyttäjänvirasto ja 2010 kriminaalihuoltolaitoksen ja vankeinhoitolaitoksen keskushallintotehtäviä hoitamaan Rikosseuraamusvirasto. Ulosottotoimen hallinnollista johtoa, ohjausta ja valvontaa varten perustettiin vuonna 2010 Valtakunnanvoudinvirasto. Tällä hetkellä enää tuomioistuinhallinto sekä julkisen oikeusaputoimen ja yleisen edunvalvonnan koko valtion yleinen ohjaus ja hallinto on keskitetty oikeusministeriöön.

Työryhmä ei tässä vaiheessa kannata oikeusavun keskusviraston perustamista, koska kustannukset nousisivat huomattavasti. Mikäli tuomioistuinvirasto perustetaan, on todennäköistä, että myös oikeusapusektorilla tulee uudelleen harkittavaksi keskusviraston perustaminen. Tällä hetkellä oikeusministeriön oikeusapu- ja ulosottoyksikkö vastaa oikeusaputoimistojen ohella myös kuluttajariitalautakunnan tulosohjauksesta. Mikäli keskusviraston perustaminen tulee uudelleen harkittavaksi, tulee samalla ratkaista, mille taholle kuluttajariitalautakunnan tulosohjaus annetaan tehtäväksi.

Oikeusavun ja edunvalvonnan keskusvirasto toimisi oikeusministeriön ja oikeusaputoimistojen välissä. Keskusviraston perustaminen ei sinänsä ratkaisisi toimistojen organisoitumista lukumäärältään ja rakenteiltaan. Keskusviraston alla voisivat olla nykyiset 29 (27) oikeusaputoimistoa tai esimerkiksi poliisihallinnon mukaiset 11 toimistoa. Piirirakenne poistuisi ja samalla oikeusapupiirien oikeusaputoimen johtajan tehtävät. Johtavat julkiset oikeusavustajat ja johtavat yleiset edunvalvojat jatkaisivat viroissaan.

Kaikki operatiiviset hallintotehtävät siirtyisivät oikeusministeriöltä keskusvirastolle. Oikeusministeriölle jäisi hallinnonalan strateginen suunnittelu ja ohjaus sekä säädösvalmistelu ja talousarviosuunnittelu yhteistyössä keskusviraston kanssa.

Tulosneuvottelut oikeusministeriö kävisi ainoastaan keskusviraston kanssa. Keskusvirasto kävisi tulosneuvottelut toimistojen johtavien kanssa. Oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana toimimiseen luvat myöntävän oikeudenkäyntiavustajalautakunnan tulosohjaus olisi myös mahdollista siirtää keskusviraston tehtäväksi.

Oikeusministeriön alaisen keskusviraston tehtäviä olisivat oikeusapu- ja edunvalvonta-toimen hallinnollinen johto, ohjaus ja valvonta. Keskusvirasto valmistelisi oikeusaputoimistojen talousarvion oikeusministeriölle sekä kohdentaisi toimistoille osoitettavat henkilöstö- ja muut voimavarat. Keskusviraston erityisenä tehtävänä olisi huolehtia oikeusavun palveluiden alueellisesta saatavuudesta. Keskusviraston perustehtävänä olisi huolehtia oikeusaputoimistojen toimintaedellytyksistä sekä kehittää oikeusapu- ja edunvalvontatointia. Perustehtäviin kuuluisivat mm. oikeusaputoimistojen tulohjohtaminen, toimintajärjestelyt, oikeusavun tietojärjestelmien kehittäminen, henkilöstön täydennyskoulutuksesta vastaaminen sekä yhdessä oikeusaputoimistojen kanssa viestinnän kehittäminen ja arkistotoimi. Keskusvirasto käsitelisi toimistojen henkilökunnan toiminnasta tehdyt kantelut ja vastaisi kansalaiskirjeisiin sekä huolehtisi yleisesti sidosryhmäyhteistyöstä. Virasto tukisi toimistoja henkilöstöhallinnossa ja muissa hallinnollisissa asioissa. Keskusviraston kehittämistehtäviin voisi kuulua esimerkiksi edunvalvonnan ostopalvelujen kehittäminen.

Keskusvirasto olisi sopijapuolena Oikeusrekisterikeskuksen ja valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (Palkeet) kanssa tehtävissä sopimuksissa.

Tässä mallissa uusi toiminnallinen yksikkö ministeriön ja toimistojen välillä tehostaisi hallintoa. Voimavaroja tulisi enemmän hallintoon, käytäntöjen seuraamiseen ja yhteisten käytäntöjen luomiseen. Oikeusaputoimistojen ohjaus ja valvonta olisi keskitetymppää. Keskusvirasto myös kehittäisi ja kouluttaisi henkilökuntaa. Henkilökunnan erikoistuminen eri oikeudenaloihin tai eri järjestelmien käyttöön olisi helpompaa ja ohjatumpaa.

Keskusviraston muodostaminen olisi kuitenkin osittain paluuta entiseen. Keskusviraston perustaminen maksaisi, eikä resurssien käyttö hallinnon kasvattamiseen ole järkevää tilanteessa, jossa kaikki varat tarvitaan perustuksen turvaamiseen. Pelkona on, että keskusvirasto veisi resursseja oikeusaputoimistojen toiminnasta.

Lähtökohtaisesti tulee myös huomioida, että oikeusapu- ja edunvalvontaorganisaatio ei voi olla samalla tavalla rakennettu kuin esimerkiksi ulosotto-organisaatio, koska oikeusapu- ja edunvalvontatyössä yhteys asiakkaisiin on keskeistä. Keskusvirastolla ei välttämättä olisi kosketusta ruohonjuuritasolle, eikä ymmärrystä oikeusaputoimistojen varsinaisesta toiminnasta. Oikeusavun ja edunvalvonnan tarpeessa on esimerkiksi paikallisia eroja avun tarpeen laajuudessa ja laadussa, mikä saattaa olla vaikeampaa ottaa huomioon keskustasolla.

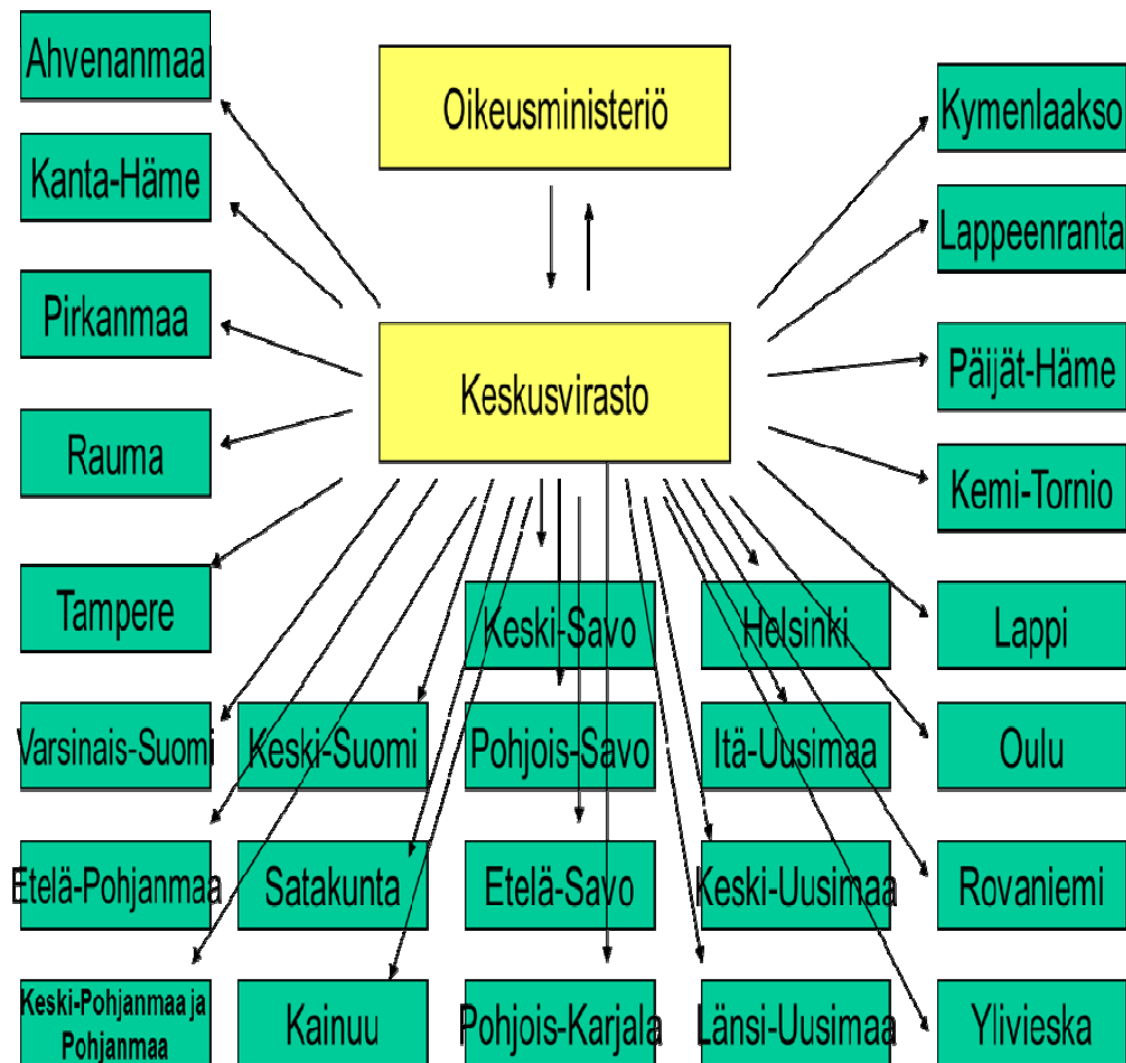
Hyöty hallinnon keskittämisestä oikeusaputoimistoille riippuisi siitä, siirtyisikö oikeusaputoimistoista hallintotehtäviä keskusviraston tehtäviksi. Uhkana on, että keskusviraston perustamisesta huolimatta hallinto monilta osin jouduttaisiin edelleen hoitamaan oikeusaputoimistoissa, jolloin keskusvirasto olisi oikeusaputoimistojen näkökulmasta vain yksi väliporras lisää oikeusministeriön ja toimistojen välillä.

Keskusvirastomallissa tulisi kiinnittää huomiota toimistojen aseman riittävään itsenäisyyteen suhteessa keskusvirastoon, jotta esteellisyyden syntymiseltä vältytään. Työryhmän käsityksen mukaan keskusvirasto ei muodostaisi esteellisyyttä toimistojen välille. Keskusvirasto ei voisi puuttua itse substanssityöhön eli toimeksiantojen hoitoon tai

edunvalvonnan päämiesten asioiden hoitoon. Julkiset oikeusavustajat ja yleiset edunvalvojat olisivat edelleen täysin itsenäisiä ja riippumattomia toimeksiantoja hoitaessaan.

Arvion mukaan keskusviraston henkilömäärän tulisi olla noin 20. Vajaa kolmannes tarvittavasta henkilöstömäärästä voisi siirtyä oikeusministeriön oikeushallinto-osastolta, jossa nykyään hoidetaan oikeusaputoimen keskusviranomaistehtäviä. Muut virat tulisi perustaa sekä hankkia toimitilat ja varustaa ne. Keskusviraston budjetin arvioidaan olevan noin 2 miljoonaa euroa vuodessa.

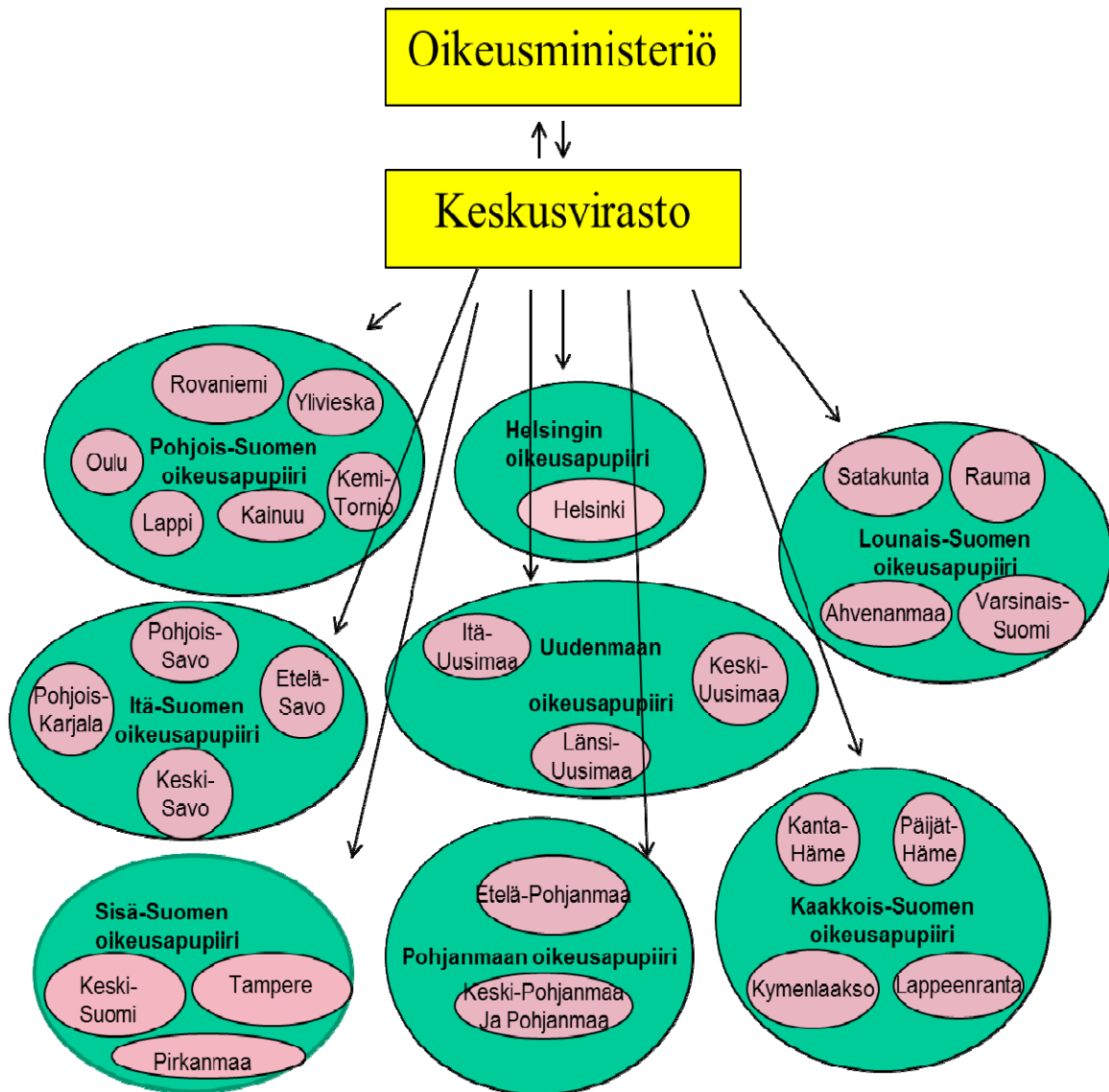
Keskusvirastomalli, jos piirirakenne poistuisi ja oikeusaputoimistoja olisi 27

Keskusvirastomallia ei harkita yhdistettäväksi huonosti toimintaan soveltuvaan yhden-toista oikeusaputoimiston malliin. Keskusvirastomalli olisi kuitenkin mahdollista yhdistää kohdassa 5.2.1 esitettyyn kahdeksan oikeusapupiirin rakenteeseen.

Piirirakenne ei tässä mallissa poistuisi. Keskusviraston perustamisen lisäksi tulisi nimittää kaksi uutta oikeusapupiirin johtajaa. Oikeusapupiirien johtajat keskittyisivät johtamis-, kehittämis- ja hallintotehtäviin eli he eivät toimisi enää samalla jonkin piirin toimiston johtavana julkisena oikeusavustajana. Jokaiseen piiriin nimitettäisiin johtajan tueksi kaksi hallintosihiteeriä. Johtavat julkiset oikeusavustajat ja johtavat yleiset edunvalvojat jatkaisivat lähiesimiehinä. Tulosneuvottelut oikeusministeriö kävisi myös tässä mallissa ainoastaan keskusviraston kanssa. Keskusvirasto kävisi tulosneuvottelut oikeusapupiirien johtajien kanssa, jotka sopisivat tulostavoitteista piiriinsä kuuluvien oikeusaputoimistojen kanssa.

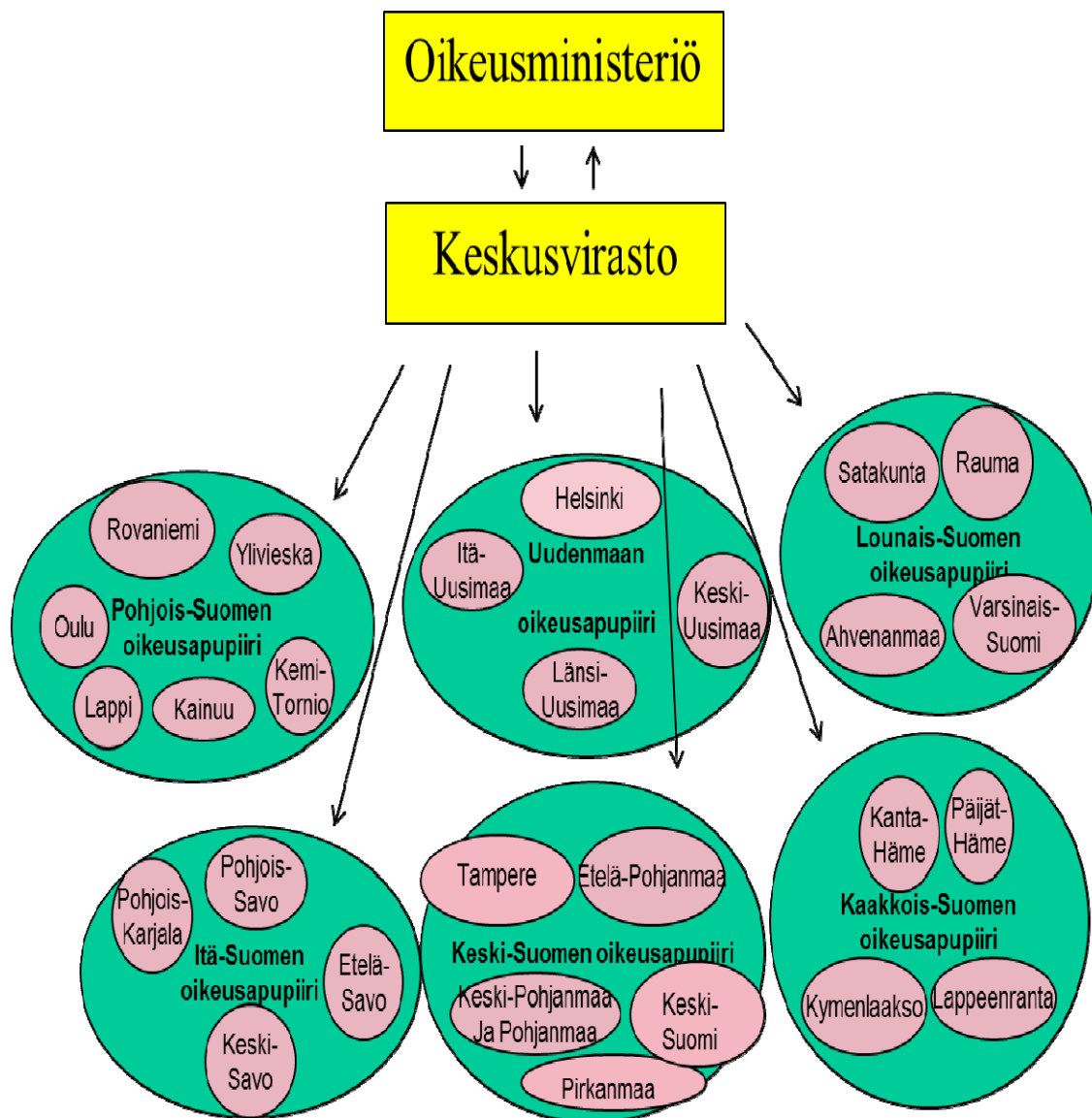
Keskusvirastomalli, jos oikeusapupiirejä olisi 8

Keskusvirastomalli olisi mahdollista yhdistää myös kohdassa 5.2.2 esitettyyn kuuden oikeusapupiirin rakenteeseen. Piirien johtajat keskittyisivät lähtökohtaisesti hallinto-, johto- ja kehittämistehtäviin eli he eivät toimisi enää samalla jonkin piirin toimiston johtavana julkisena oikeusavustajana. Jokaiseen piiriin nimitettäisiin johtajan tueksi kaksi hallintosihteeriä. Johtavat julkiset oikeusavustajat ja johtavat yleiset edunvalvojat jatkaisivat lähiesimiehinä.

Oikeusministeriö kävisi tulosneuvottelut ainoastaan keskusviraston kanssa. Keskusvirasto kävisi tulosneuvottelut oikeusapupiirien johtajien kanssa, jotka sopisivat tulosta-voitteista piiriinsä kuuluvien oikeusaputoimistojen kanssa.

Keskusvirastomalli, jos oikeusapupiirejä olisi 6

Keskusviraston edut ja haitat:

- + *mahdollistaisi oikeusapu- ja edunvalvontatoiminnan kehittämisen nykyistä huomattavasti paremmin*
- + *oikeusapu- ja edunvalvontatoimi profiloituisivat paremmin itsenäisinä toimijoina*
- + *operatiiviset hallintotehtävät siirtyisivät oikeusministeriöltä keskusvirastolle*
- + *tulosohjausmenettely keventyisi oikeusministeriön näkökulmasta*
- + *keskusvirasto voisi olla oikeusministeriötä voimakkaampi tulosohjaaja*
- + *sidosryhmäyhteistyö jäntevöityisi yhden tahon edustaessa oikeusapu- ja edunvalvontasektoreita*
- + *mahdollistaisi valtakunnallisesti yhtenäisten linjojen luomisen*
- *kasvattaisi hallintoa*
- *perustaminen lisäisi kustannuksia*
- *vähentäisikö keskusvirasto oikeusministeriön tehtäviä niin, että perustamista voitaisiin pitää toiminnan kannalta edullisena*
- *oikeusministeriössä tulisi edelleen olla oikeusapua ja edunvalvontaa tuntevaa henkilöstöä*

5.5 Oikeusapuviraston perustaminen

Oikeusministeriön oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013–2025 todetaan, että pitkällä aikavälillä tulee selvittää, mitä vaikutuksia yhden oikeusapuviraston perustamisella olisi. Pitkän aikavälin uudistukset tulisi toteuttaa viimeistään vuoteen 2025 mennessä.

Oikeusapuvirastomallissa hallinto olisi keskitetty yhteen virastoon. Oikeusapuvirastolla olisi oikeusaputoimistoja, joita voisi olla nykyinen määrä eli 29 (27) kappaletta tai esimerkiksi poliisihallinnon mukaisesti 11 (kohta 4.5.2). Virkanimitykset tehtäisiin oikeusapuvirastoon, jolloin virkojen siirtäminen toimistojen välillä olisi yksinkertaista.

Oikeusministeriöltä siirtyisivät kaikki operatiiviset tehtävät oikeusapuvirastolle. Oikeusministeriölle jäisi tässä organisaatiomallissa hallinnonalan strateginen suunnittelu ja ohjaus sekä talousarviosuunnittelu ja säädösvalmistelu. Kaikki muut tehtävät oikeusministeriöltä siirtyisivät oikeusapuvirastolle. Tulosneuvottelut oikeusministeriö kävisi ainoastaan oikeusapuviraston kanssa ja virasto päättäisi itsenäisesti oikeusaputoimisto-kohtaisesta varojen käytöstä.

Tässä organisaatiomallissa hallinto olisi keskitetty oikeusapuviraston hallintoyksikköön, jolloin toimipaikat voisivat keskittyä asiakaspalveluun. Toimistoja olisi mahdollista kehittää tarkoituksenmukaisesti, esimerkiksi henkilökuntaa voisi sijoittaa juuri niihin toimipaikkoihin, joissa on eniten tarvetta. Keskitetty hallinto loisi yhtenäisemmät linjaukset ja toimintamallit toimistoille. Oikeusaputoimistojen ohjaus olisi siten tehokkaampaa kuin nykyisessä mallissa. Malli parantaisi mahdollisuuksia työn tuottavuuden ja kustannussäästöjen saavuttamiseen.

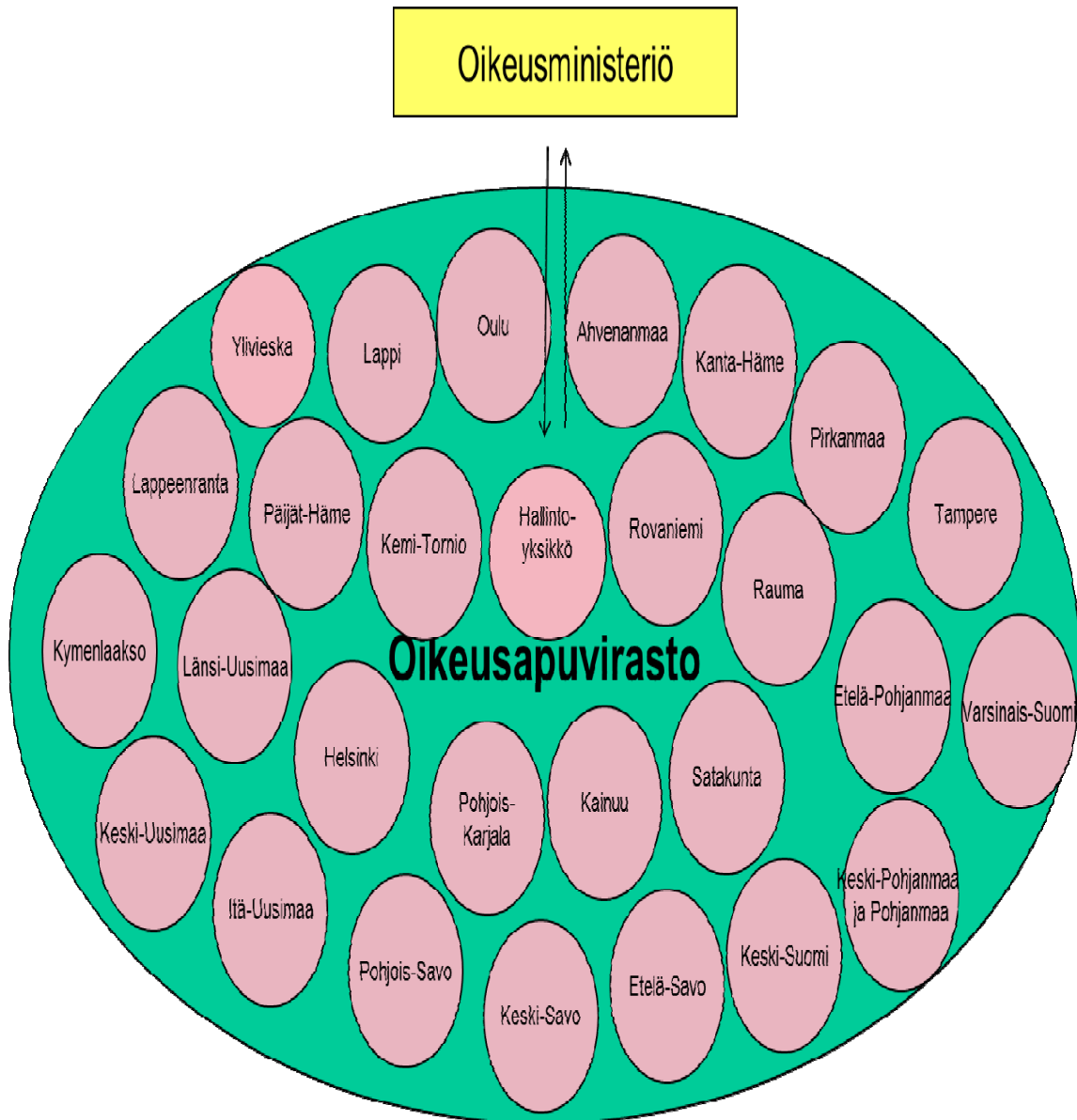
Oikeusaputoimistoissa vuonna 2010 käyttöön otettu sähköinen asiointi oikeusapuhakemusten tekemisessä on mahdollistanut yksityisille oikeusavustajille tehtävien oikeusapupäätösten keskittämisen tietyille oikeusaputoimistoille. Keskittämisen tavoitteena on ollut työmäärien tasaaminen toimistojen kesken. Samalla ajatuksena on ollut, että keskittäessä päätösten tekoa tietyille toimistoille voidaan paremmin varmistua lainsoveltamisen yhdenmukaisuudesta päätösten teossa. Vuonna 2014 oikeusapupäätöksiä tekee keskitetysti 20 oikeusaputoimistoa. Oikeusapuvirastomallissa olisi mahdollista siirtää kaikki yksityisille tehtävät oikeusapupäätökset virastolle. Keskitetysti asiasta vastaava yksi taho varmistaisi lainsoveltamisen yhdenmukaisuuden. Toisaalta oikeusapupäätösten tekeminen hajautetusti nimenomaan pienemmissä toimipaikoissa mahdollistaa näiden toimipaikkojen ylläpitämistä ja työmäärien tasaamista. Tällöin yhdenmukaisuudesta voidaan huolehtia ohjeistuksella ja koulutuksella.

Oikeusapuviraston perustaminen ei muuttaisi nykyisten johtavien julkisten oikeusavustajien ja johtavien yleisten edunvalvojen asemaa. Oikeusapupiirien oikeusaputoimen johtajien tehtävät lakkautettaisiin.

Oikeusapuviraston organisointi saattaisi tuottaa turhaa byrokratiaa, jolloin hallinnolliset rakenteet söisivät resursseja perustyöstä. Nykyisen organisaation hyvät puolet saattaisivat hukkaa hallintobyrokratian lisääntyessä. Uhkana mallissa on myös hallinnon ja päätöksenteon liiallinen keskittyminen.

Ongelmana oikeusapuviraston perustamisessa voidaan kuitenkin pitää toimipaikkojen välille mahdollisesti syntyvää esteellisyyttä. Mikäli nykyisistä 29 (27) itsenäisestä oikeusaputoimistosta muodostettaisiin yksi virasto, olisi mahdollista, että toimipaikkojen välinen riippumattomuus vaarantuisi. Tämän estämiseksi olisi tiukasti varmistuttava siitä, että ainoastaan hallinto on keskitetty oikeusapuvirastolle. Asianajotoimeksiantojen hoito ja päämiesten asioiden hoitaminen tulee hoitaa toimistoissa täysin itsenäisesti ilman, että oikeusapuvirasto voisi niihin puuttua.

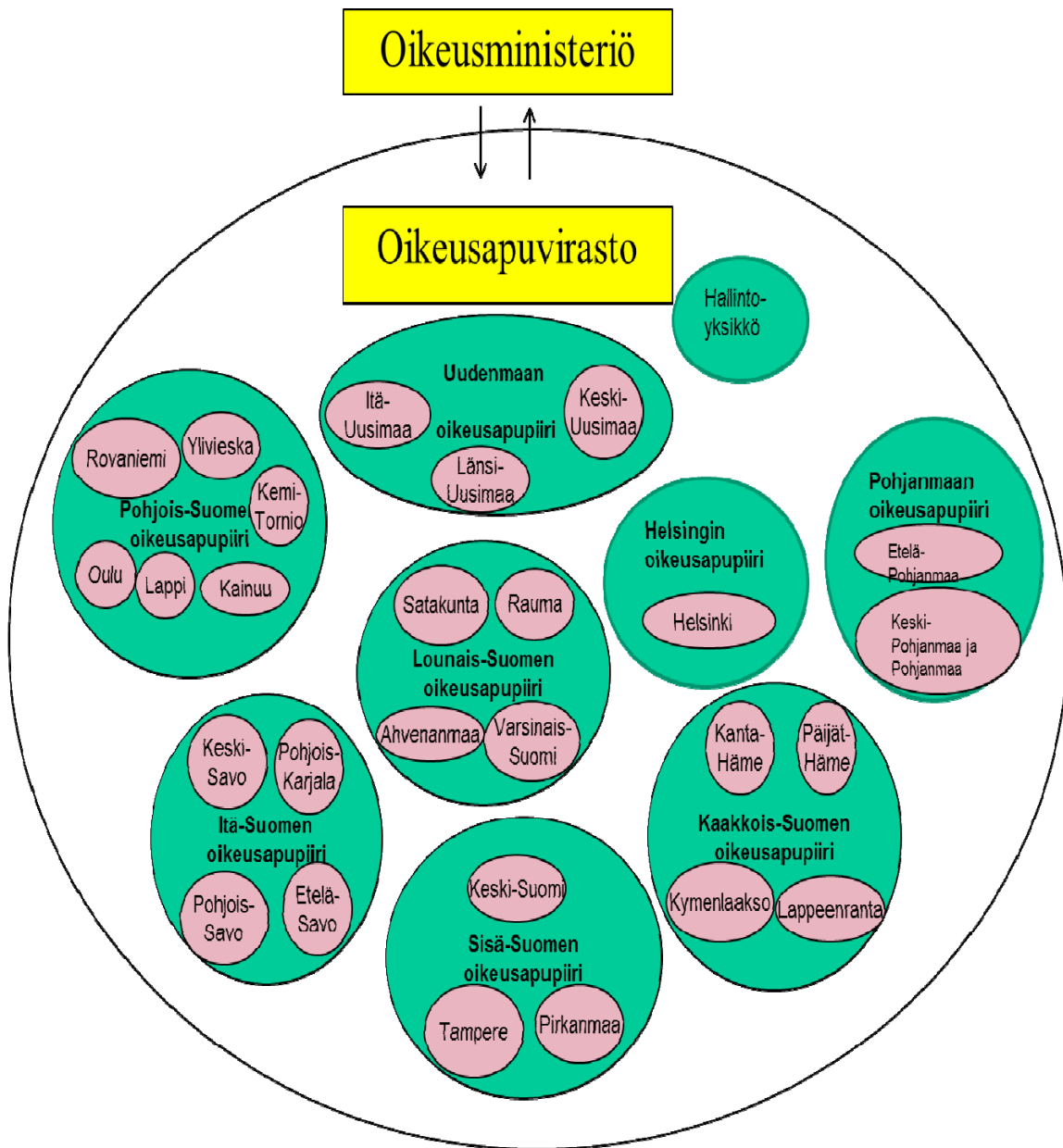
Oikeusapuvirastomalli, mikäli piirirakenne poistuisi ja oikeusaputoimistoja olisi 27

Oikeusapuvirastomallia ei harkita yhdistettäväksi huonosti toimintaan soveltuvaan yhdentoista oikeusaputoimiston malliin. Oikeusapuvirastomalli olisi kuitenkin mahdollista yhdistää kohdassa 5.2.1 esitettyyn kahdeksan oikeusapupiirin rakenteeseen. Tällöin oikeusapuviraston perustamisen lisäksi tulisi nimitettäväksi 2 uutta oikeusapupiirin johtajaa. Oikeusapupiirien johtajat keskittyisivät hallinto-, johto- ja kehittämistehtäviin. Jokaiseen piiriin nimitettäisiin johtajan tueksi kaksi hallintosihteeriä. Johtavat julkiset oikeusavustajat ja johtavat yleiset edunvalvojat jatkaisivat lähiesimiehinä.

Oikeusministeriö kävisi tulosneuvottelut oikeusapuviraston kanssa, joka neuvottelisi tulostavoitteista piirien johtajien kanssa.

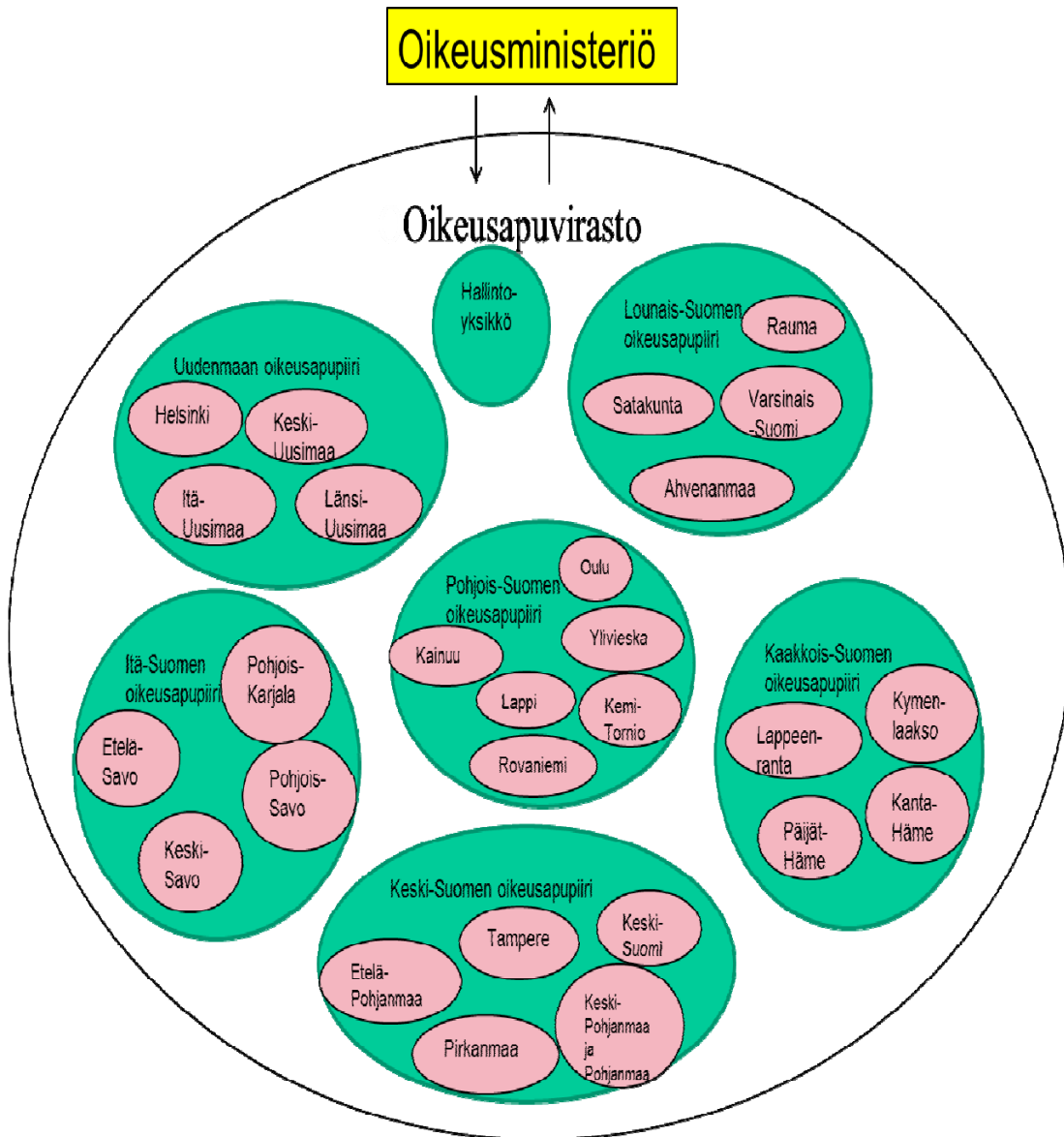
Oikeusapuvirastomalli, mikäli oikeusapupiirejä olisi 8

Oikeusapuvirastomalli olisi mahdollista yhdistää myös kohdassa 5.2.2 esitettyyn kuuden oikeusapupiirin rakenteeseen. Oikeusapupiirien johtajat keskittyisivät puhtaasti hallinto-, johto- ja kehittämistehtäviin eli he eivät toimisi enää samalla jonkin piirin toimiston johtavana julkisena oikeusavustajana. Jokaiseen piiriin nimitettäisiin oikeusaputoimen johtajan tueksi kaksi hallintosihteeriä. Johtavat julkiset oikeusavustajat ja johtavat yleiset edunvalvojat jatkaisivat lähiesimiehinä.

Oikeusministeriö kävisi tulosneuvottelut oikeusapuviraston kanssa, joka neuvottelisi tulostavoitteista piirien johtajien kanssa

Oikeusapuvirastomalli, mikäli oikeusapupiirejä olisi 6

Arvion mukaan oikeusapuviraston hallintoyksikön henkilömäärän tulisi olla noin 20. Vajaa kolmannes tarvittavasta henkilöstömäärästä voisi siirtyä oikeusministeriön oikeushallinto-osastolta, jossa nykyään hoidetaan oikeusaputoimen keskusviranomaistehtäviä. Muut virat tulisi perustaa sekä hankkia toimitilat ja varustaa ne. Oikeusapuviraston budjetin arvioidaan olevan noin 2 miljoonaa euroa vuodessa.

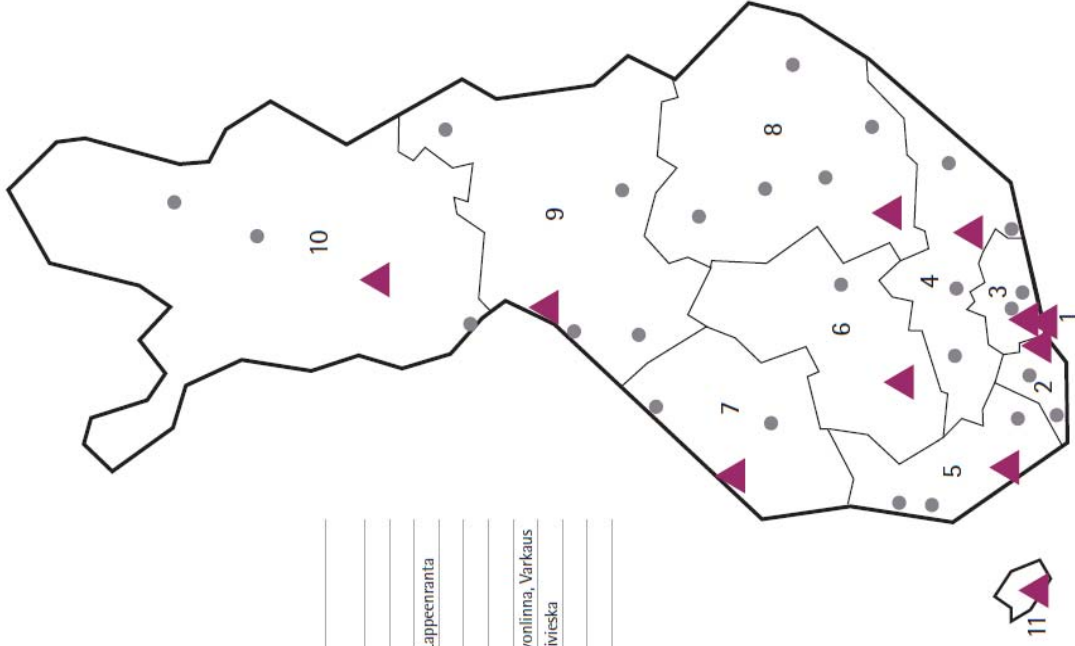
Organisaatiorakenteen edut ja haitat:

- + *mahdollistaisi toiminnan kehittämisen nykyistä huomattavasti paremmin*
- + *oikeusapu- ja edunvalvontatoimi profiloituisivat paremmin itsenäisinä toimijoina*
- + *oikeusapuvirasto vapauttaisi voimavaroja hallinnollisista tehtävistä asianajaja edunvalvontatyöhön, jolloin tuottavuus paranisi*
- + *oikeusaputoimistojen ohjaus yhdenmukaistuisi ja tehostuisi*
- + *yksityisille oikeusavustajille tehtävien oikeusapupäätösten keskittäminen olisi nykyistä joustavampaa*
- + *operatiiviset hallintotehtävät siirtyisivät oikeusministeriöltä virastolle*
- + *tulosohjausmenettely keventyisi oikeusministeriön näkökulmasta*
- + *mahdollistaisi avustajien erikoistumisen ja uusien työtapojen kehittämisen*

- *kasvattaisi hallintoa, mutta vähemmän kuin erillinen keskusvirasto*
- *perustaminen lisäisi kustannuksia*
- *vähentäisikö oikeusapuvirasto niin paljon oikeusministeriön ja oikeusaputoimistojen työtä, että perustamista voitaisiin pitää toiminnan kannalta edullisena*
- *oikeusministeriössä tulisi edelleen olla oikeusapua ja edunvalvontaa tuntevaa henkilöstöä*
- *heikentäisikö vastuun keskittäminen paikallista vastuunottoa?*
- *objektiivinen riippumattomuus heikentyisi*

Syyttäjänvirastojen päätoimipaikat ja palvelutoimistot 1.1.2014 lukien

Syyttäjänvirasto	▲ Päätoimipaikka	● Palvelutoimisto
1. Helsingin syyttäjänvirasto	Helsinki	
2. Länsi-Uudenmaan syyttäjänvirasto	Espoo	Lohja, Raasepori
3. Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto	Vantaa	Järvenpää, Porvoo
4. Salpausselän syyttäjänvirasto	Kouvola	Hämeenlinna, Kotka, Lahti, Lappeenranta
5. Länsi-Suomen syyttäjänvirasto	Turku	Pori, Rauma, Salo
6. Sisä-Suomen syyttäjänvirasto	Tampere	Jyväskylä
7. Pohjanmaan syyttäjänvirasto	Vaasa	Kokkola, Seinäjoki
8. Itä-Suomen syyttäjänvirasto	Mikkeli	Iisalmi, Joensuu, Kuopio, Savonlinna, Varkaus
9. Oulun syyttäjänvirasto	Oulu	Kajaani, Kuusamo, Raahel, Ylivieska
10. Lapin syyttäjänvirasto	Rovaniemi	Ivalo, Kemi, Sodankylä
11. Ahvenanmaan maakunnan syyttäjänvirasto	Maarianhamina	

LIITE 3

Piirirakenne nyt:	Virkoja nyt:	Poliisien mukaan:	Virkoja:
Turku	163	Turku	119
Ahvenanmaa		Ahvenanmaa	4
Kanta-Häme		Rauma	20
Pirkanmaa		Satakunta	37
Rauma		Varsinais-Suomi	58
Tampere			
Varsinais-Suomi			
Vaasa	163	Vaasa	184
Etelä-Pohjanmaa		Etelä-Pohjanmaa	30
Keski-Pohj. ja Pohjanmaa		Keski-Pohj. ja Pohjanmaa	41
Keski-Suomi		Keski-Suomi	55
Satakunta		Pirkanmaa	31
		Tampere	27
Itä-Suomi	172,5	Itä-Suomi	150
Kainuu			
Keski-Savo		Keski-Savo	14
Pohjois-Savo		Pohjois-Savo	60
Etelä-Savo		Etelä-Savo	28,5
Pohjois-Karjala		Pohjois-Karjala	47,5
Helsinki	184	Helsinki	184
Helsinki		Helsinki	79
Itä-Uusimaa		Itä-Uusimaa	34
Keski-Uusimaa		Keski-Uusimaa	26
Länsi-Uusimaa		Länsi-Uusimaa	45
Kouvola	85	Kouvola	108
Kymenlaakso		Kymenlaakso	29
Lappeenranta		Lappeenranta	27
Päijät-Häme		Päijät-Häme	29
		Kanta-Häme	23
Rovaniemi	121	Rovaniemi	143,5
Kemi-Tornio		Kemi-Tornio	15
Lappi		Lappi	15
Oulu		Oulu	47
Rovaniemi		Rovaniemi	24
Ylivieska		Ylivieska	20
		Kainuu	22,5

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7105
ISBN 978-952-259-376-4 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.om.fi